

ב"ה

**אור  
עדיקים**

ספר

**חברה מחזירי  
עטרה ליושנה**

עם כולל העברים  
לשון הקודש

**5**

**הוצאת אמונה  
ברוקלין נוא יארק,  
שנת תשל"א לפ"ק**

ס פ ר

# חברה מחזירי עטרה ליושנה

ע ם

## כולל העברים

קול קורא

פנו דרך ה' ישרו בערבה מסילה לאלקינו וגו'

מאת רבינו **עקיבא יוסף שלזינגר** זצוק"ל  
מח"ס לב העברי וס' אל העדרים וס' בית יוסף חדש וכו'

י"ל בעיה"ק ירושלם תובב"א בשנת תרל"ג ע"י רבינו זצ"ל וכעת י"ל בעזהשיי  
בתשתדלות תלמידיו ומוקירי שמו

נרפס בסיוע "מעין החכמה" ירושלים תובב"א  
מפעל מרכזי להוצאת ספרים וסיוע למחברים

פעה"ק **ירושלים** תובב"א

שנת תשט"ו לפ"ק



## הקדמה קטנה

זאת לדעת כי אם שתמצא כמה דברים אשר לא ישרו בעיניכם, תדעו כי גם די  
היו איזה דברים כחומץ לשנים מכ"מ אחרי שזה יותר מעשר שנים אשר  
היו מתחילין בצנין כולל זה והיינו כ"פ באסיפת חכמי ישראל ולקטתי כעת כל  
הפרטים אשר הסכימו אז עליהם וכעת לא רציתי לבנות על דעת עצמי לבד לדחות  
דעת רבים מפני דעת יחיד דבר שבמנין צריך מנין אחר, ע"כ כתבתי גם את הכל  
כאשר מצאתי בכת"י, מאחר שבל"ה הכל תלוי במועצה כוללת וע"כ אין לכם  
לדון על הפרט כ"א על הכלל, והברירה בידכם תהיה ללקוט שושנים ולהניח  
חוחים, לברר אוכל מתוך הפסוקה, ויבאו בעלי כרם לבער קוצים מכרמם, ורק  
עיניכם ולבכם חשימו כעת על תכלית כוללת הענין לבחור את הטוב בעיני אלקים  
ואדם עם ה' והשאר תזרקו הלאה והבחירה נתונה דרשוני וחיו, וקוה קיינו לה'  
שיקיים בנו ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלימו וגו', ועכ"פ לא ימנעו על  
ידינו כי מי מעכב על ידם, דבר חכמה שמעתי משר גדול מאוה"ע אשר עמדת  
לפניו למשפט ע"י עלילות רשעים והצפתי דברי והכיר למי האמת, ואמר (בלשונו)  
בז"ל איך ווייס ניכט וואס דיא לייטע טרייבען, עם זאלל יעדער זעליג ווערדען  
וויא ער ווילל עכ"ל, הענין בזה מה זו רדיפות בזרוע רשע ע"י מסירות  
ועלילות שוא וכו' וכי גלימייכו שקלו, איש הישר בעיניו יעשה, וכגמול ידיו ישלם  
לו ה' בעולם הגמול ולא זו דרך "ההשכלה", מדרכי גוים תלמדו לכו גם בדרכם,  
כאשר הם עתה מודים ואומרים לקרא דרור ליושבי ארץ, כי כל העמים  
ילכו איש בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם ה' אלקינו ואלקי אבותינו מעתה  
ועד עולם:

בענין להתיר להדפיס ספר זה אני נותן רשות, ויותר גם החיוב הוא כל מה דאפשר  
להחזיר להדפיסו ולתרגמו בכל לשון הנצרך לפזרו בין ישראל, כי מה ביני  
וביניכם, ומה שעלי גם עליכם, הן כולכם בני"א אב אחד לכולנו אף אחד בראנו  
תכלית אחד לכולנו: וגם מצוה על כל ת"ח לתרגם ולהסביר הענין להמון עם ה',  
ואין הזמן מסכים עמדי להדפיסו כעת גם בלשון המוני, בפרט כי כב' הדפסתי זה  
י שנים הערה לזאת החברה בלשון אשכנז וכל אשר יבקשו יכתב אל כבוד אאמ"ו  
הג' הצדיק שליט"א . . . . . אך משם אין לידע כ"א הערה בעד המון  
כאשר במדינת אשכנז מדובר, וכהנצרך אז, אך כעת הפרטים מפורשים ומחודשים  
רק כאשר הוא בספר זה, וגם על שאר ספרים אשר הדפסתי ספר „נער עברי“  
„ואל העדרים“ הראשון והשני אני נותן רשות להדפיסו, אמנם ספרי „דב העברי“  
ב' חלקים כבר מסרתי הרשות עד סוף שנת תרל"ה הבע"ל ומאותו שנה ואילך  
יכול כל אחד להחזיר ולהדפיסו, כי אני לא חברתי ספרים ליקח עי"כ כסף כ"א  
ליקח נפשות לה' כיר"א, אך בתנאי מי אשר חפץ להחזיר ולהדפיס מספרי צריך  
להודיע די קודם כדי שאשלח מה שצריך תיקון, והזהרו ברוחכם שלא לקבל בקל  
דבר מא"י וולתי מן המידועים מקרוב ולא מרחוק כי פה כור הבחינה וכל איש  
הישר בעיניו עושה לו חותם גדול אמתים ארכו ואמתים רחבו ותבנית כותל מערבי  
עליו עם פסוקים ממגילת סתרים על שם עיר הקודש יכונה בזה כ"פ מלשין ומכניב  
לבריו ומושל בכיפה במכ"ע וכו' ומי יאמר לו מה תעש, ואין קטורת בלא חלבנה  
וזה לעומת זה, הי' ויקיים בנו וזרקתי עליכם מים טהורים וגו'.



יראו הרואים וחתבוננו הנבונים את הספר יצא היום אלו דברי נעימות ימינו  
אומר לכם שמעו דברי ישראל את המסילה ואת הדרך אשר תלכון ואת המעשה  
אשר תעשו להעמיד זרעכם ושמכם לפני ה' הרועה אבן ישראל.

אתם ראיתם את הספר לב העברי ואת שאר ספרים אשר הוצאתי להודיע ודועק  
חמס על עם ה' ותורת אלקינו אשר שדדו זרים לפתותם ולכלותם ר"ל ואת  
הנעשה תחת השמים ראיתם כי רשעים כים נגרשו השקט לא יכלו בכל מיני  
תחבולות וחברות פועלי און לפרוש רשת המינות על כל החיים ה'י כנוס לרשעים  
רע להם ורע לעולם מן אלו אשר חכמים המה להרע אשר בדמם יארובו לשפוך  
על עוללים ויונקים שלא חטאו ועל סוד בחורים יחדיו למען תפוס את ילדי  
ישראל למכרם לזונה נכריה. ארץ ארץ אל תכסי דמם ואל תהי מקום לזעקתנו  
עד אשר ישקיף ויראה ה' ולא יעשה כלה לזרע ישראל צאן קרשים בני אבות  
עולם, ומה נעשה לאחותינו ביום שידובר בה.

הלא משנתנו היא אומרת איזה חכם הרואה את הנולד, והקשו למה נקטו את  
הנולד שהוא רשון עבר, והעבר גם הכסיל הלא רואה ולחכמה מה זו עושה כ"א  
הול"ל את היולד שהוא לשון עתיד, ופירש בזה מרן רבינו משה סופר בעל חתם  
סופר זיע"א (מובא בשמו בספר יפח לקץ) דהעתיד לראות א"א גם לחכם ונבון  
כי מי זה אמר ויהי וכענין אל יתהלל חוגר כמפתח וגו', אך בזה היתרון החכם מן  
הכסיל כי הכסיל הולך בחושך באין מבין וכשל אחור ונפל כי אין לו לב להשכיל  
לשמור רגלו מלכד מפתח ופחד ופח, ולב חכם לימינו לחשוב חשבוננו של עולם  
מן העבר עד העתיד, כי מה שה' הוא שיהי', ומתבונן בדרכי תבל ומלואה לדעת  
את הראשונה ומוזה יבין גם מה שיהיה לאחרונה, וישים על לבו למען מחשבות  
בעצה יכון לשמור רגלו מלכד ותשועה ברוב יועץ ע"כ.

השם דרכו ע"פ דברים אלו לראות את הנולד באלו המדינות הקרובות קדושות  
מקדם ראשי הערים שלומי אמוני ישראל, איך גבר אויב החיצוני אשר ארסו ארס  
צפוני נופת תטופנה שפתי זרה ואחריתו עדי עובד להכרית זרע ישראל מחיק  
אמונתם ולהשפיל קרן התורה לבלע את הקודש ואת המקדש ה"י, ושאני מינות  
דמשכי פסתה המספחת מעיר לעיר ממדינה למדינה כי תצא אש ומצא קוצים  
וגאכל גם, גדיש גם קמה" ה"י, פרץ ועבר עד הצואר הגיע כי בא גם עד הגבול  
עד גבול ישראל, ודון לבו השיאו לשכון בחגוי סלע מרום שבתו אומר בלבנו מי  
יורדיני ארץ, השמים אעלה ממעל מכוכבי אל ארים כסאי ר"ל, ומשם אורידך אמר  
ה', ועל גבול ישראל אשפט אותו נאם ה' לקיים מה שנאמר כי מחה אמתח את  
זרע עמלק מתחת השמים וגו' כדו"ל אתם תמחו מקמטה ואני מלמעלה, אתם  
בכחכם ואני בכחי וכו', ומה כחינו ומה תקותינו אם לא נחשב על אחריתנו לראות  
מן הנולד את היולד, ואם בארזים נפלה השלהבת וכו', ע"כ דעו וראו ושימו על  
הלב על אלו להחיש מפלט לנו להציל זרעינו משחת, ואם כי בא עשו אל מחנה  
האחת והכהו, והי' המחנה הנשאר לפליטה.

ידעתי נאמנה כי היה ראוי לשלוח עוד איזהו ספרים באריכות דברים לשלחם  
למטרה להכן הדרך לכונן בית הזה נאמן לפני ה' באמת וצדק וללבן למען לא  
ישלט זר במעשה ידינו אין פרץ ואין יוצאת, אך הקום ראיתי אחרי רואי כי שיהיה  
אסורה הפרצה הולכת ומתגברת, יום יום מתרבים חללים ה"י, ויאמר ה' אל תאמר  
כשאפנה וכו' ומחר אעשה, כי לא תדע מה יולד יום, כי המים (מים הזדונים) גברו  
פאד על הארץ ויכסו ההרים ע"כ חיש ועשה למען ותלך התיבה על פני המים.



## פתח דבר

ויבואו אל נוח אל התיבה מכל הבשר אשר בו "רוח" חיים ויסגור ה' בעדו. **ואתה** תחזה מכל עם אנשי חיל יראי אלקים אנשי אמת שנאי בצע ושמת עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות ושפטו את העם בכל עת וגו' ומעשה אבות סימן לבנים, אם את הדבר הזה תעשה ויכלת צמוד וגם כל העם הזה אל מקומו יבא בשלום, ואיהו חכם הרואה את הנולד, מן הנולד את היולד מה שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שיעשה, ואל תאמר ראה זה חדש הוא כבר היה לעולמים אשר היה לפנינו צאי לך בעקבי הצאן וראי את גדיותייך על משכנות הרועים.

**הזמן** קצר והמלאכה מרובה והשעה דחוקה ע"כ קצרתי באמרים והלכתי ברמזים כי לא לדרשה באתי כ"א על המעשה, לאמור מעט ולעשות הרבה איש אשר בכחו בעד עמינו ובעד תורת אלקינו, ואם החריש תחרישו בעת כזאת אשר עוד יד ישראל תקיפה בעזה"י בכמה גבולים ומדינות אשר לא אלמן ישראל הי"ו, ומה תענו ליום מחר אחרי אשר ראיתם את המעשה רשעים איך מתגברים איך מתאמצים ואיך מתחברים חבורי עצבים להעמיד שקרם ולפרסם רשותם שר"י ולא נעשה כן לאלקיננו ולא נחשב על אחרייתנו, להציל זרעינו לפני ה' אלקים אמת ומלך עולם.

הדברים אלו שימי על הלב וראו את הספרים אשר כבר יצאו בענין זה, והן אמת כי זה יותר מעשר שנים אשר העיר ה' את רוחי ליסד חברה כזאת והדפסתי אז זה ספר קטן, "חברא" מחזירי, "עטרה" בלשון אשכנזי יהודית כאשר מדובר בין המון עם של מדינת אשכנז להעמיד גם שם שארית הפליטה, וע"כ פתחתי גם ספרי ל"ע מוסמך על מקרא זה ויאמר ד' אל גדעון בשלש מאות איש אושיע אתכם וגו' כאשר יבואר בעזה"י בסוף ספר זה בסוף חלק הרבעי כי ע"צ לא זכיתי כ"א להוציא רק שני חלקים ועוד שנים עדיין בכתובים עד שיזכנו ה' להוציאם לאורה כאשר אקוה ברחמיו, ומאז כתותי את רגלי מעיר לעיר אל אל ראשי ההרים אשר בית ישראל נשען עליהם והצטתי הדברים לפניהם ואמרתי אז צעיר אני לימים ואתם ישישים עליכם משא העם הזה ע"כ הרימו קול לפני עם ה' לעשות כינוס לצדיקים ולחבר את ישראל זה עם זה למען איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק לקיים ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, אז מה היום קיים לעולם כך הם קיימים לעולם, ובזה אמרתי ללבי כבר יצאתי ידי חובתי כיון שמסרתי הדבר לפני חכמי הדור ההוא, ומעתה טוב לי לילך לבית הספר להיות נחבא אל הכלים, והגדולים אשר כבר ראו וחקרו ושבתוהו רבנן, המה יעשו ודבריהם יהיו נשמעים כי בדור הזה אשר נתקיים ותהי האמת נעדרת וגו' מי ישמע לי, וגם בימים הראשונים אשר אמרו לית לי חיורא (ברכות דף כ"ח) מה גם בדורות אחרונים, ובזה אחור נסוגתי וישבתי ימים ושנים וחכיתי לה' המסתיר פניו מבית יעקב וחכיתי לו, אמנם לא עשיתי ולא נעשה, ולבי הומה לי ממה שאמר ה' ע"י ישעי' נביאו לחזקיה מלך יהודה זי"ע"א את בעי למעביד מה לדידך ומה דניחא קמיה קוב"ה לעביד ויא עליך הדבר לגמור וכו' ובהדי כבשי דרחמנא למה לך (ברכות דף י') היה לך לעשות את שלך לילך בכחך זה לקיים קרא בגרון וגו' והשומע ישמע לקבל האמת ממי שאמרו והחדל יחדל ואתה כי תקעת בשופר וקראת עליהם את הקריאה הזאת את נפשך הצלת, אך ע"י שמסרתי הדבר לרבים ע"כ נדחה הדבר מכל וכל כי קדירה דבי שותפי לא חמימי ולא קירי (עירובין דף ג') וכענין שארז"ל דבר א' לדור ואין שני



דברים, כי כשם שאין הפרצופים דומים זה לזה כך אין דיעות ב"א דומות זה לזה (ברכות דף נ"ח) כן היה בדבר הזה זה אמר בדרך כה וזה אמר בדרך כה, ומהם אשר גם אמרו למה לנו לעשות חדשות בארץ הנח להם לישראל, ולא שמו על לב כי חדשים מקרוב באו וזה לעומת זה עשה אלקים לך מנגד וגו', חדשו מעשיכם שפרו מעשיכם, יביאים ההם ישבו עוד שלווים ושקטים ויד ישראל תקיפה ע"כ לא שמו על לבם את אשר יבא אחריהם, ואם כי הגדתי את כל המעשה מראשית טרם הצמיח השמעתיו כאשר יהי' הספרים אלו לעד ואת כל הכתוב שם אשר הקדמתי להגיד מראשית אחרית בטפר נער עברי אל העדרים וספר חברה לא נפל צרור ארצה מכך דבריהם ואיזה חכם הרואה את הנולד ע"כ דברתי וצעקתי ככרוכיא למען השם עשו אחרונה ראשונה, כל זמן אשר עוד בכחכם לעשות, להקדים רפואה, אוקיר לאסיא עד דלא תצטרכו ליה, ומה גם הוי מחשב הפסד מצוה נגד שכרה, הלא השכר מה רב להציל זרע ישראל משחת והמקיים נפש א' מישראל כאילו קיים עולם מלא, ומה תפסידו לקיים חבר אני לכל אשר יראוך וגו' ולחשוב מחשבות להרים קרן התורה על ישראל ועל אמונתו, ובכל אלו מאחר שלא היו כולם שוים בדעה אחת לכל הדברים בלב א' ונפש אחת ונאחו החבל בשני ראשים וזה מושך לכאן וזה לכאן עד נתפרד החבילה, ביני ביני עברו ימי שלווה, המה לא עשו, והרשעים עשו, ועלו עליהם מעלה מעלה והמה ירדו מטה מטה בעוה"ז, ואחרי שראו כי באו מים עד נפש אז החלו לעשות אך פנה היום עבר זמנו ולא היה עוד ביכלתם אז אחרי כי אזלת ידם, ע"כ אחרי סכנות ומלחמות רבות אין מספר זכות אבות ומעשי נסים עמדה להם עד שהגיעו להצלה פורתא אשר לא נפלו שדוד תחת רגלי הרשעים ה"ל, (וכל דעברו מן שמיא לטב עבדין אמרתי גם זו לטובה אשר עיי"כ נתקיים דברו לצרף ולדבן דרז"ל (סוף כתובות) בוזי ובוזוי צירוף אחר צירוף) ומי יקים יעקב כי קטן הוא והגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים וכפרשי ז"ל, ואשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי וכו'.

וגם לא אמנע מלהגיד כי נסעתי והיצעתי ג"כ דברי אלו לפני אמ"ו הגאב"ד דפ"ב ז"ל אשר חכמתו עמדה לו כנודע ומפורסם ועמד וימודד העמיק הרחיב ויורני ויאמר לי דנסוע לאחד המיוחד מגדולי ארץ אשר יד לו בחצר המלך כדי שיתאמץ אחרי שיקול דברים להשיג רשיון מיוחד מן המלוכה יר"ה על הכלל הזה כדי לעשות חיל בישראל ביד רמה בע"ה, וחשתי ולא התמהמהתי לעשות כן אמנם יען שבימים ההם לא היה עוד חרות הדת בכללות, ולא היה אפשר להשיג הורמנא על פירוד מן הרשעים זולת תחת שם חסידים אשר להם היה הורמנא מיוחדת של נמוסי ומנהגי ספרדיים, וע"כ מרוב התנגדותו של זה הגדול המשתדל לא רצה לכנוס תחת תנאי זה לעמוד עם החסידים תחת הורמנא אחת וכל דברי לא הועילו שישקול דבר נגד דבר ולא ימנע הצלת רבים בשביל כינוי שם בעלמא, לא שמע ולא הטה אזנו ואחרי אשר באתי והרצתי הדברים לפני אמ"ו ז"ל, עמדו עוד בטענה כי אין רצונם בזה להשפיל כבודם מאחר שהם הכלל למה להם לצאת מן הכלל אל הפרט לכנות עצמם רבשם חברה ולא ראו מה לפנים מה לאחור עד כי נחר גרוני מדבר כי כאשר אמרתי אז אם תחרישו בעת כזאת בהיות לאל ידכם לעשות ברוב מנין ורוב בנין מי יתן שלא יבא זמן בקרב הימים אשר עיניכם יהי' תלויות למרחוק צופה ומביט להשיג עוד רשיון על החברה, וכן היה לא עברו ימים מועטים אשר התאזרו והתקבצו עליהם



## פתח דבר

**הרשעים לענות ולכלות ה"י וכמה מדחמות במסה"נ עברו עליהם עד שעמדו על נפשם עד שהשיגו רשות לעשות חברה לשים להם מעט שאר ושארית, וידל ישראל מאד ולא ככחם אז כחם עתה ה"י.**

**ומהם אשר באו בטענה שלא לגרום ביטול תורה ע"י למודי אומניות ואם כי השבתי להם הלא התורה אמרה חייב ללמוד אומנות ודינא דגמי (קדושין דף ל"א) הוא ומשנתינו אמרה שיגיעת שניהם משכחת עון, השיבו בבדיחותא טוב יותר לקיים כל הש"ס מלקיים משנה זו לבטל ע"כ כל הש"ס והשבתי הקב"ה אמר יבטל שלמה ואלף כיצא בו וקוץ מדברי תורה לא יבוטל ח"ו מאחר שמשנתינו אמרה חייב ללמוד ונאמרה ונשנה כל תורה שאין עמה מלאכה סופו בטלה וגוררת עון ר"ל, והנסיון יוכיח לנו בדור הזה עד כמה גוררת עון כי כל אלו באו לנו ע"י ביטול מלאכה כי סוף עשו תורה לקדום, ולבסוף עשו קרדום לתורה, למען הביא טרף לביתם, ורוב ת"ח שבדור הזה המה נצרכים לבריות בעוה"ר ודא עקא כי אשתוללו אבירי לב דכיון שנצרך אדם לבריות, פניו משתנה, וכמו שאמרו קשה עניות בביתו של אדם יותר מחמישים מכות ה"י ועניות מעביר האדם על דעת קונו ר"ל, והביטו אל צור מחצבתם בדרכי אבות ראשונים וזע"א ובדרכי התנאים מיסדי הש"ס אשר בעלי אומניות היו ואמרו גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה (נדרים מ"ט) וטוב תורה עם ד"א וכו' ואל תצדק הרבה שמא תשומם, אורח חיים מן תפסל נעו מעגלותיה לא תדע איה שוקל איה סופר כן קבלנו מסיני כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עון ר"ל ויגיעת שניהם משכחת עון ע"כ כן גגדל בנינו להיות תורתם עיקר ומלאכתם טפלה להתחזיר העטרה ליושנה אשר כתר תורה עולה על גביהן.**

**ואין בזה מצד לצו לראשונים ו"ל כי המה לא היו יכולין לעשות כן מצד גזירות המלכות בימים ההם אשר כל בעל מלאכה היה צריך להיות נודד בגוים כמה שנים כנודע וע"כ נתבטלו מן התורה ומן המצות ח"ו, משא"כ בעתים הללו ובמדינות אלו אשר החרות נתונה לכל מלאכה ומסחר וקנין, ואין צריך כ"א לקבוצ עתים ללמוד המלאכה בביתו ולהשתמש בה, ויודע איש בנפשו כמה פניעות מעבודת ה' יש לי ע"י שאני נצרך לבריות וכמה נצטרעתי על זה ועשיתי כמה מיני תחבולות לפרנס עצמי מיגיע כפי וע"צ לא עלתה בידי בעוה"ר ותפילתי לא עשתה אלא מחצה שלא להנות מדברי תורה לעשות התורה קרדום לחפור ח"ו ולית אני מוביד סברי, ואמנם לגדל בנים עדין היפך דעת חכמים אשר אמרו כשם שאדם חייב ללמד בנו תורה כך חייב ללמוד אומנות לא יעלה על הדעת, וז"ל הרמב"ם (פ"ג ד"ה ת"ת ה"י) כל המשים על לבו שיעסוק בתורה ולא יעשה מלאכה ויתפרנס מן הצדקה ה"ז חלל את השם ובוזה את התורה וכבה מאור הדת וגרם רעה לעצמו ונטל חייו מן העולם הבא עכ"ל עיי"ש עוד באורך (ובש"ע אורח סי' קנ"ו וביו"ד סי' רמ"ו וכו') ומאן ספין מאן רקיע לצאת ידי שמים לחנך בניו לכתחילה רק בדרך צדקה, קו"ח בדור הזה החלוש לצמוד בנסיונות ה"י והצרכים מרובים והבלבול גדול י"ה וכבר הארכנו בזה בספר ל"ע ח"ב אות אומנות ע"ש ואכמ"ל, ומוזה תקיש קו"ח ב"ב של קו"ח אם יכולין להשיג מלאכת אדמה בא"י באמת לקיים מצות ישוב הארץ ומצות תלויות בארץ ועדין לפרנס עצמו מיגיע כפו וכגמרא (יבמות דף ס"ג) אר"א עתידין כל בעלי אומניות שיעמדו על קרקע ע"ש ובאופן שיבואר לקמן בס"ד, עד כמה ספונה המצוה, וכלאו וכיצא בהם עמדו עלי בטענות שונות נלאיתי**



להעתיקים ואת אשר כתבתי היא למען תדע למה כעת יצאתי לבדי לפני ה' רועי  
הוא מן הטעם שהסדמתי לך איזהו חכם הרואה את הנוולד, מן הנוולד כבר יראתי  
את הילד, כי אלמלא לא הרביתי או בשאלות ולא גליתי את איון בנ"א כבר  
היה הכולל עומד לשם ולתפארת, אך אחרי ששאלתי ורציתי לצאת ידי כל  
הדעות ולא היה באפשר לעשות כן ולעבור אח"כ על רצונם ג"כ לא רציתי  
כי זה היה גורם פירוד ח"ו, ומתוך כך לא נעשה כלום ע"כ אין טוב כ"א כאשר  
כתב החכם החוקר בל"ע ז"ל על הקרא ותשועה ברוב יועץ וקשה דהול"ל  
יועצים ותי' בזה כי יועצים רבים אינם טובים כי ע"פ רוב מבלבלים ולא מתקנים  
כ"א תשועה ברוב יועץ ר"ל להיות מתייעץ הרבה, הפוך בה, והפוך בה מתון  
מתון בשקל ומאנוי צדק לה' אחרי תפילה ותקנינו בעצה טובה מלפניך ובדרך  
הזה עתה באתי בדברי אלו לקחת דרכי לפני ה' אשר מצעדי גבר יכונן, ואיני  
אומר קבלו דעתי מה שנוגע להנהגה כללית של הכולל כאשר כבר הוא כתוב  
מבואר מבפנים שהדבר מסור לכם לא כמו שאומר אני, אלא כמו שתאמרו אתם  
וראשיכם לשבטיכם אשר תבחרו בם אין ממנין פרנס על הציבור אלא אי"כ  
נמליכין בציבור תחילה (ברכות דף נ"ה) ע"כ בחרו לכם כסוב בעיניכם שרי  
אלפים שרי מאות שרי עשרות ושפטו את העם בכל עת ככר משפטיו ותנאיו  
הנמצאים כתוב לחיים בספר בס"ד לקיים בנו מקרא שכתב (ישעי' ס"י ל"ז)  
כי מירושלים תצא שארית ופליטה בחר ציון קנאת ה' צבאות תעשה  
זאת בב"א.

ישמעו החכמים ויוסיפו השכל ודעת אחרי אשר ראו בעינים את המעמד הזה  
או שמעו מן כל התלאות אשר עברו על אחב"י במדינות פרוצות ובפרס מעת  
אשר קמו במדינתנו ונאספו עלינו אסיפה גדולה זה זמן לא מעט כינוס לרשעים  
להשמיד כל זכר מישראל ר"ל, ולולי ה' שהיה לנו שלא כדרך הטבע כאשר  
יסופר במקומו בע"ה לולי ה' שהיה לנו אזי וגו' ובחסדי ה' שנשאר לנו שארית  
בארץ אחרי צרות רבות ומלחמות גדולות ה"י שלא יעברו עליהם המים הזדונים  
למשול בזרוע רשע על עם דל, וכי הטא ה' את לב מ"ך ושרים יר"ה לעשות  
עמנו לטובה אות להסיר מעלנו שכט מושלים יד רשעים והדת ניתנה לעשות  
כרצון איש ואיש כאשר ידבנו לבו לקיים דתו ותורתו.

אמנם יבינו המשכילים בראותם את מעמד הדור כי אזלת יד אין דורש ואין  
מבקש אם גם כי הבחירה חפשית שיכולין לעבוד את ה' כאשר עם לבבם  
אך הדורות מעצמן מתמעטין הלך וחסור ה"י, והתעורבות והפרצה והמינות  
מתגבר והולך מעצמו, אם לא זה לעומת זה ישראל יעשו חיל, והדבר דומה  
כאשר שמעתי מחכם לבעל הגן אשר שתל גנו נטע כרמו ויסקליהו ויעזקיהו  
ויטעהו שורק, ויהי היום וירא ארבה גדוד יצא חצץ כולו לאכול ארץ ויבולה ה"י  
ויתן בכח קולו הננס כל חילו לאסוף עליהם אסיפה גדולה לגרש את הארבת  
בכח מיני תחבולה, שוב יום אחד ראה והתבונן בשכנים רעים שודדי לילה אשר  
פרים ישאו מן הגזל מטרופ טרף פרי ארצו, והתאזר חיל להעמיד חיד וחומה  
ונתן קולו לפני עמו לחזק את כל בדק למען הפורץ אל יפרוץ ולא ישלוט  
זר במעשה ידיהם פרי מעלליהם, בינו לבינו לא נתן עינו ולבו להשקות גנו כגן  
הירק למען לא יכם שרב ושמש, וכן בזה עבר שנה כלה קיץ, ויקו לעשות ענבים  
ויעש באושים ואז ראה כי יגיעו לריק היה ופריו לאפס, כי אם אין גטיעות  
מה לו עם שמירות ולנגד עיניו אוכל נכרת אם גם לא יעלה הפורץ ולא יאכלם



## פתח דבר

הארבה כורח השמש ונמס יבש וקמל והיה כלא היה היי כן גם היא כרם ה' צבאות בית ישראל, ואיש יהודה נטע שעשועיו, גן נעול אחותי כלה אשר מריח מים יפריחו כארזים נטע ה' כגנות עלי נהר אשר יצמיחו ויצליחו אם הדורך ידרך להשקות ולהרוות, ופטר מים ראשית מדון תחילת דינו הוא על דת, ומי המשקה המוציא והמביא השומר והנוטע להגן נטע ה' הלא הן הנה החכמים שבדור המנהיגים שבדור, דור דור ודורשיו וכו' ובתי כנסיות ובתי מדרשות להתחיל בקטנים תנוקות של בית רב ולסיים בגדולים ראשי העם, דייני ישראל מנהיגיהם מגידיהם שוחטים סופריהם רבניהם שופטיהם ושוטריהם וכו' וצור תעודה חתום תורה אם אין גדיים אין תיישים וכו' ח"ו, והנסיך יוכיח ממעמינו זה היום שנתקיים, ונסו ח"ו אם גם אין רודף אותם כי באו בנים עד משבר וכח אין ללידה היי.

**המתבונן בדברים אלו ויתן עינו ולבו על המעמד בלבבו יבין אחרית דבר מראשיתו היי, ואם גם בעת צל כימי חורף רק מריח מים יפריחו כל עצי גן מה גם בעת צאת השמש בנבורתו אשר אז רק טל ומטר יחיה ארץ, ורוב הנסיונות הללו אשר בדור הזה מרוב התרע בות עול פרנסה וכי שזפתם גם השמש מבני אמם נחרו במ להג השאננים הבוז לגאיונים, מזה ומזה רדופים ירחמם עושיהם בב"א, ע"כ הגיע עת לעשות כי לא בשמים היא כ"א בפינו ובלבבינו לעשות כדברי התורה הזאת ושמרתם את משמרת עשו משמרות וכו' ,סור" מרע (אשר גם זה לא נעשה עוד בשלימות כיבואר) ,ועשה" טוב, ואז נדברו יראי ה' ויקשב ה' וישמע וגו' לחזק את בידך הבית את בית ישראל ועל מי לנו להשען על אבינו שבשמים הנאמן בדברו ומקיים הבטחתו הבא לטהר מסעיין לו פתחו לי פתח כמחט סדקית ואני אפתח לכם פתחו של אולם כי ידין ה' את עמו ועל עבדיו יתנחם וגו'.**

**דעו** וראו מן הנולד את היולד בכל אלו המדינות אשר בימים הראשונים משם תורה יצא לכל ישראל ראו מעמדם עתה על כי שמו ידם בצלחת להיות רק מן הנאנחים והנאנקים ולא עשו משמרת לדורות, ומדינתינו זאת אשר ת"י עמדו על נפשם, אך ע"י אשר אחרו לעשות כמבואר בהקדמה לעיל ולא שמו על לב להקדים רפואה למכה מה עבר עליהם ועד מה הגיעו, בא עשו על מחנה האחת והכהו בעוה"ר, נהפכו למשחית כמעט רוב המדינה לאפיקורסות ולצדוקית, והמחנה אשר נשאר לפליטה הם עיף ויגיע ואין זרע לזרע ולחם לאוכל לחם לפי אוכל הטף ללחום בלחמו, והרשעים כים נגרש השקט לא יכלו ומסורה לנו מאבותינו כי אך ורק אם "הקול" קול יעקב אז אין ידיים ידי עשו תחילת ניסה נפילה ר"ל לשוא כל עמלם ח"ו כי יזיוו זיו כ"ש ואשר בלשון אחרת ידברו אל העם הזה ואחרי לימודי גוים ילכו שולל להראות יפים מזה ומזה, ויתרוצצו הבנים בקרבם פעם לפתחי בהמ"ד פעם לפתחי לע"ז, לא זו דרך לא זו עיר כי נכון ובטוח כי יפלו בנפלים כאשר נפלו כל אשר הלכו בדרך זה אם לא ישובו מכל כל אל דרכי אבותיהם ואבות אבותיהם לשמור את דת משה ויהודית כאשר "שמרו הם, מלמד כאשר היו מצוינים שם בשמם, לשונם ומלבושם גמוסם ומנהגם, ואל יתערב זר במעשי ידיהם כלל וכלל ותגדלו את בניכם רק על ברכי התורה כאשר עשו אבותיכם עמכם להחיות עד היום הזה ועל פתחי לע"ז לא תבאו ולא תביאם (לע"ז אוסר במשהו) ואז תשכילו ואז תצליחו וה' אלקי אבותיכם לא יעזוב אתכם בא חבקוק והעמידו על אחת וצדיק באמונתו יחיה וכאשר כתב



מרן בעל חת"ס ז"ל (בצוואתו) לפני מותו ואל תאמרו נשתנו העתים כי אב וכן יש לנו לא נשתנה ולא ישתנה, ואל גבול בני אדום לא תבאו ולא תעברו בו מן בחרב יצא לקראתכם ויט ישראל מעליו וגו' (ויד' לחכימא ברמיזא).

ועל כן כי תראו מה שעליה למדינות הללו אשר היו גדולים וטובים ממנו אך ורק בשביל שלא הקדימו "נעשה לנשמע" להסדים תפילה לצרה כאשר הורו לנו חכמים ואמרו שלום עלי נפשי אם שלום ואמת יהי בימי (מלכים ב' כ) ולא הבינו אל פעולת ה' להעמיד זרעם לפני ה' למען אחריתם אל יהי אובד כנאמר כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' וגו' ע"כ יצאו מהם תרבות אנשים חסאים ר"ל אשר העמידו צלם בהיכל והחריבו את המקדש ואת הקודש ה"ו, כי לא תהיה כהנת כפונדקית אם על מורא ב"ד על צרות הגוף ה"י חרות הוא על הלוחות הש"ע (א"ח ס' תקע"ו) שהמדינות הקרובות צריכין להתענות ולהריעות שלא יעבור הרעה בגבולם קו"ח על סכנת הנפש בפרט במכה המהלכת כזאת כמינות אשר העידו ואמרו שאני מינות דמשכי שטה מעליו ועבור אל תקרב לפתח ביתה וכו' כי נופת תטופנה שפתי זרה וגו' ותורה אמרה כי ימוך אחיך והחזקת בו וגו' פרשו לנו החכמים ר"ל קודם שיפול די לנו בהחזקה כ"ש אחרי שיפול ח"ו צריך כח גדול להקימו ע"ש, רמזנו אלו למען הנשארים לה' בפרט במדינות כשרות ה"ו, לא יחשבו עצמם בנוח לאמר שלום יהיה לנו, ואם גם לו יהיה כדבריכם הלא לא יהיה פחות ממלחמת מצוה ומלחמת חובה להציל אחינו בני ישראל משחת ומלחמת מצוה דוחה שבת החמור וכל מצות שבתורה כמבואר בש"ע שלנו (שם סעיף י"ב וס' שכ"ט) ואין נקי אפילו חתן מחדרו וכו' (סוטה דף י') והלא זה הוא חטאת בני עשו כתובה על הספר (עובדיה א') מחמס אחיך יעקב תכסה בושה וגו' ביום עמדך מנגד ביום שבות זרים חילו ונכרים באו שערינו ועל ירושלים ידו גורל גם אתה כאחד מהם ואל תירא ביום אחיך ביום נכרי וגו' ואצל ישראל נאמר (שופטים ח') ויאמרו אליו אפרים מה הדבר הזה עשית לנו דבלתי קראות לנו כי הלכת להלחם במדין ויריבון אתו בחזקה וגו' וכמה דמים נשפכו ר"ל בשביל זה מדוע עברת להלחם בבני עמון ולנו לא קראת ללכת ע"ך וגו' (שם ס' י"ב) וכמקרא מלא לא תעמוד על דם רעך וגו'.

והענינים אשר לפנינו רובם שוים לטובה לכל נפש, וגם באותן מקומות אשר אין להם פחד מן הארבה והחסיל והגזם ה"ו, בזה הא לכם זרע לזרע ומים לצומח להציק ציק ופרח מוסיף והולך להכות שורש למטה וסרי למעלה, וחזקו ואמצו לה' ויצא ה' בכחו אם אתם תצאו בכחכם, ואיש איש לפי כחו יעשה, ומעולם לא יצאה מחשבה טובה אשר אין הקב"ה מצרפו למעשה, הענין כי קרוב ה' לכל קוראיו ורצון יריאיו יעשה וגו' רק פעמים קדימים מאחרים מיד או לדורות, כינו שנות דור ודור ותראו כן מעשה אבות סימן לבנים ומעולם לא התאמץ אדם להוציא מחשבה טובה, ויגיע לריק ח"ו ע"כ תהי' נכון לבכם ובטוח כי לא ניגע לריק כי יצאו הדברים וסופו להתקיים עכ"פ בע"ה ותהי' לאות ולמופת למשמרת לדור דור.

נעשה "ונשמע" בזה עמדה רגלינו על הר סיני וקבלנו תורת אלקינו, והצדוקים על זה באו בטענה עמא דפוזא אתם, אך כך הוא הסדר, סדרן של ישראל והוא אשר עמדה לנו שלא להמתין עד שפסתה המספחת, ועד אשר בעינינו יראה ואזנינו ישמעו כי באו מים עד נפש, ממלכות בית דוד זיע"א שמענו לראות מן



## פתח דבר

הגולד את היולד טרם התעבר לנטש את הריב על ה' כעצת אחיתופל אשר היה בימים ההם כשאור איש את דבר אלקים ליקח רק שני עשר אלף משבטי ישראל חושו ועשו, ולא כחושי יהארכי אשר בתחבולה יעץ להאריך ולהעריך מי ומי ההולכים עם רב ולא מעט, טוב מעט ביראת ה', נחשון בן עמינדב היה נשיא ביהודה על כי קפץ בים תחלה כן בשופר תקעו ובקול קראו על ראשי ההורים מי לה' אלינו ואין מעצר לה' להושיע וגו' זריון מקדימין ובשכר לילה אחת שהקדימה וכו' ועמא פיוזא אתם, ורק מראשית ראיתי את הארץ והנה תוהו ובוהו וערב רב עלה אתם, ולבסוף וירא את ישראל שוכן לשבטיו וגו' וכן מראשית (שמואל כ"ב) ויתקבצו אל דוד כל איש מצוק וכל אשר לו נושה וגו' ולבסוף בחברון מך שבע שנים, ובירושלים שלשים ושלש, וכל סדר בנין כך הוא אם גם כי היכל מלכים יבנו טרם עד תלו בנוי תואר משחת מראיתו מכובד האבן ונטל החול ומהומה רבה מהעוסקים והבונים ותערובות רב שד הסיד ותחול והאבנים הלבנים והעצים והכלים וכו' וכן ממעשי בראשית נראה אשר בראשית ברא אלקים שמים וארץ והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך וגו' עד ויבדל אלקים וירא אלקים כי טוב וגו' כל התחלות קשות עד שיתברר ויתלבן אחת אחת עד וכל העם הזה על מקומו יבא בשלום.

**הקדמתי** אלו רמזו דברים למען לא יבהלכם רעיונכם לעתיד ולמען לא ינחם העם בראותם ח"ו מלחמה, ע"כ דעו לפני ה' אתם הולכים חזקו ואמצו בעד עמינו ובעד תורת אלקינו וכן צוה לנו יוצרינו אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו כי אתכם ה' אלקיכם וגו' אשר הוא בוחן ובודק גנוי נסתרות חוקר לב ובוחן כליות הוא יודע ועד על מי ועל מה תכלית מבוקשתינו על כבודו עלינו יתראה ית"ש ועל עם ה' בנים למקום ב"ה זרע ישראל שלא יכלה ולא יתבטלו בין האומות, ואם כי הייתי נדחה מפני השעה זה יותר מעשר שנים אשר החיילות לעשות בזה ונדחתי פעם מן הערכאות הנקרא (פאליצייליכער בעשלג) אשר בא על ספרי ספר חברה, ואחרי גיעות שיצא בדימוס ורשות היה נתונה לי ממקום גבוה, אז נתרלטתי מעבודתי ע"י דיעות שונות אשר משכו אלו מזה ואלו מזה וכל הנדחה מפני שעה, שעה עומדת לו כנאמר אבן מאסו הבונים וגו' וכאשר אני רואה עין בעין ג"כ לטובה כי מראשית כאשר התהלכתי למעשה הכולל סדרתי הענינים באופן הנהגה פרטיות של חו"ל, ואחרי אשר העיר ה' את רוחי לעלות לציון אשר אוהו למושב לו ושם ראיתי את המראה האיר פני מורה לא כמראה אשר ראיתי בגולה לעשות כטוב לפני ליסד בציון אבן באבן למען יהיה מקור נפתח לבית דוד וזכות שמו הגדול יעמוד לנו כאשר אמר למעני למעני אעשה ולמען שמי וגו' ובגלל אבות יושיע בנים בני אבות עולם אבותינו ורבותינו אשר חרשו וזרעו וכו' ואשר השליכו נפשם מנגד והלכו לפני כל הימים הפה יעמדו לנו להעמיד שמם וזרעם לפני ה', צאו לכם לעשות את גדויותיכם על משכנות הרעים וה' אלקים צבאות יעץ ומי יפרינו עשו עצה ותופר דברו דבר ולא יקום כי עמנו אל, כל כלי יוצר עדיך לא יצלת וכל לשון תקום אתך תרשיעי זאת נחלת עבדי ה' וצדקתם מאתי נאם ה' מקבץ נדחי ישראל עוד אקבץ עליו לנקבציו בב"א.

**פתח** ואמר ארור האיש אשר שם פסל ומסכה תועבת ה' ושם בסתר וגו' והאוינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי אנחנו יעדנו זאת מעשה חספר ליסד חברה ולעשות כולל לשם ה' צבאות ליסד מציון אבן באבן וכלל



הנדרש צד דבר כבוד שמו ית' ועל תורתו ועל נחלתו ועל ישראל עמו העמוסים  
מני בטן וכו' ואתקע בשופר ואתן קולי אל בית ישראל לאמר לעמי מי לה  
אלינו להיות חבר לכל אשר יראוך וגו' ולמען לא יהי מעוות לא יכול לתקן  
כל שחבריו מניין לדבר מצוה ולא נמנע עמהם (ברכות ד' כ"ו) אמנם אין אנו  
סבקים כ"א אלו הבוחרים בה' ותורתו באמת ולא ההולכים אחר בצעם בצע  
כסף בצע כבוד שוא גאה וגאון לבקש לו שררה או התמנות לפסוע על ראשי  
עם קודש ח"ו. ואען ואומר מי שיש בו מדעת קונו לא יגבה לבו ולא ילך  
אחרי גדולות ק"ח שלא יבקש רבנות או החמנות כי בדבר אשר התחלנו איוה  
חכם הרואה את הנולד מן הנולד אשר יולד, וכאשר אשא עיני אל ההרים  
מנהיגי ישראל ודורשיו מאז היו לגוי לא מצאתי עוד אשר עלה על ישראל  
ולא נטל חלקו ה"י. הן צדיק בארץ ישולם נתחיל בראש משה רועה נאמן נתפס  
בעונו ר"ל ומת במדבר ובניו לא מלאו את מקומו יהושע בן נון מת בלא בנים  
ה"י ותגעש עליו ההר גם לא נספד כהלכה. גדעון אשר בדקתו עמד ואמר לא  
אמשול בכם ולא ימשלו בני עליכם ה' ימשול בכם וגו' (שופטים ח') לבסוף  
נתפס באפוד ונהרגו שבעים בניו על אבן אחת ר"ל (שם סי' ט') פניחס כהן  
לה' לבסוף נסתלקה ממנו שכינה על כי על ידו נעצר יפתח שנפלו ממנו אברים  
אברים ונאבד בלי זרע ר"ל (שם י"א ע"ש) עלי הכהן לבסוף נשבר מפרקתו  
ונהרג הוא ובניו ביום א' ר"ל. שמואל ששקול כמשה ואהרן בניו לא הלכו בדרכיו  
ויטו אחרי בצע וגו' ולא מלאו את מקומו. שאול בחיר ה' אשר היה נחבא אל  
הכלים לבסוף נהרג הוא ובניו ביום אחד וגם זרעו אחריו נכרת ע"י גבעונים ר"ל  
(שמואל ב' סי' כ"א) וכן עד דוד המלך זיע"א אשר נשבע ה' אם לדוד אכזב  
וגו' וזכור ה' לדוד את כל ענותו וגו' מתחלה היה נדרף מאחיו ואח"כ משאול  
המלך חותנו גולה וסורה במדבריות נפשו בכפו תמיד בגליות בשבי ומלחמה  
ונלקח אשתו ונתנו לרעייתו ולבסוף קם עליו רעה מביתו מרד בו בנו ונגרש  
מירושלים ונשכבו פילגשיו עד שנהרג בנו ר"ל. ושב. מרד בו שמעי' ושבע בן  
בכרי ואדוני' וכו' ולבסוף נחלק מלכותו מיד בימי רחבעם וכמה וכמה פעמים  
נהרגו כל זרע המלוכה ולא נשאר כ"א יאשיהו וכיוצא ואת עיני צדקי' עור והביאו  
בבלה ושם נהרגו בשבי עוד הפעם כל זרע המלוכה ה"י ולא נשאר כ"א שריד  
מעט זכר לבית דוד אשר כסאו לארץ מגרתה זה יותר מאלפים שנה. וגם מבית  
חשמונאי והוא כהן לאל עליון שלא החזיר המלוכה למלוכות בית דוד כל זרעו נהרג  
ר"ל כגמ' (קדושין דף ע') האומר מבית חשמונאי קא אתי עכד הוא וכו' ע"ש.  
המתבונן בכאלו וכיוצא גם אשר אין די לפרטם ואשר בארזים נפלה השלהבת  
וכו' ומי יכול לפרט כל פרטיות יבין מה שארז"ל נואף אשה חסר לב זה המבקש  
שררה על ישראל וכו' משחית נפשו הוא יעשנה וכו' (פסיקתא) והובא בליע  
ח"א באורך ואם לא נכנס בו רוח שטות להיות כסיל מתעבר ובוטח לא יבקש  
לו שררה להיות שוטח רשע וגם גס רוח ר"ל ולא מיניה ולא מקצתו. ובימים  
ראשונים הייתי מתפלל בכל תפילה ותפילה שיצלני הקב"ה מן הרבנות ומן  
השלטנות ואין לי עת שמחה כ"א כאשר אזכור שתליי ברחתי מן הרבנות ובתוך  
עמי אני יושב בין המון עם ה' תלמי לא פרנס לא מנהיג לו דומיה תהלה ית' ש  
ואל תשליכנו מלפניך וגו' ולא לחנם אמר משה רבינו מהימנא שלח נא ביד  
תשלח וגו' ובכל זאת אם רואה שא"א לעשות ע"י אחר מחויב לעשות כן  
כדרך שאמרו ועצומים כל הרוגיה הגיע להוראה ואינו מורה (סוטה דף כב)



## חברה מחזירי עטרה ליושנה

דבמקום דלית גבר תמן היי גבר (ברכות דף ס"ג) ואז יעשה כשור לעול כחמור למשא בדרך. לא שררה אני נותן לך כ"א עבדות (הוריות דף י') ויעשה בשברון רוח דכיון שנתמנה אדם פרנס למטה נעשה רשע למעלה ומוטב להיות שוטה כל ימיו מלהיות שעה אחת רשע לפני המקום ר"ל (עדות פ"ה) וכאשר אמר רב ברעות נפשיה לקטלא הלך וצבתא לביתא לא עביד הלוי' שיהיה יציאתו כביאתו וכו' (סנהדרין דף ז') ולא יקבל התמנות כ"א בדרך הכתב' בש"ע (חומ"מ סי' ח') ע"ש ועד"ז במקום שאין אנשים השתדל להיות איש בפרט אם יש להתירא על כבוד שמים שלא יתחלל ח"ו והכוחן לבבות יודע אם לעקל אם לעקלקלות ושומר מצוה לא ידע דבר רע ובמקום דלית גבר תמן יהיו גבר (ברכות דף ס"ג) ומקיים בזה מסה"נ ויותר ממסה"נ כי למסור נפשו לפני ה' אינו כי"כ עבודה כי האדם הולך למות ועין לא ראתה יעשה למחכה לו וגו' ובמחיצת מתי על קידוש השם אין כל בריה יכול לעמוד (פסחים ג') אמנם להשיג רגלו בדרך זה לסכן נפשו לא גופו כ"א נפשו ונפש ביתו וכל זרעו ה"י מכריע אלפי אדפים מסה"נ. ודומה בזה להאוחז דרכו על חבל התלוי באויר בין שמים לארץ שצריך להשיג בהשגחה יתירה על כל פסיעה ופסיעה בל יטה ימין ושמאל וכן צוה ה' גם למלך לבלתי רום לבבו מאחיו ולבלתי סור מן המצוה ימין או שמאל וגו' ושגיאות מי יבין וגו' ואיה שוקק איה סופר, ומי יערב לבו לגשת אם אינו כופר בעיקר ר"ל ואינו כסיל מתעבר ובוטח ויזכור ימות עולם שיבקש לו שררה והתמנות בשאט נפשו ה"י משורש גאה וגאון תועבת ה' כל גבה לב אשר הוא אשרה פסל ומסכה צפון וטמון במטמוניות לבו של אדם ר"ל ואני ה' חוקר לב ובודק כליות ע"כ פתחנו בכח התורה ארור האיש אשר שם פסל ומסכה תועבת ה' ושם "בסתר וגו'" על כזה וכיוצא בו ההולך אחרי אליהם אלהי כסף (חומ"מ סי' ח') להיות לו דיין המתמנה בשביל כסף לבקש לו פרנסה אחר בצעם ירדפו ולבם בל עמם על ה' אשר חותמו אמת ועל תורת אלקינו אשר נתן לנו תורת אמת קיוח אשר לבו פונה מה' והוא כמתגנב הולך רכיל להיות כמרגל קרוב בפיו ובלבו ישים ארבו להשחית ח"ו לא יאבה ה' סלוח לו ורבעה בו כל האלה וגו' וכן האיש אשר במתכונתו יעשה לילך אחרי שרירות לבם להחזיק דרכם לסור מאחרי ה' (ע' יומא דף ל"ח) כדרך הזה אשר בחרנו להביא יעקב שלים בשם לשון מלבוש. שדום בתורת אלקינו ושלם במנהגי ישראל וכדרכי אבותנו ורבותינו שמא יבא אדם שאינו הגון לעשות כן לעז ר"ל ובשביל זה אחרתי ג"כ, אמנם למדתי מגמ' הנ"ל שאין ראוי למנע טוב בשביל זה ע"ש ואין חכמה ואין עצה לנגד ה' קשר רשעים אינו מן המנין ויאבדו רשעים מפני אלקים וגו' יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא ומחה ה' את שמו מתחת השמים, ולא באלו חלק יעקב תתן אמת לייעקב עם אלקי אברהם ישראל נושע בה' תשועת עולמים לילך אחרי אלקי אמת באכת ותמים כל הימים אשר בחר בנו מכל העם ורוממנו מכל לשון יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב סלה שבטי יה עדות לישראל כאשר עומדו היו רגלינו בשעריך ירושלים ירושלים הבנויה כעיר שחוברה לה יחדיו וגו' וחזקו ואמצו לבבכם כל המיחלים לה' כי הוא נאמ' בדברו לקיים וורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאתיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם וגו' ואשיבה שופטין כבראשונה ויועצין כבתחילה וגו' ובחסד עולם אגאלך וברחמים אקבצך אמר מרחמך ה'. עליך השלכתי מרחם מבטן אמי אלי אתה. עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה, ה' יגמור בעדי ה' חסדוך לעולם מעשה ידיך אל תרף, לבי



יחקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו ה'. ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה. ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשי ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו אמן ואמן.

## חברה מחזירי עטרה ליושנה.

היסוד לחברא זאת הוא לקרב הרחוקים לפתוח שער ררוצה בתשובה לשוב אל אלקי אבותיהם, להשיב לב בנים אל אבותם, כי הן אמת אשר יצאנו ברעש להכות באגרוף רשע בספר ל"ע וא"ה וכו' אמנם "ויכיר יוסף" את "אחיו" והם "לא הכיריהו, אם כי וידבר אליהם קשות ראה את עצמו מוכרח כי חטאו חטאה גדולה למכור את זרע ישראל אשר בן זקונים הוא לאבינו שבשמים (כענין שפירש מרן חת"ס ז"ל אל תשליכני לעת זקנה הכוונה אחרי אורך הגלות כי זקנתי בגולה ה"י) למדינים, אשר יביאם מצרימה לפוטיפר סריס פרעה שר "הטבחים ויצא מזה עד עת בא דברו אמרת ה' צרפתהו ותתפסה' בבגדו לאמר וגו' ויפוזו זרועי ידין מידי אביר יעקב ירחם ה' ודיבר עמהם קשות אולי יכפר בעד חטאתם כי כל זמן שתוכחה בעולם חרון אף מסתלק מן העולם כשיש דין למטה אין דין למעלה (תמיד כ"ח) וכאשר צעק יצעק ויתן בקולו צו אה נאמן כי יראה אחיו אוהו דרכו עלי גשר רעוע שבורה פחת ופחד לפול מצולת ים תהום רבה צירים אחוז כילודה יפעה בחבלתו על סכנת אחיו, ויוצק זעקה גדולה ומרה למען ישמע ויחדל לשוב אליו מדרכו הרעה הנסתרת, ולא יפול לשחת לאבדון ה', ויכיר יוסף את אחיו זכר את האחות דר"ל והם לא הכירוהו כאשר בא החדרה ויבך בכה ויתחנן וסלחת לעונם ולחטאתם וגו' וכי כח אבנים כחם אחרי אריכת הגלות הזה, עול הפרנסה וגודל התעורבות רבו המסיתים פרוץ הפורץ אין נביא אין כהן אין דורש אין מבקש ונביאיך חזו לך שוא ותפל ולא גלו על עונך וגו' ותהי האמת נעדרת וגו' ויתערבו בגויים וילמדו מעשיהם וכו' וכו' א"א לפורטם ולפניו נגלו תעלומות, והמרחק אותם ורי הוא כזורק אבן אחרי נופל ק"ח מי זהו ואיזה הוא אשר בדור הזה יעזו מצחו ללמד קטגוריא על ישראל ח"ו, ואם גם הרועה נאמן אשר על פניהם ברכם, ואמר ממרים הייתם עם ה' מיום דעתי אתכם, נאמנים פצעי אוהב וגו' כי נתן נפשו עליהם ואמר ימות משה ואלף כיוצא ח"ו ולא יגע בצפורן של ישראל ח"ו, ונלמד קו"ח לדורות אחרי אורך הגלות המר הזה ה"י ע"כ בתפילה ובפעולה צריכין להתאמץ במה דאפשר לקרב רחוקים, אך ורק לא ח"ו בדרך רשעים לותר על קוץ היו"ד של תורה ח"ו, או לפקור בשם ולשון וכו' או בכ"ש ממנהגי יהדות או ללמוד חכמות האומות היפך דעת ו תורה ללכת בהם ולא בחכמות האומות בשביל לקרב כי זה עון פלילי חטא פלגש בגבעה כמובא בל"ע מוצחק מראשונים ז"ל כי להקל ראש בפרהסיא בהסכמת רבים על ערקתא דמסאני יהרג ואל יעבור כמבואר במקומו אין כזה מקרב אלא מחרף ומחריב, רופא חולים ע"פ דעתו המזויף בהוראת שעה, ומתיר אסורים דדורי דורות, שנעשה כהיתר ופתח חטאת פתוח לבטל ד"ת אחת אחת ר"ל, לא באלה חלק יעקב, אלא דרך צדוקים היא כאשר יבואר במקומו, כי אם זה הכלל שורש מ"ג עיקרי אמונתינו זאת התורה לא תהי' לה מוחלפת וכו' ועלה לא יבול, מנהג כ"ש מישראל נעמוד עליו בנפשינו כאשר קבלנו זאת התורה מאבותינו כך נוריש אותה לבנינו ובנינו לבניהם בלי שום



## חברה מחזירי עטרה ליושנה

שינוי יחילוף כ"ש ח"ו אמנם בזהמ"ו רבים מהמון עם ה' לבם עוד יהמה אל ישראל ואל אמונתם, רק שהם כתינוק שנשבה בין הנכרים והזמן והמקום גורם להם שהם שכורים ולא מין על כאילו וכיוצא בם מצוה וחובה לזרז אותם להתראות להם פנים יפות ולדבר אל לבם ליתן להם יד להחזיקם במה דאפשר ע"כ פתחנו להם שער בואת החברא שהיא כמו חצר לבית של הכולל, ולתוך החברה רשות נתונה וכל אשר ידבנו לבו יהיה מי שיהיה אם נפשו חשקה לראות עוד בתפארת ישראל כאשר ה' באמנה בימי אבותם, ופן ואולי אחת אחת ימצא לו דרך שיבוא גם הוא בתוך הבאים אל הכולל לקיים כל הכתוב שם על בני הכולל הרי השערים פתוחים לכל אשר קרבת ה' יחפצו אשר יכתוב ידו לה' ובשם ישראל יכונה אחינו בשרינו הוא וכן כיוצא אשר בראשית דבר אינם רצונם עוד להכניס עצמם תחת עולי הכולל עד שיודעו איך יפור הדבר ומי ומי ההולכים וכל חקיו אשר יסכימו לרבים וכדומה, על החינוך של החברה שהיא רק הפרודור לטרקלין ואין בו שום צול ושיעבוד שבגוף כ"א שוה לכל נפש אם גם כי לא דרכינו דרכיו מאחר שבלבו עכ"פ ברצונו לעשות כן רצון ה' בשלימות רק אומר מלמד שהמקום גורם ואנוס הוא מצד עול הפרנסה וב"ב וכו' וע"ד אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו וכו' מאחר שאינו מומר להכעיס עכ"פ ואשר חפץ שורצו יהי בחיים בין קודש ישראל לה' עכ"פ והבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל, יכול לכנוס בתוך חברתנו זאת באין מחריד, ואחת לאחה ברצות ה' נתאמץ איש את ריעהו יעזורו בנפש חפצה לבא אל תכלית מטרתנו להחזיר עטרה ליושנה לעבדו שכס אחר בב"א.

### התחייבות.

ליתן כאשר כתב בחקי הכולל, או אם ירצה ליתן דבר קצוב לכל שנה תחת לישא בעול כבני הכולל בצניני המסים הכתובים לקמן בס"ד גם עדי"ו מקבלים אותו.

### זכויות.

כל מה דאפשר שיהי לו מן זכויות של בני הכולל ינתן להם ע"פ שיקל דברים לפי הנצרך לחיוק הדת מלבד אשר לו חלק בנפשו אחר אריכת ימיו בענין הלויה והלימוד והעריכת נר בין צ"י בני הכולל במקומו ובשאר מקומות ע"פ התנאים ככל אשר כתוב על בני הכולל היו ושאר דברים יצאו מבוארים מדברי בני הכולל וכאשר יהי נקבע לחלקם להוסיף עוד ולהטיב במועצה הכוללת בעוזה י.

### עניני כולל.

דעו טרם נסדר פרטי הכולל נקדים כי עירוב פרשיות נאמר כאן, ואין מוקדם ואין מאוחר ואל תשאל למה נעשה כן בלי סדר לא לחנם נקבע להבדיל בתורה בלא סדר כ"א מטעם כמס שצריך להיות בסדר הזה ג"כ, ועדי"ו יש טעם כמס בסידר זה והחכם עיניו בראשו אם גם בראשית טרם נגמור בנינו ימצא תערובות יבין לאחריתו על תמונתו אחרי סידור וחיבור דבר דבר על אופניו, וע"כ על תבהל ברוחך לשפוט על דבר עד שתצרף את כל הכתוב כאן והיו לאחדים בידך, ובתתי ספק כשם שא"א לבר בלא תבן כך א"א בלא דברים בטלים, וא"ת אם כן למה נכתבו צ"ו כתב החכם וראיתי את החכמה ואת הכסילות וגו' יש מקום שצריכין לתבן, וא"א לבר בלא תבן, התבן מצמיח ומשמר את הבר מנוק ועד יז כתבתי את כל אשר מצאתי מקום לחזק אף בריחוק מקום אם גם בשאר מקומות לכסילות נחשב, ואיני אומר קבלו דעתי רק זאת עצתי שלא תבטלו דברי עד



שתשאלו מה טעם יש בו ואז הרשות נתונה בידכם כאשר תסכימו אתם לפני ה' והבחר יבחר במועצה כוללת לצרוף וללבן עד עת צאת פרטי חקי הכולל בהשכל ודעת בהסכמת רוב מנין כאשר יבואר לקמן בס"ד.

אמר דוד מלך ישראל זי"ע גם את הארי גם את הדוב הכה עבדיך וגו' (ע"ש במדרש) ראיתי כי חסדי ה' צמדו לי כאשר הוצאתי ספר לז"ע (ושאר ספרים צמדו) כי תלמי נתקבלו ברצון בין יראי ה' וחושבי שמו באמת ונדפס זה כ"פ ג' אלפים ונתקבל בכל תפוצות ישראל הנשואים לה' גם במדינות הים הרחוקות שותים בצמא את דברי תלמי ותכלית מבוקשינו שם לגרום להפריד ישראל מן אהלי הרשעים מכה שורש מוסיף והולך יום יום. אמרתי לא אלמן ישראל זכות אבות יעמד לנו כנאמר במשנתנו כל העוסק בצרכי צבור באמונה זכות אבות מסעי' על ידם וכו' והעיקר אשר מטה אלקים בידי להשען על אבינו שבשמים אשר אמר למעני אעשה וגו' סמוכים על אלו עתה הנה באתי. ואם גם על צד ספק מני אלף יצא מזה טובה לישראל מיד ולדורות כדי לי כל הטרחות וכל החששות אשר פני לא הסתרתי מכלימות ורוק מלעג השאננים הבו לגאונים והנה א-ל-י שועתי אבטח ולא אפחד וגו'.

ואמרתי ליסד חברה זאת לרובו ושרשו בין בני נעורים מעשרים עד חמשים המה מיועדים לکنוס לכולל. ולא שאנו מדחין את הזקנים ח"ו כ"א טעם דברינו בזה הוא מכה אלו הטעמים.

(א) התורה אמרה אחרי רבים להטות לא נתנה התורה השקל ע"פ מספר השני' והחכמה כ"א אחרי רוב דיעות ויש קנקן חדש מלא ישן. אך בדור אשר עליו נאמר ותהי האמת נעדרת וגו' אם גדול א' אומר דבר, הכל כרוכים אחריו ובטלו דעתם. וגם רואה עצמו מוכרח כ"פ לשום ידו למו פה שלא יחשב כעזות פנים לרבר לפני מי שגדול ממנו בחכמה או כזקן ממרא ועיי"כ נעשה עדת חנף גלמוד ח"ו מאוסה כמו נדה וכו' (סוטה דף מ"ב) ואין זה דרכי אמת ולא דרכי תורה שהרי בפירוש אמרו (קדושין דף ל') אפילו אב ובנו נעשו שוואים. זל"ז וכו' ע"ש ומלא מיניה כל הש"ס. הא "דידיה הא "דריבה" ולא צור לא די שפליג רבי על אביו אמר נרא' דברי מדברי אבא (עירובין דף ל"ב) וכו' ולא לחנם קיימ'ל בסנהדרין פותחין בקטן תחילה כדי שלא יתבטל דעתו לגבי גדול והעיקר בשיקל הדעת שיהי' דעתו טהורה ונקי בלי שום פניה וגטיה ומשא פנים ואז יצא לאור משפט באמת וצדק. ומי מדד בשעלו ימי הנשמה של הזקן או של בחור. ועיי"כ פתחנו בזה מיד שחברתינו מיוסד בין "בני" נעורים למען ידעו כל אחד אשר רוצה לבוא עמנו בבית אם גם כגובה ארזים גבהו צריך לבא ולקבל תנאי זה להיות ת"ח שמוחל ע"כ כבודו מחול שאך ורק ככל אחד ואחד של בני חברה או בני כולל יחשב וקטן וגדול שם הוא.

(ב) ע"פ רוב גדולי ישראל המה יושבים על ראש מרומי קרת ויש פרנסתם מבני עירם וגבולם כנודע. ובזה"ז שהגיעו ימי הצירוף כאשר ניבאו לנו הנביאים לפני בא גואל. כמעט אין מקום אשר אין בו מן התערבות מבני פרץ. ואם יש לו לפחות מן מיעוט הפרנסה או פחיתת כבוד, או מן מוסרים ומחלוקות וכדומה כבר אין לבו מסור בידו. ואם יאמר שאין לו פחד אעפ"כ דבו יפחד. ומאחר שיש שום צד הנאה או פניה אין דעתו להכריע כלום. כאשר מצינו בגדולי תנאים דבחדש הנאה כ"ש אמרו פסילנא לך לדינא ומי לנו גדול מרב ענן אשר נגלה לו אליהו זי"ע"א כאשר היה לו נגיעה רחוקה נטה כמבואר כל זה (כתובות דף



## כולל העברים

ק"ה) וכאשר קי"ל בש"ע (חור"מ סי' ל"ז סעי' כ"א) דאם יש לו צד הנאה רחוקה שברחוקות אין לו להיות דיין בדבר ע"ש ואנחנו צריכין שופט צדק ואמת ואשר מורא לא יעלה על ראשם. כי פן תקראנה מלחמה מלחמת מצוה מלחמת חובה על ה' על תורתו ה"י ובתורה אמרה הירא ורך לבב ירך וישוב לביתו וגו' וכן עדין בירושלמי נאמר דעתו בלבו תלוי ולבו בכיסו תלוי וכו' ע"כ מצאנו ראינו ליסד חברה זאת ביסוד ושורש בין אלו וכאלו אשר עומדים נקיים ברשות עצמם.

ג) על הזקנים אין להם להתירא כ"כ כבר אמרו רז"ל כיון שעברו רוב שנותיו של אדם ולא חטא שוב לא יחטא (יומא דף ל"ח) אמנם כאלו יש להם לדאוג עליהם ועל זרעיהם להצילם ולהעמידם לפני ה' ע"צ. ולא יעלה על הדעת שכונתינו שהנערים יהי' דוחים את הזקנים ח"ו הלא אמרו בנין נערים סתירה ח"ו כ"א כאיש גבורתו שאנחנו צריכין להטיל עלינו עבודת משא לעשות כל מלאכת הקדש כחצים ביד גבור כן בני הנעורים וגו' והזקנים יסמכו על ידינו וע"ד אשר כתבנו בלי"ע ח"ב בהקדמה רמזנו שם וז"ל מבין שלושים שנה ומעלה עד בן חמשים שנה כל הבא לצבא לעשות מלאכת באהל מועד, ומבין חמשים ישוב ושרת את אחיו בעצה. בצלם אלקים ברא את אדם בחור למלחמה זקן לישיבה, ואת יהושע שלח משה לקראת עמלק ואת פנחס למדין וכו' עיי"ש. וכענין שנאמר גפן ממצרים תסיע וגו' דרז"ל מה גפן זה נסמך על עצים כך ישראל נסמכים על הזקנים היי'.

וזאת לדעת כי זה שם החברה נקרא "מחזירי" עטרה "ליושנה ע"ד שארז"ל (יומא דף ס"ט) וכאן פרושו הוא תכליתנו להתחבר ולהחזיר כולנו יחד באגודה אחת אל דרכי אבות הראשונים ז"ל לדרך המיועד להשיב לב בנים אל אבותם, אמנם בשאר ענינים, משנה מפורש היא הוי מתפלל בשלומה של מלכות וגו' שבועות נשבענו שלא נמרוד באומות ח"ו כדאיתא בגמ' (כתובות דף ק"א) וקי"ל בש"ע דינא דמלכותא דינא וח"ו ישראל כשרים אשר מצוים ועומדים לקיים את כל התורה כולה מא' ועד ת' תושב"כ ותושב"ע אשר אצלם כל הפוקר כ"ש בדי' הרי דינו חרות כאפיקורס כדאיתא בגמ' (סנהדרין צ"ט) פשיט' שלא יעברו קו"ח בזה על השבועה שכל העולם כולו נודעו בשעה שאמר הקב"ה לא תשא וגו' (שבועות דף ל"ט) רק זה המכוון בשם זה להשים פנינו אל דרכי ראשונים נחי נפש ז"ל ליתן מקום לדבריהם כענין שאל אביך ויגדך ומזקנים אתבונן וגו' וע"כ נקרא ג"כ בשם "כולל" העברים דוה השם עברים הוא ראש לראשונים לשורש האומה הישראלית כענין אברהם העברי, וגם יש טעם כמוס ע"י בספר ב"י מפרש למה כאשר בא משה לפני פרעה ויצא נגד חרטומי מצרים שהם נעשו אח"כ חצירוב רב כדאיתא בזוה"ק למה לא אמר כה אמר ה' אלקי ישראל ולא אמר כ"א כה אמר ה' אלקי העברים וגו' וכתב שם שורש יסוד שם זה של ישראל למה בעת כזאת היה צריך להשתמש רק בשם זה ע"ש ותבין הענין (וברמז ג"כ ע"ב ר"יו ע"ה והמ"י) וגם בהיות חברה זאת נמשכת על דרכי ספרים אשר הקדמנו בשם נער עברי, ולב עברי, ושם רמזנו בשם הסעם אשר כתב בפירוש של ספר תנא דבי אליהו זיע"א בשם רבינו אליעזר מגרמז"א זיע"א ע"ש (ולפי הנראה סמך לזה מבסי' רמ"ט סעיף י"ב בהגהה) ואין להאריך בדרושים ובדברים אשר אין נוגעין לתכלית מבוקשינו פה, וכה אמר ה' עשך ויצרך מבטן יעורך אל תירא עבדי יעקב וגו' כי אצק בים על צמא ונוולים



על יבשה אצוק רוחי על זרעך וברכתי על צאצאיך וצמחו בבין חציר כערבים על יבלי מים זה יאמר לה אני וזה יקרא בשם יעקב וזה יכתוב ידו לה ובשם ישראל יכנה. כה אמר ה' מלך ישראל וגואלו ה' צבאות אני ראשון ואני אחרון וגר (ישעי' ס"ו מ"ד) ובוזה החלי בשם ה' אלקי ישראל אשר אז ממשה רועה נאמן וזע"א בשם אלקי העברים יכונה לסדר הפרטיים לאחזים ואליהן:

(א) ראשית דבר ליתן מרעה לצאן קדשים אלו ילדי בני ישראל כי אם אין גדיים אין תישים ח"ו שיהי גדולם וחנוכם בדרך הקודש ע"ב צריצין להעמיד בתי ספר בכל מקום ומקום ובכל פלך ופלך אשר בתוך הבתים הללו יכנסו הנערים מבן ה' שנים ולמעלה. וחברתינו שרשה היא להחזיר עטרה ליושנה ע"כ גם בזה שלא לזוז מדרכי אבות במשנה וכתוב בהלכה (י"ד סימן רפ"ה) כל סכום ילדים יהי להם מלמד מיוחד וסדר הלימוד יהי מבן ה' שנים למקרא וילמד כן ה' שנים רצופים רק כ"ד ספרי קודש עם פירשי ז"ל ומדרשים עד שיהי שגורים בפיהם. ולא ילמד כ"א אלו (חוץ שעה א' אשר ילמדו מלאכת בתיבה בלה"ק) ומבן עשר שנים יתחיל ללמוד ששה סדרי משנה לבד עם פי רבינו עובדי מברטנורא ז"ל עד שיהי שגורה בפיהם וכן ילמדו ה' שנים רצופים ומבן חמש עשרה שנים יתחיל לימוד הגמרא עם מפרשים עד שיכנס לח"י שנים ואז ישא אשה וילמד גם אחרי חתונה לא פחות מג' שנים רצופים בבתי הישיבה של הכולל ואח"כ נעשה חפשי ילך אל משא ומתן או אל מלאכה ויקבע עתים לתורה שיהי תורתו עיקר ומלאכתו טפלה והרי הוא כשאר מבני הכולל. זה הוא תמצית המבוקש בענין חינוך הבנים בקיצור ועל כל דבר זה צריך השגחה והנהגה משל ראשי הכולל וכאשר יבואר בע"ה.

(ב) על המלומדים צריכין להיות משגיחים ועל המשגיחים צריך להיות השגחה מן חכמי כולל בהשגחה פרטיות וזמנים קבועים לנסיון לכל דבר וראשי הכולל יעמידו אנשים חכמים מיוחדים אשר יהי תחת ידם ההנהגה בתי חינוך אלו והם יעריכו תקנות וזמנים קבועות לכ"ד וישלחו דבריהם לפני הראשים ואסיפה כוללת לקיים דבריהם ובהסכמתם כן יעשו.

(ג) כשם שהמלומדים צריכין להיות להם השגחה על התורה כן צריך להיות להם השגחה על התפילה אשר יתפללו אצלם בבהכ"נ מיוחד של בתי חינוך או שילכו עמהם למקום התפילה שיהי.

(ד) כל מלמד יהי לו די מחסורו מן הכולל שלא יהי לו שום דאגה פרנסה וזולת כל מחשבתו יהי פנוי לעשות מלאכת ה' בשלימות, וכי ירחיק ה' את גבולינו צריכין להעמיד בתי חינוך על אופן זה שכל הילדים יהי להם מזונותם מטה כסא שולחן הכל שם, שם יאכלו שם ישנו תחת מוריהם ולא יבאו לבית אבותם כ"א למרקס, ועכ"פ צריך להיות בתי יתומים מיוחדים אשר יהי להם כל דבר ודבר מלבושם ואכילתם וכו' הכל בתוך בתים כאלו בהשגחה פרטיות בע"ה.

(ה) כל מי שמוסר בנו לבתי חינוך צריך לשלם לכולל דבר קצוב כאשר יעריכו הגבאים ואם איש עני הוא יקבלו אותו בחנם על הוצאות הכולל ובאופן כמבואר לקמן.

(ו) חק הוא לחיזוק הכולל כל מי אשר ידבנו לבו לשלם בתורת חסד כפי חשבון הנצרך לשלם בעד בני העניים כגון למשל שהגבאים ימצאו ע"פ החשבון שהוצאת הכולל בעד כל ילד הוא כגון עשרה זהובים לחודש וזה העני אשר אין יכול לשלם כן אי"כ זאת הוצאה היא על הכולל, אמנם כשיצמוד עשיר (בפרט מי שאין לו בנים ל"ע) ויאמר שהוא משלם בעד ילד א' או שנים וכו' אזי







(יב) וכן התידושים אשר יצאו מן ישיבות הכולל אחרי ברורי דברים לפני ראשי חכמי ישיבות יבאו דבר דבר בשם אמרו מידי שנה בשנה בדפוס הכולל ועל הוצאת הכולל בשלימות המעולה לפורם בישראל למען יגדיל תורה ויאדיר.

(יג) אמרו ר"ע אלף נכנסין לביהמ"ד א' מהם יוצא להוראה ע"כ כפי הבנת חכמי ראשי ישיבות יבחרו באלו אשר נפשם חשקה בתורה והם כלים מוכשרים לצאת מהם מורי הוראות גדולי ישראל אלו יכנסו להוראה שהוא ללמוד בישיבה קבועה להלכה גם אחרי עבור ג' שנים הראשונים ויהי תורתם אומנתם ללמוד שם על בוריה הלכות דמעשה עד שיקבלו סמיכה התרות הוראה מחכמי ראשי ישיבה ומהם יצאו לעתיד מנהיגי בני הכולל כאשר יבואר וכל זמן שלא יבא אל מקום הוראה יהי להם חיווק פרנסתם מן הכולל.

(יד) גם צריך להיות השגחה שילמדו אלו המיועדים לחכמי הכולל להיות מנהיגי עם ה' דברי אגדה ומדרשים ומהרגיל עצמם בדרושים של תוכחה לתורות עם ה' דרכי ה' וכן ילמדו מעשה הכתיבה של פסקים והומנות וכו' וכל מעשה ביד כדי שיהיה ראויים להיות מנהיגים בשלימות לכל מלאכת ה' ואצל כל מלמד ור"י מבין ה' ולמעלה צריך להיות קביעות ללמוד בכל יום ספר מוסר ומס' דרך ארץ וקיצור הלכות אשר יעשה אותן האדם וחי בהם. ורק באותן הספרים האלו אשר יסכימו על דמודם ראשי חכמי הכולל.

(טו) הנשארים אשר אינם ראויים או אשר יבחרו יותר לקיים טוב ת"ר ע"פ ד"א לפרנס עצמם מיגיע כפם או מיד כאשר יבאו לשנת ט"ב יתחילו ללמוד אומנות אשר יבחרו בו וצריך להיות ממונים מן הכולל להשגיח גם על זה למען יהי אומנים מופלאים בכל מיני מחשבת אשר ילמדו אצלם המלאכה והאומן הזה יקבל שכרו בשביל למדו מן הכולל בעד כל א' וא' וצריך שילמדו המלאכה ההיא אצל אומן ישראל בכל יום ב' או ג' שעות עצמי באומן שעד ג' שנים יהי מושלם במלאכתו ואז אחרי הבחנה שכבר למד אומנתו בשלימות יקבל האומן שכרו כקצוב לו.

(טז) אחרי שלמד אלו ב' או ג' שעות הקבועות ביום אצל האומן צריך לחזור ולשוב אל בתי ספר אל התורה וסדר הלימוד יהי שעד פלות ג' שנים אחרי חתונה יצא משם מושלם בתורתו ואומנתו בידו שיהי יוכל לבקש לחמו מיגיע כפיו וגם ילמדו בשבת ח"י הלכות הנצרכים לעניני אישות מהלכות נדה וצניעות.

(יז) צריכין להשגיח שבמקום אשר ילמדו אומנות לא ילמדו אצל עברייני וק"א יהי שם תערובות שאינו הגון ולא יהי בבית אשר שם אשה וכו'.

(יח) הממונים על האומניות צריכין להודיע ממהות מיני אומניות אשר יחנכו בהם לראשי חכמי כולל ובהסכמתם כי ישנו מיני אומניות שצריכין שיקול דעת ע"פ תורה כגון מלאכת רוכל היקרא אפאטהעקער שהיא בעצם מלאכה נקיה וקלה אמנם תלוי עפ"י מלמד אם הוא אדם כשר כמו שהוא כאן בירושלים שישנו רוכלים ישראל כשרים וכן עדין מלאכת הרפואה ישנו מה וכן במוליין רופאים ישראל כשרים אשר לומדים הרפואה אשר קבלו מפי דאקטער של אופ"ע ורק הרפואה לומדים ולא שאר למודים. וע"כ ישנו הרבה רופאים יראים מקיים מופלאים מכ"מ צריך שיקול הדעת כי איך יתנהג באשה ואיך יתנהג בשיק וכן עדין מלאכת מעשיניסט והעמיקער וכדומה אם לומד כן משרצא ובספרים הכתובים בלה"ק וכל מיני מלאכת מחשבת אשר מפנו יכול לפרנס עצמו כיון שבלה"ק למד כן ומישראל כשר אשר אם גם אפשר שאין למצא בזה איפור



## כולל העברים

עַם דִּינָא כִּי לֹא שִׁייךְ בִּזְוֵה טַעַם מִשּׁוּם מִסּוּרוֹת כְּכַתֵּב בִּירוּשָׁלַיִם מִשּׁוּם הָאֵי טַעַמָּא לֹאסּוֹר חֻכְמָתָם כִּיּוֹן שְׁבַלשְׁהִיק לִמּוּד וְלֹאֻמוֹנוּת. מִכֵּ"מ צָרִיךְ שִׁיקוֹר הָרַעַת עַל הַתּוֹלְדוֹת וְעַל סְנִיפִים מִזֶּה וְהַדְבֵּר דְּרֻמָּה לֹאכִילַת פִּירוֹת אִם גַּם שֶׁהֵם טוֹבִים וּמַחֲיִים אֶת בְּנֵי מִכֵּ"מ בְּשַׁעַת מַגְמָה רִ"ל מִזְהִירִים הָרֹפְאִים שְׁלֹא לֵאכּוֹל גַּם פִּירוֹת הַטּוֹבִים כֵּן בְּעֵתִים הֵלֵל אֲשֶׁר מִבֵּין אֵלּוּ יֵצְאוּ מַגְמַת הַמִּיּוֹנוֹת אֲשֶׁר רַבִּים חָלְלִים הָפִיד הֵי צָרִיךְ שְׁמִירוֹת יִתְרוֹת לְפִי הַמָּקוֹם וּלְפִי הַזְּמַן מֵרָאשֵׁי חֻכְמֵי חֻבּוֹלֵל שִׁלְמָדוֹ רַק בָּאֵלּוּ בְּאוֹמֵן שְׁלֹא יֵצֵא תַּקְלָה חִ"ו בְּצַד הָרַחוּק.

(י) גם בכלל אומניות היא להעמיד שותפים, מלמדים וסופרים בשליפות מלאכתם והלכותיהם ומה טוב אם אפשר להעמיד בית סופרים אשר הסופרים יהיה להם הסמקה קבועה מן הכולל והם יעשו שם מלאכת הקודש בהשגחה יתירה עצהיוט בקדושה וטהרה.

(כ) גם מלאכת האדמה היא בכלל אומנות אשר ילמדו כל הנצרך לזה בפרט בא"י לצורך ישוב הארץ כאשר יבואר בע"ה.

(כא) כל בני הכולל צריכין לקבל עליו האיסור שלא ילמדו בשום ספר הנדפס  
מחדש אם לא יש עליו הסכמה והורמנא מן ראשי חכמי הכולל אמילו  
הספרים הקדמונים אמילו שיש שנדפסו מחדש כי הרבה ויוף עיי דפוס ישנו  
בדפוסים חדשים וראשי חכמי כולל לא יתנו הורמנא כ"א אחרי הבחנה דרישה  
וחקירה אם לא נדפס בש"ק ואשר אין בו מכשול וזיוף ופיצא בו אסור לקרא  
בשום מכ"ע כ"א אשר לו הורמנא מחזיר כולל.

## הנהגות הכולל.

(א) סדר ההגהות מלמטה למעלה הוא ע"ד הכתוב בתורה שרי עשרות שרי חמשים שרי מאות שרי אלפים כל עדה שהם עשרה יבחרו מנהיג אשר ישגיח עליהם שינהיגו כשורה כדית ודקבוצ עתים בתורה בבוקר ובערב בריבים. וכל דבר תכלול יבאו על ידו. וכל חמשים נקראים בית אב"י וכן ראש בית אב אשר תחת ידו יהי חמשה שרי עשרות.

(ב) מאה נקראים דגל ויש להם מנהיג ופרנס ושמש והמנהיג הוא כמו רב אשר ידריך כל דברים הנוגעים להוראה ולדין ולתוכחה וכו' וכל מיני דשמים והפרנס ישיגה על כל מילי דעלמא דממונא והנהגות והספקות של הכולל ותחת ידיהם הם שר החמשים ושרי עשרות של דגל שהוא הכולל שתי בתי אבות.

ג) אלקי נקראים שבט והמה יבחרו שר האלקי גזול בתורה ובמעשים ותחתיו יהיו שני מנהיגים ת"ח ש'פוטמים' יקראו והם עמו להושיב ב"ד ושלשה פרנסים אחד ראש שהוצ' סקיד שר האלקי ושנים תחתיו בשם 'גזברים' יכוננו וסופר ושמש ותמה יסביחו על אשר תחתיהם שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות על הדרכה כדית ועל החשבון וכו'.

(ד) יותר מִיֵּב שבטים אֲאֵ שיהי' עֵיכֵי כִי יתרבו יותר בשבט א' יבחרו עוז שרֵי אֵלֶּף עַד שִׁיעֵלוּ בַּמִּסְפָּר שְׁנֵי רִבְבוֹת וּשְׁנֵי אֵלֶּף (עֵי) יִבְמֹות סִדֵּר) וְאֵז יִבְחֲרוּ עֲלֵיהֶם נְשִׂאִים, וְהַנְּשִׂאִים יִהְיֶה תַּחְתּוֹ בֶּדֶד הַגְּדוֹל וְזוֹ טוֹבִים וְסוּפְרִים וּשְׁמִשִּׁים כְּרֹאוֹת עֵינָיו וְכֹל הַשֶּׁבֶט תַּחַת יָדוֹ עַל פִּיו יִצְאוּ וְיִבְאוּ וְזֶה דִּבְרַת מִשׁוֹט שֶׁאֵין לוֹ רֵשׁוֹת לַעֲשׂוֹת דִּבְרַת שֶׁלֹּא כֹדֶת כִּי צָרִיךְ לְהִיֹּות עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה עִמָּךְ כְּנוֹדֶעַ.

ת) רז"ל אמרו שירמי' הנביא החזיר עשרת השבטים (מגילת דף י"ד) ואם כי רובם נשארו במקומם כגודע מתוך הגמ' ופדרשים, מכ"מ מכל י"ב שבטים ישנו

כִּי יִקְרָא  
הָא' בְּלִיל  
מִשְׁמַח  
הַיְלָלִים  
וְכָל  
הַיְלָל  
וְכָל  
הַיְלָל  
וְכָל  
הַיְלָל  
וְכָל  
הַיְלָל



## כולל העברים

עמנו גם היום ואייה בספר ל"ע חיד יבואר בע"ה השרשים לזה לדעת סימניהם בס"ד אמנם כעת ע"ם הגורל אשר צריך להיות רק כאן בירושלים תובב"ם יחלק כל גבול וגבול תחת שם שבט מיוחד ואם יבא אליהו ב"ב אזי ישיב לב בנים אל אבותם בשלימות ולא יגרע נחלתם בזה.

(ו) מקור הנהגת הכולל צריך להיות אך ורק בירושלים עיר הקודש תובב"א ולא בזולתו בשום מקום כלל וכלל. ועפ"כ הבחירה חפשית אינו מן הנצרך כי יבחרו את הנשיא כאנשי ירושלים כ"א אשר יבחרו בהם המה יעלו לירושלים ואם הנבחרים אין להם יכולת יעזו על הוצאות הכולל ויהי להם סיפוקם מן הכולל בע"ה. וכדנד"ל והכהן הגדול מאחיו וגר גדליהו משל אחיו כי בא הזמן שיהי ולבם של ישראל למקום הזה אשר אהו ה' למושב לו ומציון תצא תורה וגר ממקור ישראל עם ה' כי שמה כסאות למשפט וגר.

(ז) מה שכתבנו שמקור ההנהגה צריך להיות מירושלים הוא עדין כל שבט צריך להיות לו נציב בירושלים וכל הכולל כולו יבחרו להם ראשי כולל וטובי כולל אשר ישבו שם. כגון שיבחרו שלושה ראשי חכמי כולל אשר ידונו על כל דבר הנוגע לד"ת למילי דשמיא ושבעה טובי כולל אשר ידונו על כל מילי דעלמא כגון מילי דממונא וכיוצא וראש נשיא אחד יבחרו על כל הכולל אשר יעמוד בין ה' וביניהם לקיים מה שנאמר דבר אחד לדור והוא בציון ישב וזה הכלל אין ממנין פרנס על צבור אא"כ נמלכים עם הצבור תחילה.

(ח) הבחירה תהי' חפשית ר"ל שאינו מן הנצרך מי שיהי' שר מאה שיהי' צריך להיות תחילה שר עשרה ושר חמשים שיהי' בהדרגה כ"א גם אם לא היה מתחילה בין השרים אם רוב מנין מסכימים יכול להיות מיד אפילו נשיא כעין מקים מעפר דל וגו'.

(ט) אמנם כל זה הוא בראשית הבחירה אמנם אחרי אשר כבר יהי' השרים על משמעתם ויבחרו מחדש ע"ם סיבת דבר כגון שרי עשרות וכיוצא אחרי שיסכימו רוב מנין עליו צריכין תמיד לשלוח אל השר הגבוה ממנו מלמטה למעלה. ראשית אל שר החמשים והוא יסכים ויתן חתימתו ואח"כ ישלח אל שר המאה והוא אם יסכים יחתם וישלח אל שר האלף והוא אם יסכים יחתם וישלח אל הנשיא ואח"כ יבא עדין בחזרה ורק כן עפ"י הסכמתם יהי'.

(י) אם שיהי' בחירה ראשונה קבוע או שיתחדש הבחירה של המנהיגים בכל שנה או בכל ג' שנים או בכל שמיטה יסכימו במועצה הכוללת.

(יא) כי יהי' ריב בין האנשים ילכו אל שר עשרה שלהם ויעשה פשרה ביניהם ואם לא יסכימו אחרי פשר שלו ישלחו דבריהם אל שר החמשים וכן למעלה עד הנשיא ואם משני עדות יהי' להם דין ודברים אז התובע הולך אחרי נתבע וכדין שנפסק בש"ע בזה.

(יב) ועדין כל דבר הנתבקש מן הכולל כגון חיווק דממונא הוספה וכיוצא צריך לשלח דברו אל שר העשרה ואם הוא יסכים ויתן חתימתו ישלח אל שר החמשים וכו' עד הנשיא ובדרך שהלך כן יבא בחזרה עד שר עשרה והוא ימסור לו דבר בקשתו למלאות דברו.

## הדרכות והוצאות והכנסות הכולל

(א) הוא "מס הפרטי" שהוא מן בני הכולל כאשר ידבנו לבו ליתן דבר קצוב לכל חודש או לכל שנה כברכת ה' אשר נתן לו.

(ב) הוא "מס הציבורי" שהוא מן בני הכולל כאשר ידבנו לבו ליתן דבר קצוב לכל חודש או לכל שנה כברכת ה' אשר נתן לו.



## חברה מחזירי עטרה ליושנה

- (ב) הוא "מס" הכללי מזה אין נקי בין עשיר בין עני והוא כל א' מבני הכולל צריך ליתן מעשר מן המעשר שהיא א' ממאה מכל אשר ירוויח ואם א"א לקיים ע"פ חשבון יוכל להשוות עצמו עם הפרנס כמה יתן בערך לכל חודש, ואם מצד הדין צריך לקיים מעשר כספים לגמרי ומה טוב אם יתן כל המעשר לבית הכולל שהוא צדקה דרבים ואין לך צדקה כיוצא בו ובהצנע לכת, מכ"מ מצד חיוב של בני הכולל הוא רק ליתן מעשר מן המעשר והמוסיף יוסיפו לו ברכות מן השמים.
- (ג) כי יבנה בית חדש או כי יקנה בית נחלה או כרם צריך ליתן ה' למאה, והמוכר בית או נחלה וכרם צריך ליתן א' למאה, וכן מכל עזובו ירושה צריך ליתן ה' למאה, וכן מכל נדוניא בין מצד חתן בין מצד כלה צריך ליתן ה' למאה, וכן מן המתנות אשר נותנים לחתן וכלה צריכין ליתן ה' למאה בערכו להכולל.
- (ד) מכל כלי בית אשר קונין ומכל מלבוש אשר מחדש צריך ליתן ה' למאה ע"פ חשבון כגון אם המלבוש הוא של עשרה זהובים צריך ליתן חצי זהב לכולל, כי יקנה כלי כסף וזהב ומרגליות ואבנים טובות בעד תשישי ביתו צריך ליתן עשרה למאה.
- (ה) כי תלד אשתו בן צריך ליתן דבר קצוב וכשיכניסו דברית צריך ליתן גם חסנדק וגם המוהל צריך ליתן דבר מה כפי אשר יקבעו הפרנסים בכל גבול וכן עד"ו צריך ליתן כי תלד אשתו בת בשעת נתינת השם וכן כשתעמוד אשתו מלדתה אשר בזמן שבהמ"ק קיים היה צריך להקריב תודה יתן דבר קצוב, וכן בכל חודש של ימי הנקה צריך ליתן במקום תודה דבר מה כאשר יקצבו, מלבד אשר יעשו קיבץ אצל סעודה וחתונה וכל שמחה.
- (ו) בשעת התקשרות כתיבת תנאים של חתן וכלה צריכין ליתן ע"פ ערך הנדוניא אשר מחייבין עצמן ב' צדדים א' למאה ובעת החופה צריכין ליתן אב ואם של חתן וכלה וכן השושבינים וכן זקיניהם כי יזכו לראות בני בנים בעת חופתם דבר קצוב כאשר יקבעו בכל גבול במקום תודה לה', וכן כל אשר יברך ברכת הגומל צריך ליתן דבר קצוב תודה לה'.
- (ז) וכן עד"ו כאשר יקבעו פרנסי הכולל בשעה הצריכה לכך, ואופן הגביה יהי אשר בכל בית יעמד קופה מסוגרת ומחותמת בחתימת הכולל, ואסור לו להשתמש ברווח שלו או כליו או מלבושיו עד שיתן חיובו זה לתוך הקופה אמנם בשארי דברים כגון בלית אשתו וכו' אם אין לו ליתן מיד לתוך הקופה, או יכתוב על פתקא כך וכך אני מחוייב ויזרק בתוך הקופה, וכשימצא אח"כ לשלם יתן חיובו בתוך הקופה וישליך עמו פתקא אשר הוא שובר על פתקא ראשונה שכבר שילם זה הסכום.
- (ח) בכל ר"ח צריך להביא קופה שלו אל שר העשרה ובכל ר"ח צריך להיות בשעה קבוע עוד א' שם כדי שיהיה כהלכה, צדקה נגבית בשנים, ובמקום שיש בעיר גם עוד שר עשרה אזי ישבו יחד בכל ר"ח בזמן מיועד על הגביה של עדתיהם, והם יפתחו לפניו הקופה וימנו לפניו ויתן לו כתב קבלה עם חותם הכולל שקיבל כך וכך מפלוני בחודש פלוני בשנה פלוני, ושרי עשרות ישלחו מיד גבייתיהם אל שר החמשים ויקבל שטר קבלה שהוא ישלח לפרנס של שר מאה ומשם לגזברים של שר האלק ומשם אל טובי הנשיא וכל המעוץ צריך להיות מונח במקום בטוח (חוץ מן הנצרך לפי שעה) כגון בתוך (עפענטליכע קאסא) של הורמנא דממשלה יר"ה.
- (ט) גם יתנו קבועים בכל בהמ"ג ובהמ"ד שבלות בשביל גדרים ונדבות ומכירת



המנצח יהיה חצי להוצאת בהכ"נ וחצי לכולל ויקבעו ג"כ נדרים דק"ק שמוח  
 (י) בעניני מסים לפי מה אשר יבינו להוסיף או לגרע יוגמר במועצה כוללות בעזה"י.  
 (יא) בכל שנה צריכים הראשים להדפיס חשבון של הכנסה והוצאה וישלחם  
 לשרי עשרות ליתן אותו לכל א' מן בני הכולל ושם יראה כל א' אם בא הכל  
 על מכונו מן כל א' המסים ונדרים ונדבות וכו' ויחזירם  
 (יב) הנה כתב בזה הספר כ"פ כי לעת עתה לא יתחיל כלל שום קבוצה ממון  
 כ"ש ולא שום דבר ומה שאני כותב כאן היא ע"ע רק בתורת עצה ולא בתורת  
 מעשה עד אחרי שיתבררו כל הדברים לפני מועצה כוללית ויהי הכל בטוב  
 ותחוקן בהסכמת רבים ועצמות כדת ושלם לעבור ח"ו בשום דבר על חקי הממשלה  
 יר"ה. ובפרט אני מכריו שלא ישלח לי שום אדם שום ממון כ"ש לצורך הכולל  
 כי לא אקבל ממון הכולל בש"א. לא לעתיד מה גם עתה מה שנוגע לצורך  
 רבים, ואני נותן עצה לכל הירא את דבר ה' אשר הוא איש עני ואין יכולת  
 פרנסה ברחבה בידו. שלא יקבל ממון של צדקה או של רבים לעולם מפני החשד.  
 ומפני החשש. ואין חכם כבעל נסיון פעם א' בא לידי שקבלתי ממון מרבים  
 ליסד "העמוד היראה" כנודע והרביתי הוצאות על הכנסות ע"י הכנות של דפוס  
 חדש וטלטולים ומשפטים אשר היו לי ע"י עלילות רשעים ר"ל עד שבשנה א'  
 שניתי את מקומי ג"פ מעיר לעיר אני וביתי ח"ו והדרך ממעט ג' דברים וכו' ה"י  
 ולצטוף מחמת שינוי מקום לא יכלתי עוד לעשות וקבלתי ההפסד ועלי ה"י אח"כ  
 להחזיר לכל איש את אשר שלח כדי שלא יהי ח"ה ח"ה והיה לי יסורים קשים  
 לא יאומן איך אצא ידי חובתי, וראיתי מה שארז"ל מי לנו גדול מאחד חיה  
 אברהם אבינו זי"ע שאמר אם מחוט עד שרוך נצל אם אקח וגו' ואפ"ה גזל  
 הנאכל לא היה יכול להחזירם כי קשה גזל הנאכל שאפילו צדיקים גמורים  
 אין יכולים להחזיר ר"ל כדאיתא בגמ' (חולין דף פ"ט) וע"כ גם אני מזהיר  
 לאחרים כיוצא בי לא לחינם פרש"י זי"עא מפירז"ל אנשי חיל וגו' אלו עשירים  
 שלא נצרכו להחניף ולהכיר פנים ע"ש פ' משפטים, ואשר לא נצרכו לשום דבר  
 וע"כ ממון לא יקח תחת ידו שום אדם זולת אם הוא איש אמיד שלא יגע בממון  
 זה כלל וכלל. פן בחבלי חטאתו יתמך ח"ו כי עניות מעביר אדם ח"ו על דעת  
 קונו ית"ש מתחיל בדבר מועט ובדרך הלואה ואח"כ נמשך אחת לאחת למצודה  
 שא"א עוד לצאת ממנו מאחר שהעידו רז"ל שמגזל הנאכל אפילו צדיקים גמורים  
 אין יכולים לצאת ומי יערב לבו לומר שהוא יותר מאברהם אבינו זי"עא ע"כ  
 "סחור" "סחור" לכרמא לא תקרב כי קשה עון גזל ר"ל שאפילו אין יוכ"פ מכפר  
 מ"כש גזל דברים ה"י ע"כ שומר נפשו ירחק.  
 (יג) וכן לא יקבלו שום ממון כ"א אחרי שיקבלו שטר מיוחד מכל א' של בני  
 הכולל שכל אשר נותן הוא נותן בתורת מתנה גמורה בלי שום תנאי לראש  
 אכולל. כדי שלא יכול לבוא לידי סכסוך ועלילה ח"ו ע"י ערכאות וכיוצא ופן לא  
 יתנהג בשורה עד שיצרכו לדחותו מן הכולל כמבואר לקמן שלא יהי טענה ומענה.  
 (יד) במקום שהכולל יתן ספוק למנהיג שהוא רב שלהם בהוראה וכו' וכן כל  
 צרכיהם שוחט בהכ"נ ומקוה וכו' או יהי גבייה מיוחדת אשר יהיה קצוב מן  
 הזביחה הנקרא געבעילע ועד"ו ממכירת יין וכיוצא המסים הנהוגים בתוך הקהילות  
 מימים ראשונים המה יכנסו לקופת הכולל והכולל יספיק כל הצרכי עיר ועיר  
 אשר לפנינו.



## חברה מחזירי עטרה ליושנה

(טו) ארצ' שהוא מנהיג שר המאה יקבל סיפוק די מחסרו לפי המקום ולפי הזמן מידי שבוע בשבוע מן הכולל ובפל' רגל יוסיפו לו, ואין לו רשות לקבל שום מתנה משום בני אדם בשום אופן אפילו "משלוח" מנות אין רשות לו לקבל או לשלח זולת לקרוביו, וכי ימצא שקיבל שום שמץ מתנה יסולק משררתו.

(טז) השר האלף שהוא המנהיג ישגיח על שרי מאות המנהיגים אשר תחת ידו אם ידריכו כראוי לעמוד על משמרת מלאכת ה' באמונה בהיראה ותוכחה וכו' גם יהי' תמיד אצל המנהיג שר האלף במקומו שוחט כומחה לרבים אשר צריך להיות לו השגחה על השוחטים אשר תחתיו לנסותם בהלכותיהם ובדיקת תסכין בעתים וקבועים ולפי ראות עיניהם.

(יז) השוחט יהי' לו סיפק קבועה מן הכולל לפי ערכו ולפי מקומו, ואין לו רשות לקבל כ"ש מן הטבחיא ולא שום מתנה, ויכול כל עדה לבקש להם שוחט מן הראשים, וכן אם ירצו שהראשים יבחרו להם רב ומנהיג ישלחו דברים כן אל הראשים והם יבחרו להם הטוב והישר.

(יח) כבר כתבנו שבחירת המנהיג וכל המנויים תלוים בדעת הציבור ע"פ רוב דיעות ובחנאי שיוסקימו גם הראשים ג"כ בבחירתיהם שלא יבחרו אדם שאינו הגון ח"ו ע"כ צריכין חתימת השרים מלמטה למעלה לקיים בחירתם ואז יקום דברם. אמנם אם בתוך הזמן ימצאו דבר נגד מנהיגם ולא יחפצו בו אזי יודיע דבריהם אל השרים מלמטה למעלה, ובקורת תהי' לשנותו ממקום למקום ולפי הענין, וכן המנהיג אם לא יערב לו מקומו ועדו יוכל לבקש מן השרים כדי לשנות מקומו אל מקום שלבו חפץ, אם העדה דשם יחפצו בו ויביאם אם ביתו אליהם על הוצאתיהם מכ"מ צריך הסכמת הראשים והנשיא לזה.

(יט) כל דגל שהם מאה יעשו להם בהכ"נ, אמנם פחות מזה די להם בבחמ"ד ובבהכ"נ צריך להיות השגחה ע"י השרים שיתנהגו קדושת בהכ"נ שלא ירבו שיחה בטלה וכדומה וסדרי ביהכ"נ יהיה בהשגחת ראש דגל שהוא הפרנס שר לפאה, ובענין הליכה של דת ע"י המנהיג כל דבר הנוגע למילי דשמיא.

(כ) בכל מקום שיש ביהכ"נ צריך להיות גם בהמ"ד עם ספרים שהי' פתח פתוח לתורה וצריך להיות שיעור קבועה אחרי תפילת שחרית ובין מנחה למעריב, גם יתאמצו בפרט בימות החורף לעשות משמורת ללמוד שם כתות בלילה מהם עד חצות מהם מחצות ואילך ובכל ליל ה' להיות נעור שם ולעשות תיקן חצות ברבים, וזומר אחר כך תהלים ברבים, וכל המוסיף היו משובח.

(כא) בבה"כ יהי' קבועה עדרשה קודם כל רגל ובמועדים הקבועים בישראל לדורות כנהוג אגדה ודברי מוסר וצריך לדרוש ג"כ בפלפול בכל רגל בשמעתא מיוחד וצריך להודיע שלוש יום קודם הרגל הסוגיא וההלכה אשר ידרוש בה.

(כב) על מקוה חמה צריך השגחה יתירה שימצא עצה"ט בכל מקום הנצרך ועל כל אלו אם נצרכו לביהכ"נ או בהמ"ד או מקוה ואין ידי העדה משגת יבקש להם עזר מן ראשי הכולל בהלואה או מתנה והם יתאמצו להחזיקם במה דאפשרו (כג) הכולל צריך להיות לו דפוס מיוחדת לצרכיהם וצריך להיות משגיח מיוחד על זה וכל דבר אשר יראו הראשים שהיא לחיזוק תורת ה' ויראתו ידפיסו שם, וכן אם יחדש א' מבני הכולל ספר אשר יראו שהוא לתועלת ליראה או לתורה ידפיסו שם על הוצאת הכולל והמשגיח צריך להיות מקושר עם המקומות כדי לגרום פזרונם ולמען שלא יפסיד הכולל.

(כד) ולענין מכ"ע אם יהי' לכולל צריך עוד שיקול הדעת כי אפשר טוב יותר



שלא להתערב בדרכם כי לא כצורינו צורם, אל תען וגו' קושטא קאי ולך מנגד וגו' וכל דבר אשר צריכין להודיע יודיעו במכתב מיוחדת ושלא לחוש כלל ללעג השאננים שבקיה לרואי וכו' ואפשר זה לעומת זה עשה אדקים והמועצה כוללת יכריע (כה) נוסעים קבועים צריכים להיות לכולל והן ת"ח י"א אשר להם לשון למודים לדרוש את דבר ה' בכל מקום ולגרום להרחבת גבול להכולל. והם יסעו על הוצאות הכולל ואסור להם לקבל שום מתנה על הדרך.

(כו) אין הפרש כלל בעניני כולל בין אשכנזי ספרדי או מערבי כל מי שרוצה לכונס לכולל יכונס, והכולל צריך להתאמץ בכל יכלתם להרחות שלום אחדות אהבה וריעות לכל בני מאיה מדינה או מנהג שיהי' מאחר שקבלת אבותיו בידו כשם שאין בלבינו אלא אחד כך אין בלבם אלא אחד. אבל אחד לכולנו ואל אחד בראנו ית"ש.

(כז) אמנם יען שישנו בזה מנהגים שונים ולא תתגודדו וגו' אם גם שמבואר בש"ע (אורח סי' ס"ח) בענין המנהגים שהם כנגד י"ב צרופי הוי" ב"ה ונגד י"ב שערים וי"ב שבטים ע"כ כל שבט יש לו מנהגים מיוחדים מכ"מ יותר מן הנראה שכל בני מנהג א' יבחרו בדומה להם כגון הספרדים יבחרו להם שרים של ספרדיים ואם יעלו עד אלף ויותר יהי' להם שבט מיוחד ועד"ו האשכנזים וכן המערביים וכו' ועד"ו כל העם הזה על מקומו יבא בשלום אך ראש הנשיא צריך להיות בקשר אחד עפ"י רוב מנין הכולל כולו והוא בצדק ישפוט את כולם יחד ואתם מדבקים בה' אליכם וגו'.

(כח) הנסיון יוכיח כי השינוי המלבשים ע"פ המדינות אם גם שהוא רק חזונית מכ"מ גורם פירוד לבבות בפנימיות ר"ל ע"כ מה טוב גם בזה להחזיר עטרה ליושנה להתאמץ שכל בני הכולל ישנו את מלבושיהם וילבישו אותם מלבושים אשר אחרי דרישה והקירה שהלכו בו אבות ראשונים זיע"א ובימי התנאים (ע"י) שבת דף ק"כ וכו') ואם א"א לברר עכ"פ שיהי' בהסכמות לבוש כוללת יחד, ואולי השרים לפי ערכם יהי' להם היכר וסימן בלבושיהם, דכן דעת הרמב"ם ז"ל בספר המדע דמלבושי ת"ח צריך להיות משונה וניכר משאר עם וכן ראינו מאבות אבותינו ז"ל שהמנהגים רבנים ודיינים וכו' הלכו בהיכר מלבוש בדרך והדרת פני זקן וגו' שיהי' ניכר הדורו דעם, ואל יהי' דבר הזה קלה בעיניכם כי הלבוש הכוללת הוא יסוד ליהדות והאחדות.

(כט) צריכין להתאמץ עד"ו לפרסם ולדבר בשפתינו להק" ע"כ יסכימו לדבר אצל אסיפה רק בלה"ק וכן בשבת קודש שלא יהי' דבורך של שבת כדבורך של חול, חוץ בשעת דרשה של תוכחה שצריך לדבר בלשון היהודית אשר מבינים ההמוניים וכוונדע מהר' הר"י זיע"א. וכן הנערים מנעוריהם צריכין להרגילם היטב בלשונם כה"ק ולהשתמש במכתבים וכיוצא ע"פ רוב בלשון הקודש וכן כל דב' אשר יצא מן הכולל יהי' הכל בלה"ק

(ל) כי יתרבה ההכנסה בשבט אחד ויש שבט אשר אין להם די מחסורם אזי כל הנחלים הולכים אל הים אז נשיא הכולל הראשון וצריכין לשלח עזר משבט לשבט ולא יחסר המזג.

(לא) מלבד הספקת המנהגים וכו' כהנ"ל צריך הכולל להשים עיני פקחת לחזק בהני רבנן דכשלי וכן כל ענין הנצרך כגון כי ימוך אחיך וגו' וצריך עזר של הלוואה על זמן מה וכן אם ח"ו יחלה אדם ואין ידו משגת לפרנס עצמו וכן אם צריך להשיא בנו ואין ידו משגת וכיוצא בו כפי צורך השעה אז ישלח בקשתו



# חברה מחזיקי עטרה ליושנה

ט

אלה ראשי הכולל בעד אשר כתבנו מלמטה למעלה שתחילה יסכים שר העשרה וזאת שנה ראוי וצריך לעזרה זאת ואם היא הלוואה שהוא בטוח עלי כן וכן וישלחנו כן מלמטה למעלה לא שהוא בעצמו צריך לשלח כי השר עשרה הוא ישלח לשם המשיג והוא וכן עד הנשיא ובחתימת הנשיא נעשה רצונו

ועם וכן עד וישלחו את מבוקשתו במה דאפשר כדי ה הטובה.

החל בנני הכולל. חתום על דבריו ש"ע בפוסקים ומנהגי ישראל הקדמונים כלל וכלל ואם שיש חילוק כגון הספרדים יש להם נוסחא והלכה כמין ביי זיעא והאשכנזים ממנהג ואשכנזי והלכה כרמ"א זיעא מכ"מ העיקר שלא לצאת מדרכי תורה מבאר הפרוה שרים ראשונים זיעא וע"פ גמ' ופוסקים ואיש כמנהגו וקבלות

אבותיו ורבנותיו כן יעשה ואין מחירה. וזכרנו זה שלא לעבור על דברי פב"ד אשר נעשה באסיפת חכמי ישראל אשר תוכן דבריו הוא להיות זהיר שלא לשנות לשון של ישראל היהדות ושלא לשמוע דברי דוחש לע"ה ושלא לכונוס בבהכ"נ אשר משונה בו שום מנהג ממנהג

הישראלי הן בבנינו והן בסודרי וכאשר יבואר באורך על מקומו. וזאת חשונה לכל בני הכולל לקרא בשם מכתב עת" וכן בשום ספר אשר יצא מחדש וזולת ע"פ רשיון הראשים וכן לא ימצא בביתו שום ספר מרמז שרי או מתלמידיו או חבריו וכל ההולכים דרך עמ"ה הן בלע"ז הן בלשון חומש

ועם באורו לא יראה ולא ימצא. וזה אשר הוא משחק בקריא או חולך בתי ישראל או יושב מושב לצים בבית קאפפס וזולת זה שנכנס שם באקראי לצורך משא ומתן אין להיות בבני כולל.

נקות ואסורה לבני הכולל לקרא בספר חצונים הן הכתובים בלע"ז או בלשון חז"ל וזו המצוה שיש להמנעם מכתובים בלשון חז"ל (ויס"ק ק"ה ח"ב) וזה וכן לא ימסור בננו וללמוד חצוניות כלל וזולת לבית חינוך של כולל ואם

א"א למסרם שם מחמת ריוח מקום או שיש גזירת המלכות שם ללמד בני לשון וספר כשרים ה"י או יודיעו דבריו אל ראשי הכולל והם יכתבו לו כדת וזה המצוה שיש להמנעם מלעשות לצאת ידי שניהם.

כל עברין בשאט נפש על דבר א"ל של ד"ת או ד"ס או מנהג ישראל קודם א"א מלע"ז עליו דרך אפיקורס"א או עובר עליו בפרהסיא וכן אשר המצא ימצא בקלות ראש או בן תרעובות נשים ואנשים וכגון אצל החתונה כנהוג במדינות פרוצות ברוקדיון והם ר"ל כל אשר ימצא שם וכן בעל החתונה אשר

וכן כל אשר נשמע עליו שאינו נזהר כשורה בין במצות שבין אדם למקום או במצות שבין אדם לחברו יבדל מקהל הכולל אמנם זה הכלל אין עונשים אלא מזהירין תחלה צריכין לשלוח מכתב התראה ואחרי שהוא עובר עבירה ושנה בו או יבדלו. וצריכין להיות מתון מתוך דבר שלא לדחות שום אדם בקל כוב יותר ליתן לו עונשי כסף או עונשי כבוד כיצא כאשר יראו השופטים ואם יקבל עליו לעשות תשובה ויקבל העונשים שלא לשוב לא לתו מטפלים עמו אחת ושנים וזאת לדמותו אמנם אם מרגישין ששמן מיוחד נורקה בו או שהוא מסית או מרגל בדרך המוסרים והמלשינים או ידחה מיד ולא לחנם אמר איוב אם ראית אויל משריש (בלשון הפעיל) ואקב נזיהר פתאום וגו' שלא יזיק בארסו לאחרים ויזיק



(י) וצריכין ליתנה השופטים שלא לקבל הליך מיד כ"א בדרישה וחקירה שצריכין לישב ביחד במוטב תלתא לכל הפחות של חמשים ושני שרי עשרות וישלחו אחריה ואם יודה על חטאיו וכתב חטא איש לאיש יצא אנסו והתורה ורובה לקבל עליו כאשר יענש בפלילים או יתנו לו עונש לפי הענין באופן שיחפור לו עונו ורא רק עונש כסף כי צדקה תציל רק עם תשובה שלמה ויקנסו אותו לפי הצורך אם יקבל עליו למען לא ידחה מן הכולל או אם יהיה ברשות הממשלה יר"ה ויתנו לו תשובת המשקל והכל לפי ענין החטא כן יוסר וכן א מבני נעורים יחטא בחטאת נעורים ח"א או יוסר בשופטים במקל ורצויה וכנאמר יסר בנך וינחך וגו' כי תכנו בשבט לא ימות אתה בשבט תכנו ונפשו משאול תציל וגו' אך ענשי הגוף צריך להיות עיף אימנא של רופא ואם הוא יקבל עדיי ברצון למען לא ידחה וברשות הממשלה יר"ה כהנ"ל.

(יא) וכן באפשר שופטים ושוטרים תתן לך ככל ארצך וגו' שכל שר אלף יהי לו חמשה שוטרים ושר מאה שני שוטרים ושר חמשים שוטרים ושר אלף ידם יענשו והמה ממונים להוציא ולהביא אל שער המשפט ואשר יהיה להם השגחה שלא יתערב פסולים בין בני כולל ודין עונשים על ידם הוא נעשה אחרי מסק השרים אמנם על כח השוטרים צריך להיות הורמא דמלכותא יר"ה וכאשר יבוא עוד י"ב אין רשות לדחות שום אדם מן הכולל וזולת בהסכמת כל השרים אשר הוא

(יג) אם נדחה מן הכולל יכול להיות עוד בין המהירים שהוא בחברה מחזירי עטרה ליושנת כהנ"ל אמנם מסתא מסוד ומרגל ידחה לגמרי לא יתי גם בין החברה

### בית יעקב

(א) כה תאמר אל בית יעקב וגו' דר"ל אל הנשים כמו שיש ההדרכה אצל האנשים בן צריך להיות אצל נשים מיוחד וצריכין לתעמיה בתו חנוך בעד בנות ישראל אשר ילכדו בהם התפילה והקריאה בנאם תורת נשים אשר בשביל מברכין ברכת התורה כמבואר (א"ח סי' מ"ז) שמחויבין ללמוד הלכותיה ואין ראיות לכלה רכנס לחופה עד שיהיה לה כתב תעודה מן הממונים שידעת ההלכותיה וכן יכולין לקבע שם לימוד מלאכתן וכן מעשה הכתיבה בעברית וגם ילמודו שם לחרגם התפילה מלשון הקדש ללשון היהודית וכן ולמוד שם לדבר ולכתב בלתיק למען אשר יצאו משם בנות ישראל המדברות שפה עברית למען יוכלו להיות כן איש שורר בביתם לדבר בלשון עמו.

(ב) גם צריך להיות השגחה על הנשים ע"י הממונים אם נוהגין כשורה תמיד לשמור חק בשקימות וכו' וכן צריך להיות השגחה ועזר על מצות שביקן אדם לחברו לרחם על אלמנות ויתומות ר"ל ועל עניות וחולניות ה"ל וכן על דרך זה כל דבר הנוהג לנשים יתנהג ע"י נשים ויר"ה שם שם שם

(ג) ע"כ לתכנית כמו זה שהוא אצל אנשים כן צריך להיות כעין זה הבנים ממוניות על עשרה ועל חמשים ועל מאה וכו' ויתנהג כל דבר בהשגחה פרטית על ידם ובהנצרך ישלחו דבריהם בכתב אל הראשים

(ד) גם הם יתקנו לעשות קופות מיוחדת אצל נשים וכל מס אשר יבא מצד אשה כגון מס הבא ממלכתי אשה ומתכשיטיה ומתנות כלם וכיוצא ויבאו לקופות של חברה נשים ויכולין לעשות ביניהם מסים עוד רק אשר יסכימו עליהן במוצאה כוללת ובהסכמת הנשיא והם יסכימו בזה צרכי בת התוך וכל הצדקות כנוצח



## כולל העברים

ע"פ הסכמה של השרות מלמעלה למטה כדרך שהוא אצל אנשים עד הנשיא אשר הכל תחתיו, זולת הנצרך לפי שעה בדבר קצוב להושיע לעני בשעת דוחקו או לצורך רפואה, שכבר יהי' בזה חק קבועה כמה יתנו ואם יחסר להן שלא יספיקו ההכנסה להוצאות או יעזור להם הכולל ואם יתרבו ההכנסות על ההוצאות או כל הנחלים הולכים אל הים קופת הכוללת של ראש נשיא.

(ה) אשה אשר הולכת בפאה נכרית, או במלבושי פריצות ואשר יגלה מבשרה לחוק ע"י קיצר מלבושים, או אשר תקרא בספרי חצונים, או ההולכת בבתי טיאטריות בע"ל או אצל שום שמחה שיש בו תערובת אנשים ונשים לא תהיה בין בנות הכולל וע"כ יכול להיות שהבעל הוא בין בני הכולל ואשתו לא תהי' וכן להיפך, וא"א לפרש כל הפרטיות באילו וכאלו וכאשר יסכימו עוד הראשים לגדר גדרן של ישראל.

## חברה קדישה.

(א) בני החברה ובני הכולל צריך ליהיות להם בית החיים מיוחד ולאחר אריכת ימים ושנים בצד א' יניחו בני החברה ובצד א' בני הכולל, ואם רק מועטים הם במקום א' עד שא"א שיהיה שם בית החיים מיוחד אז ע"כ"פ על המצבה יהיה חרות שהיה מבני החברה או מבני הכולל וכן באשה שהיה מבנות הכולל.

(ב) הנהגת חברה קדישה היא ע"י ממונים מיוחדים הנקראים "גבאים" והם ישגיחו על כל דבר כגון הצריך שמירה ועניני קבורה עכ"צ של"ט הכל על ידם, וכן יהיה להם גביה מיוחדת מן המקומות ומן הקופות ונדירים ונדבות והכל כאשר נהוג מימים ראשונים בקהלות קדושות יבולע המות לנצח וגו'.

(ג) וכן יתנהגו להתענות יום אחד ולעשות בו חברה סעודה כנהוג רק יש מקומות שעושים כן בו אדר ויש מקומות שמתענות בל"ב בעומר ועושים הסעודה בל"ג בעומר, ומרן חת"ס ז"ל הנהיג ביום ל"ב בעומר התענית ודרש אז דרוש פלפול מענינו אשר הודיע תחילה באיזה סוגי אשר ידרש ואח"כ אגדה של מוסר בעניני גמ"ח וחסד של אמת ובל"ג בעומר היתה סעודה גדולה וקודם הסעודה ישבו הגבאים בחצר בית הסעודה לקבל הנכנסים מחדש לתוך החברה והעריכו כמה יתנו דמי חנוכה, וכן גבו אותו יום גביית החובות ונדבות במקום הזה, וחדר הסעודה היה מצויר להפלא אשר היו תלויין בו כל פרוכת נאה של בתי כנסיות מתכשיטי ס"ת ובי"ס שהתיר להם כן חת"ס ז"ל ושמעני שאמר המשכיל יבין כי השמחת מריעות בסעודה ושמחה של מצוה הוא נותן יסוד וקיום לכך דבר שבקדושה וכדו"ל ושבחתי אני את השמחה זו שמחה של מצוה וכו' (שבת ד' ל') ואצלו היה ג"כ חברה קדושה מחולקת עד"ז כמו שלפנינו בין חברה לכולל ועד"ז היה להם הפרש בין המתחנכים ובין בני "החברה" עצמו ואצל המתחנכים היה הסעודה בחדר מיוחד ובני החברה היה להם הסעודה בחדר מיוחד אשר שם ישב מרן ח"ס ז"ל בראש השולחן ודרש גם קצת על שולחן כדי שלא יהי' סעודה בלא דברי תורה, וכל המתחנך אשר נתעלה לבא לתוך החברה זה היום היה יום העליה בסימן שיבאו אל השולחן ע"פ קריאת השמש בהכרזה של כבוד בפיוטים וכו' וכן היה בימינו ההם התקנה אצלם שלא לקבל שום אדם בהחברה מיד כ"א אחרי שהי' תחילה בין המתחנכים מספר שנים קצונים ומזקנים אתבונן וגו' לעשות גם על דרך של קנאת סופרים תרבה ולהרם תפארת ישראל בכל דבר, וכן הי' אז העונש היותר גדול למי אשר חסא ביותר אשר חתכו לו דף שלו מן פנקס החברה ושלחו לו לביתו עם השמש להודיע שהוציאן



אותו בזה מן החברה, ויותר הי' רוצה לסבך כל מיני קנסות ועונשים שבעולם רק שלא יעשו לו בנין זה לחרפת עולם לו ולורעו ולמשפחתו להוציאו מן הכלל תחת גערה במבין וגר' ועד'ו גדרו רבותינו ז"ל את גדר' תורה ומדותיה ותן לחכם ויחכם וגר'.

(ד) גם צריכין הגבאים עם הבני החברה להשגיח על החלאים ל"ע שלא יחסור להם מחסורם ובמקום הנצרך להעמיד בית החולים והעניינים שיהי' להם רופא ורפואה וכל הנצרך להשיב נפש בחנם, וצריכין לעשות להם טבלא גדולה אשר עליו כתב הודוי גדולה וכל חולי אפילו אינו מסוכן לעשות פשפוש מעשים ולומר ויודיו וגדולה תשובה שמביאה רפואה וחיים בעולם.

(ה) עכצ"ל אם א' מבני חברה או כולל שבק חיים או יתעסקו בו מן בני הכולל וכל מי שהי' בתוך חברה מחזירי עטרה יתנו לו י"ט קבין, וכל מי שהי' בתוך הכולל יטבדו אותו במקום האפשר אשר ישתדלו שיהי' מקוה ומקום לטבול עכצ"ל, וכן ישאו אותו בכתף, ולא ינהגו אותו בסוסים בש"א, זולת אם צריכין לשלחו ממקום למקום או ישלחו אותו עם שורים ולא בסוסים ולא בבהמה שאינה טהורה, ובכל ענין עדה שלו המה בראשונה להתעסק עמו וכן בני הדגל וכל בני כולל יסעו על ידם וללוותו וליתן לו מקום לפי כבודו, ובענין טהרה הנהגה שיהי' בכ"מ כמו הטהרה בא"י וצריך עוד שיטול דעת לפני חכמי הכולל.

(ו) בענין הלימוד בעד נשמתו או העדה שלו צריכין להזכירו בעת הלימוד בכל יום כל השנה כולי, וכן עד'ו צריך העדה שלו בחיים להזכיר אחר אמירת תהלים בכל יום אחרי תפילה כל מי אשר הוא חולה ל"ע כ"ז שהוא עצור במטה צריכין להזכירו כל העדה עד ששב ורפא לו, ואם לשר עשרה שלהם אי"ע טוה או כל הבית אב' יתפללו בעדו בחיים לא"י ויזכירו נשמתו אחרי אריכת ימים ואם ראש בית אב הוא או כל הדגל יזכירו ויתפללו בעדו, וכן תמיד למעלה עכצ"ל, וכן יהי' כתוב לזכרון יום יאהרצ"י שכל א' להזכירו בו ביום בלימוד כל העדה כדרך הנ"ל, אמנם ע"י קרן קיימת סכום אשר יגבדו וכול לעשות יותר בעד נשמתו כגון אם רצונו שכל בית אב יזכירו אם יתן סכום כך וכך, וכן יהי' נר דלוק במקומו כל השנה צריך ליתן כך ושיהי' נר דלוק כל יא"רצ"י, שלו צריך ליתן כך אשר יזכירו לו הדגל או כל השבט או גם כל הכולל על כל יעריכו והק"ק יכול להיות על שני אופנים א' אם יתן בדרך צוואה סכום מן העובדו קק"ק ב' או אם משלם כל ימי חייו בכל הודש דבב קצוב בעד טובת נשמתו אשר יהי' חקוק בספר הכולל לזכרון שצריכין להנהג בו כך וכן על כל אלו יעריכו ויודיעו לרבים סכום חיוב התשלומים על אופנים הללו וכאן אני

כותב רק ראשי פרקים ותבינו דבר מתוך דבר. (ז) ע"ד הנ"ל יהי' גם בענין הלימוד בא"י כי כל סדרי הכולל וכאשר הוא בתוך בני הגולה כן יהי' בא"י וצריכין להיות מצורפים זה בזה שבט שבגולה עם שבט שבא"י וכן בפרטיות עדה עם עדה כאשר יבואה עדה בס"ד ע"כ שכל האב מבני העדה אשר יחזק בא"י עדה שלו יזכירו אותו, ואם ינסוף להחזיק אב' עכצ"ל ק"ק או ע"י תשלומים קצובים כן ירבה לו זכות, לנשמתו יזכות רבים ויתנהג לפי צרך זה לעומת זה וכן לענין עריכת נר בעצרתו כמובן וז"ל שיהי' צריך להשגיח פרטיות מן הגבאים ומן הפרנסים ומנהיגים אי"ר באמונה ויחזיקו עושים כח שש איה' גזל לחיים ולמתים ב"מ ה"ב זה היה מהפך ישיבם לענין הספרים ב"מ יהי' לפי צרך ואצל א' מן השרים אחר אריכת ימים



[illegible]







## כולל העברים

הספר הזה זה הס'ת לעד כי לא חשכת, ונבואה זו דמה לי, כענין שנאמר כה אמר ה' וגו' (כי תשא ס' ל"ב) פרש"י ו'ל בשם המכילתא והיכן אמר ה' דכתיב זובח לאלקים יחרם וגו' ודי מה שכן צוה ה' מצוה ממצות ה' מה שכתב משה באורייתא, ובאיזה מעמד עלו אז מתי מספר כי מכל ישראל לא עלו כ"א סך הכל מ"ב אלף (עזרא ס' ב') והעולים היו עניים מרודים שהיו צריכין עמי הארצות לסעוד בהם בנדבות וחזקו ידיהם בכסף וגו' כמבואר (שם ס' א') ורוב מנין ורוב בנין של ישראל נשארו בגולה שלווים ושקטים ככתב בגמ' (קדושין דף ס"ט וכו') לא עלה עזרא מבבל וכו' ונענשו אח"כ על שלא עלו בימי עזרא בגזירות ושמות שנת ת"ח ותתחילו ר"ל ככתב באורך בספר הדורות, ובאיזה אופן אז עלו א"י היה אז מדבר שממה ובסכנות הדרך סכנות נפשות ר"ל ככתב (שם ס' ח') ואקרא שם צום על הנהר ההוא להתענות לפני אלקינו לבקש ממנו דרך ישרה לנו ולטפינו ולכל רכושינו כי בושתי לשאול מן המלך חיל ופרשים לעזרני מאויב בדרך כי אמרנו למלך יד אלקינו על כל מבקשיו לטובה וגו' ע"ש ותראה כאשר הגיעו לירושלים איך עמדו בנפשם מפני רשעות אפיקורסי כותים בימים ההם בתחלה באו ואמרו נבנה עמכם כי ככם נדרוש לאלקינו וגו' אך זרובבל לא רצה לקבל טיבת רשעים נוח ה' לו להעמיד עצמו וכל הגולה בסכנת נפשות ולוותר על ביהמ"ק מלעשות התחברות עם רשעים ולקבל טובתם ואז הכותים לא כפרו כ"כ כ"א באיזה מילין דרבנן כמוכח בגמ' (חולין דף ו' וכו') אעפ"כ אמר להם לא לכם ולא לנו לבנות בית אלקינו כי אנחנו יחד נבנה לה' אלקי ישראל וגו', וכן מה מצינו בנחמיה לא נמצא שום נבואה גלו' (כדאיתא בגמ' יומא דף ט' דלא היה נבואה אז מפני שלא עלו כל ישראל) כ"א מאחר שנתבטל עול הגלות ורשות היה להם מן המלכות לעשות כטוב בעיניהם א"כ בהסר "המניעה עלו "ממילא מצד מצוה שבתורה, ושבת עד ה' אלקינו וגו' כי הדרבנא"י דומה כמי שיש לו אלקי וכל הדר בחו"ל דומה שאין לו אלקי וכו' (כתובות דף ק"י) כאשר הרשות נתונה חרדו בנים מים וכציפור מארץ מצרים ושו"י בנים לגבולם כבנים אל חיק אמותם, וכן כתב (נחמ' ס' ב') אך ורק ואומר המלך מזוע לא יראו פני אשר העיר קצרות אבותי חרבה וגו' וזוהו ביקש מהמלך רשות והמלך נתן רשות וזוהו עלה ע"ש, ובנבואת שעי' רק נאמר (ישעי' סימן מ"ה) כה אמר ה' למשיחו לכורש אשר החזקתי בימינו וגו' לפתוח לפניו דלתים ושערים לא יסגרו וגו' והבן, ובגמ' (מגילה דף י"ב) אמר לו הקב"ה למשיח קובץ אני עליך כורש אני אמרתי הוא יבנה ביתי ויקבץ גליותי והוא אמר מי בכס מכל עמו ויזיל ע"כ, ובאיזה מעמד עלו עם מתי מעט עם עני ודל וחסו בה' ככתב (שם ס' ב') ואנשים מעט עמי ובהמה אין עמי כי אם הבהמה אשר אני רוכב בה וגו' ובמה היה מעורר לישראל הלא כתב (שם ס' ב') ואמר להם אתם ראיתם הרעה אשר אנחנו בה אשר ירושלים חרבה ושעריה נצתו באש לכו ונבנה את חומת ירושלים ולא נהיה עוד חרפה ואגיד להם את יד אלקי אשר היא טובה עלי וגו' פירש"י אשר נתן לו חן והצלחה לפני המלך שנתן רשות ודי, ובאיזה סכנות עלו, של הכותים ועמים ככתב (שם) וישמע סנבלט וילציגו ויבזו וגו' ולא ידבר מן הכותים כ"א יותר מרשעי ישראל אשר בסתר היה להם יד אחת עם הכותים מהם סבלו סכנות גדולות ר"ל ככתב (שם ס' ג' וס' ו') איך טובי הרשע היה בברית עם הכותים בסתר וירדו לחייהם וכולם מיראים אותם בפועל ובמלשינות לרפות ממלאכתם ורצו להרגו ר"ל ואעפ"כ אמר האיש כמוני יברח



וג' וכל אלו סבל ולא רצה לחבר עצמו עמהם ואמר ואנחנו עבדיו נקום ובנינו לכם אין חלק וצדקה וזכרון בירושלים (שם ס"ג) ועמדו עליהם בנפשות ומן רב עד לבסוף שבא הנבואה מה' ונבנה החומה ונבנה ההיכל אשר עמד יותר מבית ראשון וגדול היה כבוד הבית האחרון וגו' כדאיתא (ב"ב דף ג') ואלמלא שצלו אז יתר הגולה שב הנבואה ושב אורים ותומים וכו' אמנם ע"י שישבו אז שלמים ושקטים ועלו רק עם מעט ודל וערב רב עלו וא"י היה עיסה לבבל כגמ' פ"ד דקדושין, כי נשארו שם גדולי היחוס ורוב מנין ורוב בנין לא עלו כ"א פ"ד דקדושין, כי נשארו שם גדולי היחוס ורוב מנין ורוב בנין לא עלו כ"א כתבו להם מגרמיז"א אתם יושבים בירושלים גדול אנחנו יושבים בירושלים קטן וכו' ולא חשו על מצות ישוב הארץ שמכריע כל התורה כולי וכו' (ילקוט יוספרי פ' ראה ע"ש) ובירושלמי (פ"ק דסנהדרין) חביבה עלי בת קטנה בארץ ישראל מסנהדרין גדולה בחו"ל עכ"ל, והם מאחרי שישבו שלמים ושקטים וגם טעו ברוה"ק אשר אמרו שרואים שזה הבית יחרב ולא חשבו כי הא בהא תליא אלמלא עלו לא נחרב ומה גם בעת טובה היה בטוב לראות את פני ה' כל זמן שבידם, ע"כ הניעו עליהם אח"כ כל אלו הגזירות ושמדות וצרות רבות ורעות ה"י בשנת ת"ח ותתנו וכו' אשר בפרק א' לבד נהרגו ק"ך קהילות קדושות באשכנז ר"ל וכל אשר עבר עליהם על אשר מאסו ארץ חמדה כמסופר באורך כ"ז בספר הדורות ואכמ"ל עד שנבא בספר אי"ה, רק בקוצר אני אומר ליראי ה' וחושבי שמו באמת תדעו כי כל הגזירות וכל הצרות וכל היסורים אשר אתם סובלים ע"פ רוב הוא משא אשר תיסרכם אמכם העלובה על גלות השכינה ה"י ועל ארץ קברות אבותיכם אשר היא שממה וגלמודה מאין יושב כ"א מתי מעט בערך שארי מדינות ה"י, עם עני ודל אשר לא באו עוד למספר להיות גורם השראת השכינה עכ"פ ע"פ גמר' (יבמות דף ס"ד) והבאים רובם באים ע"ד כאשר באו למלכות בית דוד וזע"א בראשונה (שמואל ס"י כ"ב) ומה תענו ביום הדין מה תגידו ביום התוכחה הלא איזהו חכם הרואה את הנולד כאשר פתחנו מן הנולד את היולד ה"י מה שהיה בימי יצורא וזע"א ואת כל הבא עליהם כמבואר ואז ישבו בשלום ושלוח על התורה וצבורה בשלימות כאשר יוכיח תלמודינו "תלמוד בבלי שלנו אשר משם תורה י"א לכל ישראל ומשם עלו רק ע"י רשות של המלך והעולים עלו בעוני ובסכנת נפשות ר"ל, ובעת כזאת אשר הרשות מן המלוכה יר"ה נתונה לכך אשר דרש ידרשנו (שנותנים לו רשות על ידי ספר פא"ס בלע"ז ואין כאן סכנות דא מדבריות לא אורבים לא גוזלים ולא חומסים לא סער ולא שבי, השל"ה הק' וזע"א שהי' אב"ד דק"ק דפראג וזכות רבים ה"י תלוי בו לרוב ופה כמעט לא מצא לו מנין אז, ומשם נסע שנה שלימה בסכנת נפשות שבי ביוה וסער וכו' ר"ל ובוזה עלה לא"י ועתה אשר נוסעים במספר עשרה ימים אשר כעב תצופנה על מרכבות אש ולמידות ועל אניות קיטור ממהרות מטייל ובא, ולא תבאו ולא תשאלו על שלום ירושלים לשכון כבוד עלי ארץ נחלת אבותיכם אשר עליה משה חרף נפשו למות בתקט"ו תפילות עד שאמר לו ה' רב לך וגו' ה"י.

וכי המרגליות אשר רחוקה מפנינים מכרה עיי"כ היא פחותה מערכה ע"י שאין אתה מכינה (אתמהה) ורק החכם האומן (יובעליע"ר בלע"ז) הוא המבין ומעריך לה, וכי אם האבן טוב (די"אמאנט בלע"ז) כי קטן הוא בעיניך אם גם פחות מכזית, בכל זאת ערכו רב מן הבתים וחצרות כרמים ושדות המשביעים את עיניך בשר יותר אין קץ, ועל כן לא יפתוך יצרך גם אם יש לך זכות



## כולל העברים

רבים מצות ומעשים ותורה אין מספר בחו"ל ועיניך תשבענה עושר רב, מאחר שכן אמרה תורה חביבה עלי בת קטנה בא"י מסנהדרי גדולה בחו"ל ודוד ראה עצמו בחו"ל כאילו אין לו אלקי וכעובד ע"ז ר"ל (כתובות דף ק"י) ולפני מי אתה עמל לפני ה' והוא אמר ויהי צוה כן על הארץ ההיא ויעמוד ואם גם תאסף מלא ביתך כסף וזהב ובית לבית תגיע להשיב עין בני אדם בא אבן ברילאנטי קטן אחד ומכריע את כל אלו כהנה וכהנה כי שקולה מצות ישוב הארץ נגד כל מצות שבתורה ככתב באורך (ספרי פ' ראה וכו') וזה רק אם תשב בה גם אם לא תעשה בה, מה גם אם תענה בה יהי שמה רבה מבורך וכו' גם רק אחד, מה גם אם תלמוד בה ותעבוד בה כ"ש בשעה אחת באפשר תכריע כל עבודתך בשבעים שנים בחו"ל כזה אשר בכה רבי יש קונה עולמו בשעה א' וכו', למה ועל מה אך ורק על כי בחר ה' בציון אוה למושב לו וכל אבות העולם בכו והתחננו להם שפכו נחלי דמעות נתנו נפשם ודמם והתפלשו בעמר הארץ ההיא כי טוב כי רצו עבדיך את אבניה וגו' למה ועל מה אם לא תבינו כי לא תבינו אך זאת חוקת התורה על הארץ אשר נשבע לאברהם יצחק ויעקב ליתן לזרעם ונחלו לעולם.

(וא"ת גם החטא בא"י יותר חמור ככתב מהר"ם ז"ל ושגיאות מי יבין וגו' הרי תשובה בצדו גם התשובה יותר קרובה כי קרוב הדבר וגו' ומפושעים במזיד ובעלי דלטורים אין אנו מדברים כי המה ישבו בחו"ל כי שם מקומם, ועל השגות אין הקב"ה בא בטרונא וכו' ברוך אתה ה' הרוצה בתשובה, זאת ועוד אחת מה תגידו לה' ביום הדין בפרט אלו אשר יושבים במדינות שרובות ובארץ גזרה הלא תראו דברי הרמב"ם (פ"ו ה' דעות) וז"ל דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחרי ריעיו וחבריו לנהוג כמנהג אנשי מדינתו לפיכך צוין אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שלמנו ממעשיהם הוא שלמה אמר הולך את חכמים יחכם ורוע כסילים ירוע ואומרי אשרי האיש וגו' וכן אם ה' במדינה שמהגותיהם רעים ואין אנשיה הולכים בדרך ישרה ילך למקום שאנשיה צדיקים ונוהגים בדרך טובים ואם היו כל המדינות שהוא יורעם ושומים שמועתם נוהגים בדרך לא טובה כמו זמנינו או שאינו יכול ללכת למדינה שמהגותיה טובים מפני הגייסות או מפני החולי ישוב לבדו יחיד כענין שנאמר ישוב בדרך וידום ואם היו רעים והטאים שאין מביחין אותו לשוב במדינה אצל נהג עמהם ונוהג כמנהגם הרע יצא למערות וחולים ומדברות וא' ינהיג עצמו בדרך חסאים כענין שנא' מי יתנוני במדבר מלון אורחים עכ"ל אב"א.

וזה לשון הרמב"ם ויפ"א (פ"ה ה' יסודי תורה) אבל אם יכול למלט נפשו ולבוא מתחת ידי הורשע ואינו עושה הנה הוא ככלב שב על קצו והוא נקרא עובד ע"ז במזיד והוא נטרד מן העולם יבא ויורד למדנה תחתונה של גהנום עכ"ל ויפ"א, וכשתבוננו בדברים אלו איך תרביץ את עולליך במקומות האלו ובמדינות אשר לא לבדנוהגין בדרך לא טובה כ"א אשר הם מוכרחין לכל זרעם מישראל ר"ל כאשר הנסיון יוכיח אם תשא עיניך ותראה את מעמד הבאים אחריו, ואל תאמרו שלום עלי נפשי ורק שלום ואמת יהי בימי דע לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, או אז תדע אחרי שהי' מוגדר על הארץ ר' ימים עד קבר יובל וגם שם לא יבוא בפתחי את קבורתם לרין אותם על דורי דורות אשר גרמו לכלותם מישראל ר"ל על שלא עשו כתורה צוה לנו משה כג"ל, כי



מה יעשה הכן שלא יחטא ואין יהי לו תקומה ה"י אם מראשית נגזר עליו לחבק חיק נכריה בלמודי חצונית, ומינות משכי ולא לבד למינות כ"א אחרי שפתחו פתח חטאת גם בספרי זנות יקחו לבם לחתות אש היצה"ר בחיקם ה"י, ונצמד לזה ש.א. יכול לישא אשה עד שיעלה גורלו להיות נקי לביתו, ובזה עובר עשרים שנה ויותר עד שיבנה ביתו וגזרות רבות א"א לפרוטם וד"ל וגם מצרות הזמן ושעבודים בד"א המתנגד לתורה ואופני פרנסתם במדינות הללו ה"י ע"כ חטאת נעורים כבדה מאד ר"ל ונעשה רשת פרושה לענות ולכלות ה"י, תאמינו שבא לפני אחד מן הנערים ההם בן ח"י שנים מן הכשרים שביניהם בכה והתודה לפני על עונותיו שלא הניח צבירה שבתורה שלא עבר מעריות חמורות ר"ל ובכל זה העיד על עצמו שהוא הטוב והכשר מכל חבריו אשר הניח והוא היה מוחזק בכשרות וגם הוא נפל שדוד כי לא היה יכול לעמוד במדינות פרוצות הללו אשר שם באים הנשים על האנשים ולדמם יארכו בכל בית אכסנאי ותערובת רב מבית ומחוץ א"א לפרט את הכל, ועל ג' הקב"ה מכריו בכל יום וכו' (פסחים דף ק"ג) ומי הביאם לכל אלה אבותם חטאו כי הרביצו ילדיהם על מאורת צפעוני, ואינם, והמה עונותיהם סבלו ונושאים בארץ גזרה ה"י, ובח"א רמזתי ויבחר לו לוט את כל הככר כלומר רק הגבול סביב סדום לא היה נכנס מיד לדרכי סדום ועמירה כ"א רק סביב עד הגבול מקציהו אך בזה "ויאהל האהלים אשר העמיד" עד "סדום" ע"כ נעשה אהלים אשר כבר באו עד סדום ממש ומה היה מורעו כנאמר על חתניו לוקחי בנותיו ויהי כמצחק בעיני חתניו וגו', וכל זה אתם רואים מעשה בכך יום, ע"כ תניחו חביבותא דא"י אם גם לדבריהם ציון מדבר היתה ירושלים שממה ה"י אחרי שתראו המעמד הזה כולי או מחצה, ותראו דברי הרתב"ם ז"ל אלו א"כ מחויב כל ב"י אשר יראת אלקים רק נוגע בלבבו מחויב גם לחזור על הפתחים ר"ל למען הציל זרעו לפני ה' א' עולם ית"ש, ואז תאמר מאחר שגם פה נמצאים ממבקשי חדשות ממעשי רשעים מדרכי אפיקורסית ובעלי דימור ר"ל וכו' א"כ מה לי הכי מה לי התם, כי מ"מ חילק רב יש חזא דרוב מנין ורוב בנין הולכים בדרך ה' בע"ה ועכ"פ יש מקום להתחבר לצדיקים ולילך בדרך טובים, וקשר רשעים אינו מן המנין, ואם ירצה יוכל לקיים עכ"פ המהלך רק ד' אמות בא"י שהוא בזמן הזה כ"פ יותר טוב שלא להתערב כלל, והבחירה בידו פה עכ"פ לעשות כטוב בעיניו ולמען יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמו דרך ה' וגו' אין עליו לא גזירות ולא מניעות תלי, ויש לנו בטחון מאת ה' אשר אמר בנבואת עובדיהו אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים וגו' משם אורידך נאום ה' ובהר ציון תהיה פליטה והי' קודש וגו' (עובדיה א') וכן עד"ז באלו המדינות אשר נגזר עליהם בזרוע לשנות מלבושי יהדות ולבטל פיאות וכו' ר"ל, וע"ז מצד הדין יהרג ואל יעבור ר"ל כמבואר בש"ע ופוסקים יו"ד (סי' קנ"ז וכו') דאפילו על ערקתא דמסאני מחוייב כן מכ"ש שהחויב עליו לצאת ממדינה כזאת דאפילו על איסור דרבנן מבואר שם בפוסקים צריך להוציא כל ממונו אם גם שנשאר ריקם ואין בידו לפרוט פרוטה א' עד מזון סעודה את כל הון ביתו צריך להוציא ולא יעבור חלילה קו"ח מה מחוייב לעשות על כאילו, וכבר מילתאי אמורה שכל המחזיק בזה"ז נוסעי א"י בפרט ממדינות כאילו שכרו כפול ומכופל אין קץ כי מלבד שהוא מעשה את חברו לדבר מצוה רבה גם מקיים פדיון שבויים לדורי דורות וזכות כל זרעותיו יעמדו לו, והן הנה הנסיונות אשר שלח ה' לצרף את ישראל לקיבץ גליות למען מי דה'



## כולל העברים

באמת אחרי ה' ילכו כאריה ישאג ויחרדו בנים מים וכיונים על ארובותיהם. כי כל אשר תורת אלקיו בלבו בהכרח יצלה לציון להחיש מפלט לו ולזרעו לחסות מזרם וממטר בצל ש' ית"ש, ואשר לבבו פונה והערב רב שם ישארו ויבדלו מישראל גדול העצה ורב העלילה את כל אלו עשתה יו למען ישובו בנים לגבולם, וכשיתרבו הבאים הנה לשם ה' באמת (ולא רק הבאים ע"פ סיבה כל איש אשר לו נושה וכל מר נפש וכו') אז וישראל יעשו חיל להרים קרן ה' ותורתו עלי ציון ברמה וזרוע רשע ישבר יתפרדו כל פועלי און יבדלו ויבטלו וינערו רשעים מן הארץ, ואוהביו כצאת השמש בגבורתו ולא יריעו ולא ישחיתו בכל הר קדשו, והגדולי ישראל ע"יהם דבר מפט ויש להם להתייר מפני מי שעתידין ליתן דין וחשבון כי אם הם עלו ישאו הקטנים קו"ח בנפשם ולא תשא הארץ שממה והם לא יתבטלו בין העמים אך על ידי שהמה יושבים בגולה והקטנים ג"כ נושאים קו"ח ומכלים זרעם מישראל ר"ל כאשר עין בעין רואים במדינות פרוצות הללו ה"י, ואי יפתוכם לבבכם כי זכות רבים תלוי בכם עמדי וראו במקומות הללו אשר ישבו בם גדולי עולם מה הניחו אחריהם ומי בא אחריהם, אם לא היה יגיעם לריק ר"ל ככתב הרמב"ן ז"ל ויע"א ברמזו על קרא וכל הבארות אשר חפר אברהם סתמם פלישתים וימלאם עפר וגו' רמז ע"פ מדרש אשר כל הנפש אשר עשו בחרן כולם שבו ועברו ונתבטלו בין העמים ההם, ובח"א רמזתי בסוף פ' נח כתב וילכו ללכת ארצה כנען ויבאו עד חרן וישבו שם וגו' וסמך ליה ויאמר ה' אל אברם לך לך וגו' הענין כי גם קודם הדיבור הנך א"א לא"י כמפורש שם סוף נח והוא מאחר שקיים א"א ויע"א כל התורה כולו אפילו ע"ת א"כ היה מוכרח לעלות לקיים מצות וישבת בה וגו' והשיג מקודם מצות ישוב א"י כמו שהשיג כל המצות, אמנם היה סבר זכות רבים מכריע ושקול נגד מצות ישוב א"י ע"כ כאשר בא לחרן שם מצא לו מקום לזכות רבים כמפורש במדרש ומקרא מלא ואת הנפש אשר עשו רק בחרן ע"כ ישוב שם ויאמר ה' אל אברם לך לך וגו' לא כמו שאתה סבר זכות הרבים עדיף לא כן כ"א ישוב א"י עדיף, ושם אי אתה זוכה וכאן אתה זוכה אם גם לענינכם לא נמצא שעשה נפש בכנען כאשר נמצא שעשה בחרן, מכ"מ רק כאן אתה זוכה בכ"ש במעט של א"י זוכה הרבה יותר מן הרבבות שבחז"ל, כי כאן הוא דבר המתקיים ושם היה דבר שאיני מתקיים וסימנך כ"ד אלף תלמידים שהיו לר' עקיבא ויע"א לא היה להם קיום וש"ה ת. מידים של א"י החזירו תורה לכל ישראל, ועשי אבות סימן לבנים בדברי רמב"ן ז"ל הנ"ל, ויני צריך להאריך בזה רק בעיניך תראה על אלו המקומות אשר ישבו מזמן קרוב גדולי צדיקי עולם והרביצו שם תורה ויראה לשם ולתפארת וראה מעמדם עתה אשר בעקבותיהם לא נודעו עוד לא יזכר ולא יפקד ה"י לך נא וראה ואיזהו חכם הרואה את הגולד כאשר פרושו פתחונו בו, ע"כ ברח דודי ודמה לך לצבי ברח לך על נפשך ועל נפש עולליך וזכות רבים יהיה תלוי בך כדרז"ל מפני מה זכה אלקנה שיצא ממנו שמואל שהיה שקול כמשה ואהרן מפני שעדה לשילה ומשך אחרים ג"כ עמו ע"כ, ומה גם עתה גדול המעשה לעלות אל הר בית ה' אל בית אלקי יעקב למען ויב יעקב שלם.

ומה גם מי אשר נתן לו ה' עושר אם יש לו עשרת אלפים שהוא לערך ששה אלף קערבל (רובעל) או יכול לפרנס ביתו פה ברווחה בהשקט מן הרווחים בלא עסק כלל ולא תחסר כל בה בעוה"י, והזהרו ברוחכם שלא תלכדו בחטא



דור המדבר לקבל לה' ולקבל דיבת הארץ כי ה' העיד טובה "הארץ" מאד  
 "מאד, וכן הוא לכל הבאים לפני ה' באמת, וא"י הוא בבחינת "מן יש אשר כל  
 הטעמים שבפעולם טועם בו, ויש אשר נפשם קצה בלחם הקלוקל ר"ל, ובפרט  
 לא תקבל מן אלו אשר באים בדרך העברה רק לגור בארץ אם גם צדיקים הם  
 וכגיבה ארזים גבהם מוכרח הוא שימאסו בארץ חמדה ויוציאו דיבת הארץ.  
 וטעם הרבה אודיע בשרשו ע"פ כתבי מר"ן הרב האר"י זיע"א במקומו. ופה  
 אכתוב רק ברמזים ע"ד פשט למען יהיה לך למסלול והוא, א"י יש לו כח המושך  
 כמ"ש החרדים כבן אל חק אמו ע"ש ויש לו כח הדוחה כנאמר ותקיא הארץ  
 וגו' אחרי התגברות כח המושך ובא לכאן לראות את פני ה' פכ"פ מתגבר כח  
 הדוחה בסוד הנסירה והמ"י, וכמו שמי שאכל בחשק רב לרעבוננו דבר שמן הרבה  
 גורם לו שמקיא ונפשו קץ אח"כ במאכל ההיא אשר כ"כ ה' תאב לו מקורם, עדין  
 ותקיא הארץ וקץ בה ר"ל, ודע ע"פ שורש מי שבא מחו"ל לא"י נפשו נעקר  
 משורש העליון כי האדם עץ השדה כמו העץ יניקתו וחיותו מארץ תחתונה כן  
 האדם יניקתו וחיותו מארץ העליונה וכשמשנה מקום לעלות מחו"ל לא"י מוכרח  
 הוא שיתעקר משורש העליון כי גם מלאכי חו"ל אין יכולין לעלות לא"י ודומה  
 לנטיעה העקורה ממקום גדולתה כדי לנטעה במקום יותר מעולה וכל זמן שהנטיעה  
 עוד עקורה היא מתנונה ומתכמש ומתיבש ועכ"פ אין לה חיות להוציא פרי  
 עד שנוטעין אותה למקומה השני ואז צריך לעבור עליו ימי קדיטה וימי חניטה  
 עד שיחזור ויפרח ויעשה פרי ואח"כ חזור עוד עליה מחדש ימי ערלה ונטע  
 רבעי ע' מס' ערלה פ"א, עד כל פרי קודש היקולים דה' וגו', ובזה תבין דבר מתוך  
 דבר על הבאים לא"י כ"פ לפי ראות עיניהם נופלים ממדרגתם בתורה ובתפילה וכל  
 זה ירידה לצורך עליה היא כהנ"ל וע"כ כאשר שדח משה מרגלים אם גם שכולם  
 אנשים ראשי בניי היו פרשיי זיע"א אנשים צדיקים, עכ"ז נכשלו ויהושע בן נון  
 ניצל רק ע"י שברכו משה והוסיף ליה אות על שמו ולכלב בן יפונה עמד לו  
 אשר השתטח על קברי אבות זיע"א וזאת כן א"א שלא יכשלו כי כח הדוחה  
 כח ההקאה מתגבר ובא מיד בפרט לאלו אשר באים רק דרך העברה בדרך  
 שבא לראות כך בא לראות שאין להם הקליטה ותבין לשון רבותינו ז"ל  
 כתובות דף ק"א, אינו דומה "להקולטתו מחיים וכו' וזאת אפשר לעולי רגל  
 שנא' שם יראה וגו' ושומר מצוה וגו', ע"כ א"א שבפעולם שלא ימאסו ויוציאו  
 דיבת הארץ כי מאן ספין מאן רקיע יותר מראשי שבטי ישראל, כי הוא כתלוי  
 בין שמים וארץ מן שרשו ראשון נעקר ואל השורש השני לא בא ובפרט להעזוב  
 ארץ היוצא מא"י לחו"ל שנעשה כעין שנה ופירש וכו' וכן הבא בדרך העברה  
 מאחר שכל הדרכים כאלו בפרט בחזקת סכנה כי סביב רשנים יתהלכון מצא  
 מין את מינו וניער דומר ארץ אוכלת יושביה היא ר"ל ואפס כי עז העם וגו'  
 וכל עם אשר ראה אנשי מידות רעות ושם ראה את הנפילים וגו' ר"ל, ויהושע  
 וכלב צעקו טובה הארץ מאד מאד אך בה' אל תמרודו וגו' הוא נאמן בדבר  
 ההר הטוב הזה הלבנון וגו' ואיני אומר שאין יסורים לא"י הרי גמ' מפורשת  
 ג' דברים נקנים ביסורים תורה וא"י ועוה"ב (ברכות ד"ה) ורוב הבאים לה' לא"י  
 את שלש אלה יעשה להם, וא"א בלא יסורים כ"ש כמו שא"א לזרוע בלא חרישה  
 ולהוציא זרב טהור בלא רחיצה אם תבקשנה ככסף וגו' בפרט בימים ראשונים  
 אשר צדיקים תחילתן יסורים וסופן שלווה ובפרט בימי הנסריה ואין כל אדם  
 זוכה לקליטה מיד ע"כ מקדים משה ובניי בתפילתם תביאמו ותטעמו וגו' כנטיעה



## כולל העברים

זו לשרשם נאמר לע"ל ונטענים על אדמתם ולא ינטשו וגו' וסימן הקליטה הוא כשיתגבר בו אהבת ודיבקות א"י אשר הפה אין יכול להגיד כ"א טעמו וראו וגו' וישנו אשר לא קולטתו א"י כל ימי חייו ר"ל (ע' פדריא) אם גם שהולך בתוכו ובח"א רמונו ואתחנן אל ה' אעברה נא ואראה וגו' לא די בהעברה מה נ"מ בזה כ"א ואראה עין בעין א"י, כי יוכל אדם להיות בא"י ע' שנים ולא ראה א"י מימיו ה"י וזה הכלל אני לדודי ודודי לי וכעין תורת ה' תמימה זכה סם חיים וכו' וקיי"ל דמעות קונות תפילה ותחינה להקדים והבא לטהר מסעין לו וא"א להאריך ביותר ע"כ אם גם יש להם קצת יסורים ה"י והכל לפי זכותו ולפי מעשיו של אדם אך על יראי ה' יושבי חו"ל יש, וומר בזה"ל במטותי מניכו דלא תרתי תרתי גהנים ר"ל ולמה לא תבחרו לכם את נחלתכם למען תרשו את ארץ החיים, ולא כתבתי זה עד פה כ"א בדרך בחירה על אלו המדינות אשר יושבים עוד לבטח על התורה ועבודה באין מחריד אם השנים כסדרן וכבר יצאו ג"כ בזה ספרים רבים מלקטים דרו"ל ספר הגדול שער החצר וארצות החיים, וטוב הארץ, חיבת ירושלים קדושת הארץ, וכו' וכו' זיל קרי בהם, אך בימים האלו על כזה נאמר אין לך אלא שופט שבימך וגו' פנים חדשות בא לכאן זרוע ה' נגלתה לצרוף וללבן עד אשר יאמרו נלכה ונשובה אל מקומינו ראשון כי טוב לנו אז מעתה ואת עמק עכור לפתח תקוה לבחור לנו את "נחלתנו ולקבץ נדחי ישראל אשר כתורה יעשו כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך ושבתי עד ה' אליך ומצאת וגו' וכה אמר ה' ע"י מלאכי הוא צורא ושבתם וראיתם בין צדיק ורשע וגו' כי הנה היום בא בוער כתנור וגו' הגזירות ואפיקורסות מתחדשת ובא לצרוף וללבן בוער כתנור ה"י ובוה תדעו להבחין בין צדיק לרשע ובין עובד אלקים ללא עבדו כי העובד אלקים כאשר יראה כל אלו שוב ישוב אל לבו כאשר בגזירת שפני"א נגזר על אבותינו להמיר או לדנום בשרפה ר"ל אז קמו אנשים נשים וטף לברוח על נפשם למען לא ימירו כבודם ולא סמכו על נסים פן לא יפלו בידי אויביהם כי אין הולכים בפקוד נפש גם אחרי רוב קו"ח שאין רוב וכן גם עתה הוא גזירת שמ"ד ממש כאשר בימים ההם, ויותר מסוכנת כי קיי"ל אפיקרסת גרוע מעכו"ם ושאיני מינות דמשכי כאשר כל הרואה יראה איך נעשה כזה בזרע ישראל ר"ל בכמה מדינות קדושות מזמן לא קרוב ע"כ הירא את דבר ה' יאמר להם אם בארזים נפלה שלהבת זרע גדולי עולם נתפסו בעוה"ר מה יעשו אויבי קיר ואת כל אשר לו יתן בעד נפשו ונפש עולליו לתצילים מן השמ"ד ר"ל וזאת הנסיון אשר בא לקבץ את נדחי ישראל כי מ"ל לה באמת יקח משארותם צרורים על תפיהם ומקלם בידם ויקח ביתו וילדיו ויברחו על נפשם שלא תדביקהו הרעה ר"ל ולהיכן יברחו, בהר ציון תהיה פליטה כאשר דיבר ה' אמר יאמרו נפלה נא ביד ה' כי רבים רחמיו וגו' קומה ונעלה אל הר בית ה' אשר הלכנו אחריו גם במדבר בארץ לא זרועה ולא עוב ולא יעזוב, וע"כ עד לע"ל ע"י עבדיך הנביאים כתב לאמר הלך וקראת באזני "ירושלים דייקי, כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כללולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה וגו' אשר באים לחסות תחת צל כנפיו גם בעת אשר ציון "מדבר היתה וגו' ומשליכים את עצמן ואת עולליהן על ה' מסתירים תחת צל כנפיו ממש מכלכלם בבחינת מן ובאר, וזה אשר צריכין לזעוק לעזרה לאחיהם שבגולה הוא רק ע"י שרצה הקב"ה לזכות את ישראל למען יהיה לכל ישראל חלק וחכרון בירושלים וכיששכר וזבולון וגו' וע"ז בא סוף הנבואה על קץ הגאולה אך ורק זכרו תורת משה זבדי וגו' כי זה הוא קיבץ גלוית רק זכרו



"תורת משה וגו' לעשות כחורה לקיים מצות ה' בתורתו וישבת בה וגו' המכריע כל התורה כולו ואשר משה חירף נפשו למות עליה בתקטיו תפילות וכאשר עשו בימי עזרא, מה גם לקיים בפרצה מתגברת לעשות כתורה ככתב משה עבדו בדברי רמב"ם הנ"ל, ולעשות כתורה אשר אמרו לעולם ידור אדם בא"י אפי' בעיר שרובה עכו"ם ואל ידור בחו"ל אפילו בעיר שרובה ישראל. ולעשות כתורה ושבית עד ה' אלקיך וגו' כל הדר בא"י יש לו אלקי וכו' (כתובות דף ק"י וכו') לידע ולהודיע לנו שבעת כזאת אשר יקוים כי הנה היום בא בוער כתנור וגו' רק בזה תנצלו ויעלו לציון מושיעים ע"י "זכרו וגו' כהנ"ל ואח"כ הנה אנכי שולח לכם את אליהו וגו' לקיים עוד אקבץ עליי "לנקבציו וגו' אחר שתעשו כל התקונים האלו וכו' אח"כ ויראה כבוד ה' אל כל העם בב"א.

ואי אפשר להכחיש מה שענינים רואות כי תל"י נתקיים פה רק בא"י דברי שמואל אשר הרמב"ם פסק כוותיה (פי"א ה' מלכים) שאין בין עוה"ז לימות המשיח אלא שיעבוד מלכויות תל"י, פה אין שום שיעבוד לישראל מן הממשלה יר"ה לא מסים ולא ארנוניות לא שום דבר שבעולם ולא שום מניעה בעבודת ה' תל"י איש הישר בעיניו יעשה לקיים ושמו דרך ה' וגו' עצה"ט ב"ה, ובלתי ספק הוא אתחלתא דגאולה בע"ה והרי כי כן כתב ג"כ מבואר בירושלמי מובא בתוס' יו"ט (פ"ה מ"ב דמערש שני) דגאולה עתידה יהיה כמו שהיה בזמן בית שני ע"ש. ובירושלמי פ"ק דברכות כתב וז"ל אמר ר' חייא לר' שמעון ברבי כך הוא גאולתן של ישראל בתחילה קמעה קמעה כל מה שהיא היא רבה והולכת כאילת השחר ע"ש וכן הוא בזה"ק פרשת וישלח דף ק"ע רבי יהודא פתח מי זאת הנשקפה כמו שחר וגו' אלין אינון ישראל בזמנא דקב"ה יוקים דן ויפיק דן מן גלותא כדין יפתח לון פתחא דנהורא דקיק זעיר ולבתר פתחא אחרינא דאיהו רב מניה עד דקב"ה יפתח לון תרעין עלאין פתחין לארבע רוחי דעלמא עכ"ל וע"ש, וע' רמב"ן ז"ע"א פ' בראשית.

ובד"ז כתב רבינו בחיי זיע"א נדעה נדרפה לדעת את ה' כשחר נכון מוצאו ר"ל כי כשמתחיל גאולתן של ישראל בבחינת אילת השחר כשרואין שמתחיל השחר להאיר, וז"ל בא בדרך כן למען יהי נכון מוצאו כפי כח המקבל ואז הזמן עת לעשות ונדרפה, כענין משכני אחריר, נהוצה בפתח"ש שם, ועי' נכון מוצאו חולך ואור עד נכון היום בעוה"ז, וכבר כלל כל הקיצוני כל היום דוה"ז אלף שנים וכו', וכו' כל הסומנים נתקיימו, וכל הזמנים נשקפה ואין הדבר תל"י אלא בתשובה לא לבד בכתב"א בפועל לקיים אלוה, ואשובה וכו'.

ואני ישרתי משומם ורובה ומתאונו, כאשר התבוננתי את מעמדינו, כי באנו מים עד נפש וכאשר ראיתי את המראה כי לא יוכל להתממה ואמרת עד מתי ה', עלוב ואינו עלוב מן נדחה מפני מי, למה עודך כביכול צומד על דברין לאמר שובה אלי ואז אשובה אליכם ולא תשמע לתפלתינו לקיים בנו השיבנו ה' איך נשובה וגו' וכי נעז הייתו ערים וצרים ממזרים קמאתנו ביי בכורי ישראל ונשאתנו על בגדי נשרים ושלחת את משה ואת אהרן ואת מרים והלכת לפנינו בעמוד ענן יומם ובעמוד אש לילה וקרעת לנו את הידים וקצת ועתה אחרי שקבלנו תורתך ואחרי בלתי באורך ה' ותהי זקנה קספה עלינו בגלות העמים ככה אתה אומר לעלות כאשר ערו בימי עזרא בימי בית שני שבו אלי מעצמכם ואח"כ ואשובה אליכם, וצחקת מנהמת לבני ואמרת הנה לשלום מר לי מר ובכיתי רב בכי והנה יד ה' אלי שיוחה מבית מדרשו של



## כולל העברים

רשבי זיע"א הלא הם כתובים (בנוה"ק פ' כי תשא דף קס"ט) מאמר רבי יוסי ד"ה פתח ואמר (ישע' ס"י כ"ו) כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה וכו', עד מה דכתיב (דברים ד') בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים. תא חזי כמה רחמנותא רחם קודשא בריך הוא לישראל במילא דא למלכא דהוי ליה בריה יחידאא ורחים ליה רחמא דנפשי ומיגו רחמו דליה יהיב ליה לאמי מטרנותא דמרבי ליה ואוליף ליה אורחין דמתתקן. זימנא חדא חב לביה אבובא אתי אבובי ואלקי ליה ולבתר אתבי על חיסיה, תב כמלקדמין וחב לאבובא ואפקי אבובא מביתי וארגיז עלי, נפק האי ברא מביתי, ובתר דיהך באורח קשוט ויהא זכאא כדקא יאות בגין דישמע מלכא אבובא ויהי תיאובותא עליה מה עביד אמר הואיל ונפקנא מהיכלא דאבא אעביד מכאן ולהבא כל מה דאנא בעי, מה עבד אזל ואתחבר בזונות ואתלכלך בכללכא דטנפוחי בהדיהו ולא הוי משתכח אלא בהדיהו בחבורא דלהון. מטרנותא אמי' פקדת בכל יומא על ההוא בריה וידעת דברא בהדי זונות אתחבר וכל חבורתי ידיה בהדיהי הווא שריאת למבכי ולאחמרמרא על ברא. יומ' חד אצל מלכא חמא לה דהיא גבבה, שאיל לה ע, מה את בכית אמרה ולא אבכה דהא ברנא כבר מהיכלא דמלכא ולא די דהוא לא יתיב בהיכלא דמלכא אלא דהוא יתיב בהדי זונות, מאי יימרון כל בני עלמא ברי' דמלכא איהי דיתבי בבי זונות, שרי' למבכי וילאתחנא למלכא אמר מלכא בגינך אהדר ליה ואנת ערבא דידיה אמרה היא ודאי, אמן וילכא הואיל וכך הוא ל' אצטרך להדר ליה ביממא "באתגדייא" דכסופא "דילן" איהו "למהך" בגיניה "דבי" זונות, ואי לאו הוי כגוונא דא דטניף גרמיה הכי וחלל יקרי יהוינא אנא וכל חיילין דילי אזלין, בגיניה בכמה יקר בכמה קוקינס קמיה בכמה מאני קרבא מימיניה ומשמאלי' עד דכל בני עלמא יזדעזון וינדעון כלא דברא דמלכא איהו השתא דאיהו טניף גרמיה וחלל יקרי "יהרר" בטמירו דלא ינדעון ביה וכו' עד כיון דחב לביה אבובי אוכח ליה ואלקי ליה דכתיב (ויחר אף ה' בישראל ויתנם ביד שוטים) וכו', סרה כמלקדמין ומרד באבובי אפקיה מביתיה, מה ע' דו ישראל חמו דהא אתבדרו לבלל אתערבו בעצמיה וזסי' נשים נכריות ואולידו בנין מנהון, עכ"ד אימא קדישא הות אפטרופסא עלייהו ועד דעביד הכי אמר הקב"ה הואיל וכסופא איהו "ליתי" ברי "איהו" "טגרמי" "הואיל" "וחלל" "יקרי" לא אתחזי דאנא איזיל תמן לאפקי ליה ולמיעבד ליה ניסין וגבוראן, תבו אינון בלי סויע דאתחזי לון בלי פליאן וניסין וכו' ע"ש, ובתלמודינו בקוצר אומר עד יעבור עמך ה' עד יעבור וכו', ראויין היו ישראל שיהיו להם נסים בימי עזרא כבימי יהושע בן נון אלא שגרם החטא ה' (ברכות ד' ד'), וכן עד לע"ל אמרו בגמ' זכו עם עגב' שמיא לא זכו עני ורוב על חמור (סנהדרין דף צ"ח) פירשו אם בא מלוכש בדרכי הסכע נקרא רוכב על החמור שהוא בחי' חומרי לבוש הטבע (עיי' בזה מדרש תלפיות ענף אברהם בשם צירי המור, ובילקוט זכרי' ט' ע"ש)

ובעצתה תדע אם כי ממצרים קראתי לבני אשר לא קבלו תורתי ובכ"ז שמרו משמתי לא התערבו בעמים לא שנו את שם לשונם ומלבושם ולא למדו ממעשיהם והיו גדורים בעריות ואת בריתי לא הפרו אחת היתה ובאונס ופרסמה הכתוב. ועתה הגיע עת דודים ואראך מתבוססת בדמין לא כבמצרים אשר רק אחת היתה, ולא כבימי עזרא אשר קרע את בגדיו ומעילו ומרט שער ראשו וזקנו וישב משומם בתענית וזעקה ובכה עם העם הרבה בכה על מעל



הגולה כי הושיבו מנשים נכריות (עזרא ס' ע"ה). וכן ע"י נחמי' כתוב לאמר על אשר הושיבו נשים אשדודיות ועל בניהם אשר חצי מדבר אשדודית ואינם מכירין לדבר יהודית וכששון עם ועם ויד הסגנים במעל ואריב עםם ואקללם ואכה מהם אנשים ואמרטם ואשביעם באלקים וכו' (נחמי' ס' י"ג) עד אשר כרתו ברית להשיב חרון אף ה' ולהבדל מעמי הארץ ומן הנשים נכריות וכתורה עשו וכו' כמפורש בקרא (עזרא ס' י') ועל מה היה כל הרעש הזה כמה נכשלו הלא פרסמם הכתוב סוף עזר' מכל בני הגולה נמצאו קמ"ג במעל הזה במספר הזה נמנו כל הפושעים מכל ישראל לא לבד מבני הגולה אשר עלו, ולא עלה עזרא מבבל עד שעשאה כסורת נקיה (קדושין דף ס"ט) וא"י היה עיסה לבבך ולא רצו לשדך עצמם עם העולים עי"כ כמבואר (שם דף ע"א וכו') ולא נמצא כ"א שנכשלו בנשגז' בארמיות ולא בגופן של עריות החמורות שבתורה כאשר אמרו על ב' פתילות בנר אחד שגרם חורבן בהמ"ק רח"ל והאדון אשר אתם מבקשים פנחס זה אליהו בקנא את קנאתו על מעשה זמרי בן סזוא ועתה מה לי פה זכרו הראשונות כמאמר איזה חכם הרואה את הנולד מן הנולד את היולד. רחצתי את רגלי איככה אטנפם וזכרתי את בריתי, ואם לא נשבעתי לאברהם יצחק יעקב אשר נשבעתי כקדשי הייתי מהפך כל העולם לתוהו ובהו כי מי נח זאת די דרשו ודעו ממעשי דור המכול ודור ההפלה ה"י ואחמול על שם קדשי למעני למעני אעשה למען שמי ועתה מה תצעק אלי באו חשבון ואקד ואשתחוה להפסיק הדיבור כי "ידעתי גם "ידעתי.

על כן ע"י בא בחדריך וסגור דלתך בעדך ושפוך כמים לבך התפלשי בעפר בכי והתחנני בו ושבת עד ה' אלקיך ומצאת וכו' ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו פנה אל תפלת הערער וגו' ואחד מוכה עיר וכו' וחסדי ה' כי לא תמנו וגו'. ואני על משמרת אעמוד כי כל האב בשביל הצבור בא בזרוע (מדרש) לא נחתי ולא שקטתי כי אמרתי אם שחורה אני במעשי נאה אני במעשה אבותי, גם אם ח"ו תמה זכות אבות הראשונים וזי"ע כמה תנאים כמה אמוראים כמה קדושים כמה צדיקים כמה תמימים כמה גמ"ח כמה מצות כמה מעש"ט מבטן ומרחם כנ"י יצאו ואל תשלכני דעת זקנה מלפניך ככלות כחי אל תעזבני בעת כזאת כי עת צרה היא ליעקב אשר לא לבד מדלים וכרשים כ"א כפושעים כחוטאים דפקנו דלתך אל תטשינו וא"ל תכלימנו קול דמי אבותינו צועקים אידך לעזרה אשר שפכו דמם כמים עדיך ועל שמך וקיים אומנתך לשיני עפר ובגלל אבות תושיע בנים, ושלח נא ביד תשלח אמר משה רבינו מה מנא זי"ע דרז"ל על נשמת עקיבא בן יוסף זי"ע אמר כן שהוא נשמת משיח בן יוסף אשר נהרג ואשר נסרק על קידוש יחוד שמך ואת מאמרו מוזכר (נדרים כ') כאשר עלה מבבל עם רב חילו כל אלו זוגי דרבנן אמר האי רשיעא לדביתיה אשר שבקה ארמלא חייא קרוע ובלוה עניה ודלה כולהון שנין, א"ל ואת להיכן אמרה ליה "יודע "צדיק נפש בהסתו אתת לאתחזוי ליה קא מדחן לה רבנן אמר להון הניחו לזו שלי ושלכם שלה הוא וכו', ולפיכך יודע תעלימות גלויים פנימיו דברי' אלו וזכיר תזכיר כנ"י רעיתך תמתך אשר שבקות כל אלו שנין ארמלתא חייא עניה סוערה גולה וסורה ואל תנח לדחיני לא מהאי "רשיעא ולא מהני "רבנן כי יודע "צדיק שר "עולם נפש בהסתו, על כן זכור תזכרני עוד רחם תרחמנו ולמה יאמרו הגויים איה נפלאותיך אשר ספרו לנו אבותינו על גאולתינו ועל פדות נפשינו וכימי צאתנו ממצרים להראינו נפלאות רב חסד מטה כלפי חסד גבי



## כולל העברים

בבית מדרשו של רשב"י זי"עא אמר ר' חייא זי"עא שם דאורך הגלות יסעי' למעביד לון נסין ופלאין באחרית הימים ומה כחי כי איחל וכו' ולא נחה ולא שקטה דעתי עד שהאיר ה' את עיני להבין אמרי בינה בדרך כה.

**פתח** ואמר עיניך לנוכה וביטו וגו' והחכם עינו בראשו וגו' וכמאמר הזה איזה חכם הרואה את הנולד מן הנולד את היולד כזה ראה כי זה משה האיש

פסק להלכה (רמב"ם פי"א ופי"ב ה' מלכים) כשמואל דאין בין ימות המשיח לעזה"ז אלא שיעבוד מלכיות ורק בקיבוץ גליות תליא מילתא וכח התורה מכריע דברי תורה ענינה במקום א' ועשירות במקום אחד וטעם הדבר הוא ע"פ מה

שפסק ואמר (פ"ה הלכות יסודי תורה) שהמאמין ע"פ אותות יש בלבו דופי ואמונתו כוזבת ומסוכנת וע"כ אמרה תורה על הנביא אשר בא לבטל דבר מדת ועשה אות ומופת הנביא ההוא יומת כי האות בא לבעבור נסות אתכם

וגו' ונביא שקר הוא וכו' והנסים והאותות אשר עשה משה היו רק בעת הצורך בחסרון הטבע השלים הנס וכו' ע"ש, ועתה תחזה גאולה ראשונה שהיה ע"י אותות ומופתים ע"כ לא היתה גאולה שלימה כי כל הרעות יצאו מן הדרך הזה

כי אם לא היו אותות אז לא עלו ממצרים כ"א ישראל עם בחירו אשר האמינו בה' וגו' ואמרו נעשה ונשמע והיו מקבלים התורה באמונתם אמת והלוחות היו

חרות חירות מן המה"מ וכו' והי' עולם התיקין בשלימו' כמפורש בדברי חכמים אך ע"י שנעשו אותות ומופתים להרעיש בני תבל ע"כ מזה בא כי וגם ערברכ עלו עמם וגו' מאחר שראו מופתים הלכו אחרי אמונת דופי ואמר ליה קודשא

ב"ה למשה לא תקבל לון אמר משה מאריה דעלמא כיון דחמא גבורתא דייך בעיין לאתגייר וכו' כדאיתא במדרשו של רשב"י זי"עא (כי תשא דף קצ"א) ולא שמע אז לעצת ה' אשר קשים גרים לישראל וכו' וגם ראה עצמו מוכרח לקבלם שלא יהיה ח"ה כי מה יאמרו הגויים אם ידחה אותם בבי' ידים ולבסוף

יצא מזה מה שיצא מעשה העגל נעשה על ידם ושבירת הלוחות ומיתת משה וכל הגלות וכל הצרות ר"ל כמפורש (שם זוה"ק פ' כי תשא) וע"כ נגרם חורבן בית ראשון כי היו מלומדים בנחלים ולא בכל יומא מתרחשנסא ע"כ נפלו לאחר

לדרכי האמורי בכשופיהם ולהטיהם והלכו בזה אחרי ע"ז כי גם חרטומי מצרים ידעו לעשות מופתים לעם והכשילו את ישראל ר"ל עד שנחרב בית ראשון ע"י

ע"ז ג"ע וש"ד ר"ל, וגדול היה כבוד בית האחרון כדאיתא (פ"ק דב"ב) על בית שני שלא נבנה במופתים והיה לו קיום יותר ולא נחרב בשביל עבירות כאלו שאינם שייכים כלל לזרע ישראל כ"א נחרב ע"י עון קנאה ושנאת חנם. ה'

יחזירנו בתשובה שלמה לפניו ב"ב למען שמו, וכדאיתא כ"ז (יומא ד"ט) ואני בעניי כבר הארכתי בעד המון עם ה' בספרי הקטן "אל העדרים" השני בענין זה, כי הבן אשר יכבד אב רק ע"י מופתים להכיר את אביו וע"י אותות יאהב

את אביו בן סורר הוא ר"ל לא כן דרכינו עם ה' בנים למקום אהבתנו כמו טבעי כא' בת בנים אל אבות בני ישראל העמוסים מני בטן וגו' ואתם הדבקים בה' וגו' כאשר מתפלל או לומד כי יראה את התורה הזאת אשר נתנה מפי הגבורה אז אתה הראת לדעת וגו' וע"ש בספר הזה בארוך ואל תסתכל בקנקן

וכו' כי יש בו דברים שהם צרי ומזור לנפש בעזה"י

והרי לך אות התולדות אשר יוצאים מן האותות כאשר עמד המשיח השקר הידוע ועשה מופתים והלכו אחריו רבים אחרי מופתיו וע"כ באו לבאר שחת כאשר סופן מוכיח על תחילתן כי ע"י אמונות דופי נטו מאחרי ה' וכו' ר"ל



ולא באלו חלק יעקב, הגאולה העתידה אשר אנו משווים היא גאולה שלימה וא"א שתהי' גאולה שלימה כ"א ע"י ואצרוף כבוד סיגין וגו' שיתבטל כל הערב רב כל אנשי שקר כל בני דופי ויתפרדו כל פועלי און וגו' ולא ישארו כ"א ישראל באמונתם אמת על מטתו שלימה של יעקב אבינו וזע"א ודבר זה א"א להיות בדרך נס כ"א ע"י דור מחרף ומגדף אשר חרפו אויבך ה' אשר חרפו עקבות משיחך ה"י ע"כ כל אשר לו טינא בלבו יצא והלך לו ובכן לברר וללבן עד עת קץ וגו' וע"כ בא משה לתקן מעשה משה שלא ליתן עוד אחיזה לערב רב וקיים וקבל עלינו הלכה כשמואל בדינו כי אין בין עוה"ז לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות מלבד ולמה יבחרו עוד בישראל כ"א למצן "נעשה ונשמע לכבודו ית"ש.

ואין אדם מכחיש כי גדולים מעשי צדיקים וכו', אך העיקר כאשר שמעתי מאא"ז מורי הרב מהרצ"ד זע"א ויאמינו בה' עיקר, ואורייתא וקוב"ה חד הוא, ואח"כ ובמשה עבדו ולא לעשות הטפילה עיקר ח"ו ועשות הבורתא כלפי שמיא ח"ו, וכזה היה רצון העליון גם ביציאת מצרים וע"כ מקרא מפורש בפי' (שמות ג') ויאמר כי אהיה עמך וזה לך האות כי אני שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה ע"כ ונלאו כל מפרשים מה שייך בזה אות על לע"ל אשר עדיין עיניהם לא ראו ועוד הרבה קושיות בפרשה ואכמ"ל, אך בזה תבין כי זה עיקר ולא יהי' דך אות אחר כ"א זה האות לישראל עם ה' כ"א אך ורק בהוציאך את העם (המיומן) שבעם בלא ע"ר כבמדרש) ממצרים אז תעבדון אלקים, ובמצרים א"א להם לעבוד אלקים מכח הגדות וכו', ובהוציאך ממצרים תעבדון אלקים ותקבלו תורתו בעזה"י ודי באות הזה, ואלמלא קיבל משה זה האות לבד והלך בדרך כן למצרים אז נתקיים, רק כי אהי' עמך היה גאולה שאין גלות אחרי' והיה אז גאולה שלימה, אמנם ויאמר משה וגו' עד שאמר "והן לא יאמינו וגו' וע"כ מבואר במדרש שאז נגזר עליו מיד שימות במדבר לאמר ג"כ "הן קרבו ימ"ך למות וגו', וע"כ מכח מניעה זאת ג"כ מיד אמר ה' אהי' אשר אהי' כבר רמז לו גלות אחר, כי אהי' עמם גם בגלות אחר, והא בהא תלי' אלמלא הכך אחר רצון העליון הראשון מיד אז נתקיים ושמעו לקולך ובאת אתה וזקני ישראל לבד וגו' ולא צרפו עצמי' הערב רב ולא מעשה עגל וכו' ר"ל והיה גאולה שכימי' משא"כ אחרי המניעה כי ויסתר משה פניו כי יראה מהביט אל האלקים אשר נגלה אליו מתוך הסנה דייקא (ע"י לקמן) ע"כ נענש כאן אתה רואה ואין אתה רואה במחמת ל"א מלכים והא בהא תלי' ועיין במדרשים ותביני, ולא לדרשה קא אתינא פה כ"א למעשה, ע"כ כשיתגלה משיח צדקינו ב"ב כאשר ה' רצון העליון הראשון ויבוא בדמות עני ורוכב על חמור כל הערב רב וכל אנשי שקר יברחו ממנו כי הוא יבא בדרכי תורה ואמת והם לא יאמינו כי יאמרו תנו לנו אות ואין עמו אות אחר כ"א זאת האות "תעבדון את האלקים" בהר "הזה רק זה, ולא יהפך המטה לנחש ולא יעשה ידו מצורעת ר"ל (והבין זאת) והם לא יאמינו וכל בעלי אשרה בעלי גאה וגאון ימאסו בו כי מאחר שהוא עני ורוכב על חמור "עושר אין כאן, ולא רכב ולא פרשים וחמישים איש רצים לפניו, רק האות הזה תעבדון אלקים בהר הזה מי ילך אחריו כ"א עם החוסים בה' אנשי אמת אנשי ח"ל יראי אלקים, כי זה סימן האמת לא כהל ולא שרק ויעלת חן קושטא קאי מעצמו בלי אחיזה עיניים, וע"כ נאמר השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תתעוררו את האהבה עד שתחפץ מאלי



## כולל העברים

ואמר (ישעי' ס"ב) ומי האמין לשמועתינו וזרוע ה' על מי נגליתה ויעל כיונק לפניו וכשורש מארץ ציה לא תואר לו ולא הדר וגו' מכל אלו אנו רואים שגאולתנו תצמח על דרך שפל כזה דמען שלא יתחברו כ"א זרע ישראל אמת וכנאמר והיה ראשיהם מצער ואחריהם ישגה מאד וגו'. וכתוב בס' ארצות החיים שער ט' אות י"ט העתק על מקרא ביחזקאל ס"י י"א וקבצתי אתכם ואספתי אתכם וגו' דב' קבוצים הללו הם בתחילה יתנו ישראל בלבם לחזור לא"י רוב מישראל ואח"כ יהיה קיבוץ גליות בשלימות ע"י משיח ע"ש ומקרא מלא הוא עוד אקבץ עלי לנקבציו וגו' וכן אמר קרא (ישעי' מ"ו) ראשון לציון הגם הגם מעצמם ואח"כ לירושלים מבשר אתן. וע"כ אמר סורו סורו צאו משם טמא אל תגעו הברו נושאי כלי ה' (ישעי' נ"ב) וכו' הרי שמוהרים שיצאו מן הארצות דמען לא יטמאו שם והוי קל כנשר רץ כצבי וכו' וע"כ נאמר (ישעי' סימן ב') מוסר גדול לישראל כנאמר והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' וכו' והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' וכו' ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו כי מציון תצא תורה וגו' לא נמצא מי שיקרא אותם כ"א מעצמם יאמרו לכו ונעלה וגו' א"כ קו"ח מה יש לישראל לעשות אחרי ידעם הנה עומד אחר כתלינו וכו' ע"כ אמר בית יעקב לכו ונלכה בגור בית ה' קחו מוסר למו. וצריכין להשים על הלב מאחר דשמואל ס"ל דאין בין ימות המשיח לעוה"ז כ"א שעבוד מלכיות בבדד והרמב"ם ז"ל פסק כוותי' וזוהו הטעם סידר הרמב"ם ג"כ כל ההלכות של לע"ל ולא מצינן בהדי' ע"ז חולק. וא"כ כל הנסים ואליהו לא יהיה כ"א בקץ הימים ממש קידם עת התחייה באחרית הימים משא"כ בימות המשיח עולם כמנהגו נוהג אי"כ איך תקבוצו הגליות מעצמן כי יעיר ה' נסים ולא נבואה וא"כ מוכרח הוא כן שינקבצו הגליות מעצמן כי יעיר ה' רוחם לקיים אחרי ישובו בני ישראל מעצמן ובקשו את ה' אלהיהם ופחדו אל ה' וטובו וגו' (הושע ס"ב) וכי יש ספק בזה שאם לאבותינו במצרים היה רשות לעלות לא"י כאשר בזה"ז שהיו עולים בבהילו בשמחה רבה. ובני אפרים עלו מעצמם ונענשו רק ע"י שעלו במרידה בלי רשות המלכות בשביל שיעבוד הגוף ולא היה עדיין זמן קץ אשר אמר ה' גר יהיה זרעך וגו' (סנהדרין צ"ב) משא"כ אם מלכות נותן רשות וחרות לעלות כי הטה ה' חסד כימי כורש מי בכס ירא ה' יהיה ה' עמו ויעל, ולקיים מצות ה' בתורתו, ובגמ' מפורש הוא דרך כאשר יהי' נגמר כבר בין ירושלים אז יבא דוד (מגילה ד"ז) וכאשר הוכיח תוס' י"ט בפ"ה דמעשר שנ' ממתי' דגם בנין בית יהי' קידם מלכות בית דוד וכמו שהי' בימי ב"ת שני וכאשר מפורש שם בירושלמי, והרי יש לזה ג"כ רא"י מוכרחת מנבואת יחזקאל שהרי הקב"ה מסר לו צורת הבית דלע"ל וכתב (שם ס"י מ"ג) הודע אותם וכתוב לעיניהם וישמרו כל צורותיו ואת כל חקותיו ועשו אותם וגו' פירש"י זע"א לעת קץ. וכתב שם דגם בימי עזרא היו ראויין לנסים רק גרם החטא וע"י שנכשלו מהם בבנות הארץ ע"כ יצאו רק ברשות כורש ובנו לעצמן ע"ש, א"כ מוכח שגם בנין בית יהי' קודם ביאת אל"י דאל"כ למה היה צריך למסור צורת הבית עד עת קץ וא"ת מפני הלימד מסרו כדנ"ל להעוסק בתורתו כאלו עוסק בבניינו, מכ"מ מאחר שזוהי ה' ימסרו צורתו ועשו אותם מוכרח שהוא מצוה לדורות על המעשה, ועוד הרי כך רא"י כדורה שחלוקת הארץ וקיבוץ גליות הכל יהי' קודם קץ הימין וישראל מעצמן יעשו כן מאחר שיהי' להם רשות והורמא מן המלכיות וכנאמר ונקבצו בני יהוד' ובני ישראל יחדיו ושמו להם



ראש אחד ועלו ין הארץ וכו' שהוא ועלו מעצמם וזאת הנבואה קאי על קיבוץ גלויות כמפורש שם ברש"י ז"ל אשר יבחרו בו ושמו ל אש זה יהי משיח עד שיתגלה אחר כל התיקונים משיח האמת ממלכות בית דוד בב"א, שהרי הכתוב מציה שם מפורש (יחזקאל סי' מ"ה עד סי' מ"ח) איך יחלקו הארץ לעתיד ב"ב לא כמו שהי' מקודם כ"א ל"ג רצונות שוות וחלק הא' יהי' של נשיא בין חלק יהודי לבין בנימין, ומביאו הרמב"ם להלכה, בפ"ד מהל' מלכים ועי' הל' שמיטה פ"ב וי"ג, הרי שכבר הכל הי' נמסר איך יתנהגו גם בחלוקת הארץ מוכרח שכל זה יהי' טרם ביאת קץ הימין אשר יבא אלי' זי"ע"א ועוד מדקרא שמו של משיח נשיא ודא מלך דהא מצד הדין מחוייבין למנות להם מלך ככתוב הרמב"ם (פ"א מהל' מלכים) מוכח מזה ככתב בתו"ש מן הירושלמי דיהי' אז עוד תחת מלך רק נשיא יהי' להם כאשר היה בימי בית שני, ועוד גם בנין ירושלים יהי' קודם קץ הימין כמוכח ג"כ שם סי' מ"ח שצוה ה' באיזהו אופן שיבנו ירושלים לע"ל כמה יהי' הקיפו ושיהי' לו י"ב שערים על שמות שבטי ישראל ושישכנו סביב למשכן כהנים וסביב להם משכן לויים וכו' הכל נמסר בכתב מיד ה' על בנין העתיד הרי שכבר הכל מוכן ומזומן ואין דבר תדוי אלא בתשובה בפועל לשוב לארץ אחרי שהעיר ה' לבב מלך ושרים לבטל שיעבוד מלכויות ואלמלא יהי' דבר זה רק אחרי שיתגלה אליהו לא היה הקב"ה מוסר זה על לדורות הלכתא למשיחא ע"י יחזקאל מזה ראי' ברורה כירושלמי וכשמואל וכפסקו של רמב"ם וכו' וכהנ"ל וכן רואין בכל הנבוא' ישעי' אמר אתם תלקטו אחד לאחד בני ישראל וכו' (שם סי' כ"ז) ואלמלא בא משיח באותות ובמופתים לא הי' הקיבץ לאחדים כ"א בכת"א וכן נאמר ושב יעקב וגו' מעצמו ואם כי כ"פ נאמר וקבצתי וכו' המכוון לדעת רמב"ם ז"ל שהקב"ה יעשה סיבות שיתקבצו כהדא דאמר ושבתי שבות בני עמון וגו' ואשיב את שבות עילם וגו' (ירמי' מ"ט) וכו' וכן על זמן בית שני כתב עד"נ, וכן נאמר ויש תקוה לאחריתך וישבו בנים לגבולם ונאמר הנה אלה מרחוק יבאו והנה אלא מצפון ומים ואלה מארץ סינים וגו' (ישעי' מ"ט), וכן כתב (ירמי' ל"א) הציבי לך ציונים שתי לבן למסילי דרך הלכת (כבימי בית שני) שובי בתולת ישראל שובה אל עירך אלה עד מתי תתחמקין הבת השובבת (למה דך לסבול כל הצרות הללו ולהתחמק בגלות) כי ברא ה' חדשה בארץ נקבה תסובב גבר וכו' וכתב שם מפורש בילקוט דקאי על העתיד שברא ה' חדשות מאחר שכנ"י מכונ' בשם נקבה ובעת צאת ממצרים ירד הקב"ה והוציאם ולעתיד יהי' חדשה שהנקבה כנ"י תלך אחרי זכר לבקש הקב"ה ישראל מחזרין אחרי הקב"ה לילך אחריה אל מקימו שואב זורח ע"ש וכמ"ש (שם סי' נ') בימים ההמה ובעת ההיא נאם ה' יבואו בני ישראל המה ובני יהודא יחדיו הדין ובכו ילכו ואת ה' אליהם יבקשו ציון ישאלו דרך הנה פניהם באו ונלוו אל ה' ברית עולם לא תשכח וגו', וכאשר עלו בימי בית שני כן מוכח שיהיה לע"ל, ועי"כ יש לדאוג מאד מגזירות קשות ורעות רח"ל על בני חור"ל ה"ל מאחר שכן אמר ה' ע"י (יחזקאל סי' כ') והעדה על ריחכם היו לא תהי' אשר אתם אומרים נהי' כגוים כמשפחות הארצות אשר וכו' ה"ל כי זה דבר ידוע קץ בא הקץ כי לא יכלו להתמקמה בכל המדינות הללו אשר התחיל בהם הפרץ, הנה בספר חסידים כתב על קר' חסאית כי לא דעתי וגו' פ"ה ה"ל חסא כי ה"ל לו לשום על הלב לא לחנם עשה הקב"ה מניעות כאלו מאחר שהוא עושה כל המעשים והי' לו לפשפש במעשיו פן ירט הדרך לנגדו ע"ש ואם לאוה"ע נאמר כך ק"ח לישראל למה לא



## כולל העברים

שימו על לב מה זה עשה ה' לנו אשר מזמן קרוב קרוץ מצפון בא לכדו זרע ישראל ר"ל מצרות הבנים אין לשער רח"ל. עובדא הוי בעירנו אב אחד נכבד ושער יקח לבנו מורה ללמוד גם מן החיצוניות כדרך. לימים נסע עם בנו שנתגדל כן ליריד א' קרוב והי' בבוקר באו באכסנאי עמד האב והניח תפילין והתפלל ואחרי תפילתו קרא לבנו למען יניח תפילין ויתפלל ג"כ הראה לו בנו בצחוק על הסוס אשר הדביש על ראשו תפילין שיר שזו ר"ל ושחק בו ואמר הסוס מוציא אותי בתפילין ר"ל. ואמר מה לו לבן אדם עם תפילין וכו' חס לא להזכיר איך בן קם באביו לצחוק בו באשר שהולך בחושן ימניח תפילין ר"ל. זה המעשה היה לפנינו ואם נספר כיוצא במ תקצר היריעה הלא תראה איך נתגדלו הבנים נאוף ופרוץ וכו'. וכאשר תראו חלול ש"ק מפנים ואחור וכדו' פרוץ מרובה הי' וכן מצרות הבנות כיוצא במ ואשר מוכרחין לישב עד שילבין ראשם כי בני עשו לא ישאו אשה עד כלות לכל הפחות ארבעים כפרשי ז"ל שם אחרי שנחלש כוחם מכל תועבותיהם ר"ל ואח"כ מבקש הון רב נושא אשה רק מחמת ממון וחודש נכנס וחודש יצא וממונם אבד וחזר לבית אביו כימי נעוריו. וכמה וכמה מאבדין עצמן לדעת ר"ל מרוב הצרות בעיני ראיתי החשבון של שנה א' בעיר גורלה א' עלה ע"פ חשבון ערכאות שלהם לערך ק"ע נפשות ר"ל. כי מאחר שהאמונה נכרתת והתאוה בזה או בזה אין לו גבול טוף הולך לבאר שחת ואין כאן המקום למרטן ועוד חזון למועד. אך כל הרואה בעיניו יראה כי זרעם מתבטל כגוים וצדוקים ואפיקורסים גרועים הם מעכו"ם ה"י. ומאחר שהאבות עודש יושבים שם אם גם שבניהם על פניהם יברכם לועג ליקחת אם. בת קמה באמה וכו' ועל מה הם יושבים מה תקותם וסומם כ"א שיהיו כגוים כמשפחות עמים או גם יחשבו להיות בצמים שרים ופרתמים וכו' ע"כ אמר הנביא העולה על רוחכם היו לא תהי' כ"א חיי אני נאם ה' אלקים אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחימה שפוכה אמלך עליכם והוצאתי אתכם מן העמים וקבצתי אתכם מן הארצות אשר נפוצותם במ ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה וגו' ע"כ אמר הנביא שיבאו גזרות רבות ורעות כאלו ה"י שיהי' רצועה מרדו להוציא אותם מן העמים עד שבע"כ יהיו מוכרחים לשוב אל ארץ אבותיהם. ומעתה יש להשיב על הלב אחרי אשר כבר רואין צרות כאלו לידע ולהודיע על מה עשה ה' ככה כי אנחנו רואים מה העון גורם כי עברו כל הקצין. ע"פ זוה"ק נגזר רק כל היום דוה שהוא אלף שנים ועלינו עבר כבר קרוב לאלפים וכיוצא כל הקצין שנמצאו כבר כלו ועברו כאשר עין בעין תראה אם תתן דעתך על מ"ש במדרש הנעלם פ' תולדות וכיוצא בו הרבה וא"א לפרוט הכל (ודע מ"ש שם שבנין ביהמ"ק יהי' קודם קיבוץ גלויות נחלק עליו בדרזיל ולפי מ"ש לעיל שיהי' ב' קיבוצים יש לישב ואכמ"ל ובמקומו בס"ס תמצאהו בעזיה ועינין מ"ש בענין הקץ וע' סנהדרין דף צ"ט ותדע כי כלו הקיצין (וע' שם דצ"ז) ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ומעשיט נקטו בכפלים כי לא די בתשובה לבד כי כבר עשו אבותינו יותר תשובה כ"א תשובה צריכין בפרעל במעשה לבד ונשובה אל ה' מאשר שרשות נתונה תל"י וכה אמר ה' בעת רצון עיניתך וגו'. ואם כ"כ העון גרם עד כי עבר קציר כלה קץ וגו' ה"י. ובמה ימלא לבבינו לומר שאנחנו עדישים מימי בית שני מאחר שענינינו רואים שכל הקיצין עברו ועד מתי תתחמקין וגו' מה גם אחרי שמפורש ראינו הלכה כשמואל שאין בין עה"ז לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות ומאחר שהרשות נתונה תל"י ויושבים מה בלי שום גלות ב"ה ע"כ עשו אחרונה ראשונה כל זמן שעוד בידך להציל



זרעך דפני ה' והמקיים נפש א' כאלו קיים עולם מלא קר'ח לחוס על זרעו וזרע זרעו וה' דיבר טוב על עמו ונחלתו כאשר אנו רואים עין בעין כי תלמי מומן קרוב שנתבטל פה כל עור גלות ב"ה אשר מקודם היה פה מאוד עד שכא היה רשות לבניי אפי' ליתן אבן על אבן אפילו לכסות כיפה על ביהכ"נ וכדומה לא יאומן כי יסופר הגלות אשר היה מקדם בא"י ועתה איך נתן ה' בלב מלך ושרים להטות עלינו חסד שאין כיוצא בו בשום מדינה אשר פטורים בניי מכל מיני שיעצור ומכל גזירות ועושים הישר בעיניהם בעבודת ה' וכן בבנין בתים קנין שדות וכרמים וכו' ומתרבים מידי יום ויום בניינים וחניות תלמי לעינינו אנו רואים שנתקיים דברי שמואל לפלא שאין כיוצא בו בשום מדינה שבעולם ולמה לא נשים על הלב על מה עשה ה' ככה בארץ הזאת, ועל מה עשה ה' ככה בארצות העמים מי לא יראה כי יד ה' היא לקבץ נדחי ישראל ודקיים בנו דברי נביאיו ואתם הרי ישראל ענפכים תתנו ופרייכם תשאו לעיי ישראל "כי יקרבו" לבא. כי הנני אליכם ופניתי אליכם ונעבדתם ונזרעם, והרביתי "עליכם אדם" כל בית ישראל "כלה ונושבו הערים והחרבות תבנה והרביתי עליכם אדם ובהמה ורבו ופרו והושבתי אתכם כקדמותיכם והטיבותי מראשיתכם וידעתם כי אני ה'." והולכתי "עליכם אדם את עמי ישראל והייתי להם לנחלה ולא תוסיף עוד לשכלם וכו'." ושם סי' ל"ד וכרתי להם ברית שלום והשבתי חיה רעה מן הארץ וישבו במדבר לבטח וישנו ביערים וכו' ונתן עץ השדה את פריו והארץ תתן יבולה והיו על אדמתם לבטח וידעו כי אני ה' "בשברי" את "מטות" עולכם וגו' ע"ש. וכל הרואה יראה כי הכל תלוי בנו אם ישבו הארץ יבנו בתים יקנו שדות לקיים מצות התלויות בארץ אז תפרה הארץ ישע בעוה. ע"כ דעו את אשר עליכם עד עתה רוב הבאים אשר באו היו עניים מרודים היי, והעשירים אשר באו באים ע"פ רוב לישב במנוחה בדי שום עסק. ולהגיע לתכלית מטרת ישוב הארץ צריכין אנשים "עוסקים לזה בכל כחם ואשר יהי" להם "במה להתעסק, ובכל אלו בחסדי ה' לא עזב את עמו כי מתרבה ב"ה הישוב יום יום, הבעלי מלאכה רובם יש להם פרנסה כמו בח"ל וידעתי מאשר באים לכאן בכסף מעט ועוסקין במסחר וקנין ומפרנסים עצמם ימהם נתעשרו והכל תלוי במזל אין עניות ואין עשירות מן האומנות וכו' ורק לאלו אשר באים בידיהם רקנים קצירי ומריעי אשר צריכים לבנות עצמם במכתבים לבקש מתנת ב"ד כרום וזולת לבנ"א להם תיסורים יותר קשים היי וכאלו נדון באש ומים היי ובכל זה שמחים בחלקם טוב להם יום בחצרותיו וגו', נוח יותר להתבייש בעולם הזה ולסבול כל כאלו היי ואל יתביישו בעוה"ב מבנים משחיתים זרע מריעים או לראות בני בנים יוצאים לתרבות רעות ר"ל כאשר הוא שכית בזה"ז בחו"ל היי ואם כי י"א עשה שבתך חו"ל ואל תצרך לבריות אינו כן דעת התורה והאמת והלכה כדברי רב המכריע היי החולק בזה בספר שער החצר סי' שצ"ב ע"ש, ואם יתן איש כל הון ביתו באהבה כל הדר בא"י דומה כאלו יש לו אלקי וכו' אשרי לו ואשרי חלקו. ובהי"ז אשר רואין כל אלו במדינות פרוצות היי כ"ע מודין שאין לך דבר העומד בפני פקוח נפש. ומכש"כ ת"ח רב או דיין אשר בלא"ה הוא נצרך לבריות דאסור להנות מד"ת. ותלמי רוב הבעלי המלאכה מתפרנסין גם פה מיגיע כפם וכן רבים אשר באים במעט כסף ע"י קנין ומסחר מהם אשר נתאשרו והכל תלוי במזל ומאיי לא רעות תצא רק שלא יבא בדרך כן לבקש שלא תחסור כל בזה. ולא יתלה "חסרותיו בא"י, וזה הזמן הוא האבן בוחן לצרוף את ישראל לקיים דברי הנביא



(יחזקאל סי' ל"ד) כבקרת רועה עדו כן אבקר צאני והצלתי אתכם מכל המקומות אשר נפוצו שם ביום ענן וערפל והוצאתים מן העמים וקבצתים מן הארצות והביאותים אל אדמתם ורעיתים אל הרי ישראל באפיקים וגו' ושפטתי בין שה בריה ובין שה רזה ושפטתי בין שה לשה וגו' ע"ש וזה הנסיון והביקר בין שה לשה לעינינו כבר בא מי לה' אחרי ה' ילך ויחרד ולא יחיש ללעג השאננים ולכלל המניעות המבהילים אותו כי מעשה אבות סימן לבנים כאשר רצו אבותינו לארץ בא עמלק ר"ל ע"י רפידים שרפו ידיהם כפרש"י שם, ובאו מרגלים ע"י דרישת וחקירות כמדדו ל מובא ברש"י זע"א שם וז"ל אמר הקב"ה אני אמרתי שהיא טובה שנאמר אעלה אתכם מעני מצרים וגו' חיהם שאני נותן להם מקום לסעות בדברי מרגלים למען לא יירשוה משל וכו' ה"י, וז"ל בעל החרדים זע"א דף נ"ו צריך כל איש ישראל לחבב א"י וקבא אליה מאפסי ארץ בתשוקה גדולה כבן אל חק אמו כי עונינו שנקבעה בכיה לדורות יען מאסנו בה שנא' ומאסנו בארץ חמדה ובסדיון נפשנו מהרה יהי כתיב כי רצו עבדיך את אבניה ואת אפרה יחוננו אתה תקום תרחם ציון וגו' עכ"ל, והנני מוסר לכם מפתח קטן אשר בו תדעו להקיש על כל עניני א"י, רז"ל כללו במחתא חדא תורה וא"י (ברכות דף ה' וכו') מעתה תדע להקיש מזה על זה כי תורה וא"י הם דומים זה לזה ממש וכשם שאצל תורה כך דרכו של תורה וכו' פירשו כי הכניסה הדרך צריך להיות כן ואדם כי ימות באהל וגו' ובכל זאת לבסוף כי היא חייך וארך ימין וגו' וכן אם אתה עשה כן אשריך בעוה"ז וכו' כן בא"י וכשם שאצל בני תורה יש חילוק כי זכה נעשה לו סם חיים ואם לאו ח"ו להיפך כן בני א"י כל שיראתו קודמת היא מתקיימת וזוכה לדברים הרבה וכו' ואינו מתאוה לכתרן של מלכים וכו' מכשי"כ מכשי"כ המקיים ד' אמות של הלכה בד' אמות של א"י אשרינו מה טוב חלקינו טוב לי יום בחצריך מאדף בחרת וגו' אשרי עין ראתה כן מה גם לעת שלותה ב"ב, ועד"ו תלוקטו אחד לאחד בני ישראל אשר קרבות ה' יחפצון באמת וארשתך יי באמונה וגו' וכעין שקבלו התורה ע"ד נעשה ונשמע ולדעת ג"כ מה שאמרו תחילת דינו של אדם על ד"ת ואח"כ צפית לישועה והבנת דבר מתוך דבר מישך שייך אהודי שהצפוי לישועה לא סגי כיצ צריך לרשום על הלב מה שצריך לעשות לישועה בשביל א"י ולהבין דבר מתוך דבר ולילך בדרכי אבותינו כאשר עשו בימי עזרא וכהנ"ל, וכבר ג"כ כפה עליהם ההר כגיגית אם יקבלו א"י מוטב ואם לאו וכו' ה"י והנה כי כן הבטיח לנו בוראינו כי בהר ציון תהי פליטה וגו' וספק מיהו הוי מכח דרז"ל הנ"ל שמא עיכב הגאולה היא עד ידינו כיירושלמי ופסקי של רמב"ם ז"ל וכו' וכאשר גם הסברא מכרעת דא"א שיהי הצירוף קורם גאולה שלימה ככתבו הנביאים כ"א דרך כן וזהו בהא תלי ואלמלא זכו ה' יכולין להיות מופתים וארו עם ענני שמיא, משא"כ מאחר שלא זכו ורבו בני התרעובות וגאולה שלימה שאין גלות אחריה א"א להיות כ"א בהסיר סיגין וגו' א"כ מוכרח שיהי ראשיתך מצער וגו' למען לא יתדבקון כ"א אנשי אמת ואין מצער מה להישוע ברב או במעט וגו' וקא מרובכם חשק ה' כם וגו' ואמר מארץ תצמח כתב במג"ע מאריך הוא מא"י כי כן הבטיח ה' לנער רשעים מן הארץ ותקיא הארץ וגו' כל אלו אשר אין ראויים לה תורם ורוח תשאם ותמו חטאם מחטאים ותקבץ בניה לתוכה בשמחה כנאמר (יואל ג') והיה כל אשר יקרא בשם ה' ימלט כי בהר ציון יבני יושלים תהי פליטה כאשר אמר ה' ובשרידים אשר ה' קורא וגו' בב"א.



- ומעתה נבא אל מבוקשינו לידע ולהודיע מכל דברים אלו עד כמה עלינו חובה להתאמץ במצות ישוב הארץ. (א) לכבוד עצמם להכין מפלט להם או לזרעיהם אם גם שאינם מן הזרונים מקדימים ובמנוסה לא ילכו עכ"פ לקיים להם ועתה בשדה דף וגו'. (ב) מצד המצוה הרי כל העולם לא ניון אלא בשביל חנינא בני ובגמ' (כתובות דף ק"ב) רבי חנינא מתקן מתקריה פרשיי משוה ומתקן מכשולי העיר מחמת חיבת הארץ שהיתה חביבה עליו ומחזר שלא יצא שם רע על הדרכים עכ"ל. וקחו מוסר. (ג) אין לך צדקה כיוצא בו דהא מלבד מצות ישוב א"י בעצמו גורם ע"ז פרנסה לעניים בדרך כבוד ואמרו רז"ל מטיל מלאי יותר מכולם ובכל צדקה גינו אלא ליומא משא"כ בזה אשר על ידם קונים נחלה ה"ז קרן קיימת אשר ממנו אוכלים פירותיהם לדורי דורות קו"ח ששכרם כפול. (ד) לגרום לקיים מצות תלויות בארץ ומאחר שכתב באבות דר"נ פ"ב דביטול מצות אלו גרמו הגלות ומידה טובה מרובה ממידת פורעניות א"כ בקיום מצות אלו יחיש פדות לנפשינו. (ה) מצות ישוב הארץ דוחה אפילו שבות שבת בזה"ז (גיטין דף ח' וכו') אשר לא נמצא כיוצא במצות א"כ מניה כמה גדול המעשה למצוה כזאת המכרעת כל התורה כולי. ומצות ישיב הארץ שהיא ג"כ בזה"ז כקיימל אריח סי' ש"ו ואה"ע סי' ע"ה וכו' אפילו לדעת ר"ח הכהן ז"ל כה"ג מודה מאחר שעל זה באים כדי לקיים מצות התלויות בארץ וכבר מבואר הלכה פסוקה ברמב"ם פ"ג ה' אשות ופ"ו ה' מלכים וכו' ואכמ"ל. (ו) לחוש עכ"פ לדברי שמואל ולפסקו של רמב"ם וירושלמי וכו' כהנ"ל לעשות התעוררות דלתתא לגרום התעוררות דלעילא וספק תורה להחמיר מכש"כ אם גם ספק מני אלף כזה לגרום חיזוק ומעמד להצלת ישראל להחיש מפלט להם ואשר בזכות זה קרובה ישועתו / בא וצדקתו להגלות ואז יאמר נא ישראל תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי בזה אשר קמתי אני לפתוח לדודי, ועתה נבא על הסדרים בעזה"י, כאשר יבאו לידינו ואין מוקדם ואין מאוחר.
- (א) זה הכלל הוא אם גם כי הנהגת הכולל הוא ע"י השרים מכי"מ צריך להיות ראשים ממונים מיוחדים על כל דבר לפי ענינו נבונים בענין ההיא כגון על הנוגע בלימוד וד"ת חכמי תורה, וכגון בזה הענין על ישוב הארץ צריכין להיות ראשי ממונים נאמנים המבינים טיב הארץ מה היא ובקאים בעבודת אדמה ולהעמיד כשבים בדברים וכיוצא ככל הנצרך בענין זה.
- (ב) להתאמץ ע"י גבאים קופות ומשולחים למען איש איש מבניי ישים עינו ולבו על מצוה זאת לקיים עכ"פ ושביה בצדקה וגו' לפרוש רוב צדקותיו לזה בפרט מי שמקיים מצות מעשר כספים אשר אם יפרוש לזה ע"פ שרשו (ע' תשו') אבקת רוכל דמרן הב"י זצ"ל בזה סי' ג') שכן מצוה מצוה בזה לגרום למען גאולה תהי' לארץ ע"ש ויתקיים בהם מקרא שכתב ונתתי להם בבייתי ובחומותי יד ושם וגו'.
- (ג) אמנם בדרך צדקה אם גם כי הצלה פורטא מיהי הוי מכ"מ צריך זמנ"ב להביא אל מטרתנו ע"כ צריכין לסעי' לזה ע"פ דרכים הקרובים יותר בע"ה ומה ומה אז תניחו ידכם וחפץ ה' בידכם יצלה, והן הנה.
- (ד) הלא נודע רוב ישוב העולם בזה"ז נעשה ע"י "חברת" בני "אדם" (געזעלשאפטען בלע"ז) ויד ליד אשר איש את ריעהו יעזורו נותן להם כח להוציא מחשבותם אם גם גדולים ורחוקים כי כבר אמרו רז"ל אין ציבור עני וכו' ובדרך הזה בונים דרך הברול וספינות בים וכל מיני מחשבת לשם ותפארת וכל פעל ה' למעניהו



## כולל העברים

ומעתה נשים לדרך זה פעמינו והנה חברת בנ"א לישוב העולם הוא ע"פ ג' דרכים  
(א) שטרי שותפות אקטי"ען בלע"ז (ב) שטרי קנין אבל"גאטי"א בלע"ז (ג) שטרי  
גורלות לאזע"ן בלע"ז.

(ה) הלא לפנינו ישנו שני דברים "אחד לבנות בתים גדולים לשם ולתפארת  
לבנין ירושלים ישנית לישוב כל א"י ע"י אגודות אגודות אשר יקחו או יתנו להם  
בית ונחלה למען ימצאו להם די פרנסתם ע"י עבודת אדמה שדות כרמים גנות  
כשבים וכר וזוהו אין צריכין כעת כ"א בתים קטנים אשר יש בהם חדר גדול  
וחדר קטן ודיר וחצר ומרתף כאשר הוא מן הנצרך ליושבי כפרים כנודע.

(ו) ולהגיע לזה נבא מן אלו ג' דברים אשר עליהם הישוב העולם כעת עומד ונבא  
המאוחר להמוקדם. לעשות שטרי גורלות הוא עדי"ן אם הראשים נגידי עם נאמנים  
ובטוחים יעשו שטרי גורלות למשל כל א' על חשבון חמישים וזהובים עסטרייך  
שהוא לערך ד"ה רובע"ל או חמש מאות גרא"ש פיאסטער טורקי. ועי"כ לאחדים  
יקובץ הון הנצרך ויתחילו ליקח נחלה ולבנות בית וכאשר יוגמר בנין בית ונחלה  
כאשר הוא מן הנצרך לפרנסת אדם ברווחה לא פחות מבי' חדרים וביח התבטיל  
חצר ודיר ובור וחלק השדה ולעשות גן ירק או גן פירות וכרם דבר ולא חצי  
דבר או יוסף בגורל ועד"ז בגורל יחולק הארץ על שני אופנים הן לעניים אשר  
יקבלו חלקם ע"פ הגורל מן הנעשה בדרך צדקה כהנ"ל. הן לעשירים או בינונים  
אשר יקחו להם גורל בכספם ויעלו על גורלם בעז"י ואח"כ יהי הברירה בידי  
אם ירצה לישוב בו בעצמו או יתנהו לאחד מבניו או ישכירוהו או יתנהו לעניים  
לזרע לו לצדקה כאשר ירצה כן יעשה.

(ז) הגורל הזה כל יומא זמנו הוא כאשר יוגמר בית ונחלה א' או יודיעו הדבר  
לרבים שבוים פ' יהי' גורל בפהרטיא במקום מפורסם וכן יעשו ומעתה מובן  
מאליו שעל בתים כפרים אשר אין צריך כ"כ הוצאות או יתרבה הגורל בשנה  
משא"כ לבתים גדולים שבירושלים שצריך הוצאות רב וזמן הרבה עד שיוגמרו  
ע"כ לא יתרבה כ"כ הגורל בתדירות כ"א מעט הכמות ורב האיכות כי כאשר  
יפול בגורלו בית גדול כזה ערכו יוכל לעלות גם מאות אלף ויותר כיד ה' הטובה.  
(ח) יכולין לעשות גם הגרלות באופן שיתחלק לשנים בנין ירושלים יהי' ע"פ  
גורלות הגדולים אלו לא פחות מנ' זהובים כנ"ל מיוחד והישוב הארץ לבית  
ונחלה יהי' מיוחד ע"פ גורלות יותר קטנים של עשרה זהובים למען השג תשג  
גם ידי עניים ליקח להם גורלות כאלו.

(ט) גם גורלות הגדולים של בנין ירושלים יכול להיות באופן אשר יד כל אדם  
יכול להשיגם כגון מי שלקח גורל שלם או גורלו הוא תמידיות כל זמן שיוגמר  
בית יעלה גורלו אמנם מי שדוקח חצי גורל הוא הגורל היא שלו ג"כ לחצאים  
פ"א יהי' בגורל ופ"ב לא יהי' וכן עדי"ן עד חלק חמישית שבגורל או תמיד  
בכל גמר אחד מה' בתים יפול גורלו ועדי"ן תמיד. אך אם ירצו לעשות כן יהי'  
בהכרח שיבנו הבתים שווים שיהי' חלק כחלק בערכו כמובן.

(י) כל הגורלות וכל השטרות כמובא לקמן צריכין להיות בדפוס בטוב ורק  
בלה"ק אם גם כי יעלו בעז"י על חוף העולם בתי שולחני הגדולים בערוע"ן  
בלע"ז. ויקויים בני מקרא שכתוב ובנו בני נכר חומותיך וגו' הכל בכתב מידה  
יהי' רק בלה"ק ולא אות בני נכר. כי לא יבשו עמי לעולם לא פחות אנחנו  
מעם רומיניע"ן או אוגנאר"ן וכר' תל"י. וכאשר הם מקפידים על לשונם וארצם  
מה גם אננו ויהו"ט השליה על פניה של אלו הסוררים אשר בושת להם ג"כ



לדבר בלשון יהודית, ואם שוואבען אשר לא ידברו ג"כ בלשון אשכנזי שלהם בלשון צח כ"א מעוקל ומקולקל לא יעזבו שפת אמם, והמה יבשו, בושו אמם חפרו יולדתם כי הולידו בן סורר בן נעות המרדות עין תלעג לאב וחבזו ליקחת אם וגר' ואנחנו לא נירא ואנחנו לא נבוש המה יבושו ואתה תעמוד חזקו ואמצו לבבכם כל המיחלים לה'.

(יא) אם ירצו יכולין לעשות זמנים קבועים בשנה אשר כל הבתים ונחלות אשר נגמרו עד יום ההוא יהיה בפ"א הגורל על כולם יחד בפרהסייה.

(יב) שטרי קנין אבליאטציען בלע"ז נעשו עד"ז כגון עשרה כ"א רצונם להעמיד להם עשרה בתים וכל בית ונחלה כדרך בני כפרים צריך עליו לערך ב' אלפים זהובים למשל וס"ה כ' אלף זהובים יתן כל אחד מהם לערך כ' זהובים לחודש וכן מחייב עצמו לשלם משך עשרה שנים ס"ה עולה מן המקובץ כ"ד אלפים ועד סוף עשרה שנים יש לכל אחד בית ונחלה שלו בטח, אמנם יען שבכל שנה רק הכנסה לפ"ז רק כ"א כ"ד מאות זהובים א"כ לא נשלם בכל שנה רק בית אחד ע"כ צריך להיות החילוק ביניהם או ע"פ גורל להקדים או השטרי קנין יהי ע"פ סדר א"ב וכל הבא בראשונה על נחלתו הוא צריך לשלם תמיד יותר מן המאות והתשלומין הם בטוח כי הבית והנחלה הם ערבון על התשלומין כסדרן כי עד שנגמר עשרה שנים בתשלומים הוא יושב כמו בשכירות ואחר תשלום עשרה שנים נעשה לו בשטר קנינו.

(יג) ועד"ז יכולין לעשות כמה מיני שטרי קנין כגון מי שרוצה ליקח שטר קנין כזה לשלם רק עשרים זהובים לחודש או יגיע לחלקו בית ונחלה ע"פ ערך כ"ד מאות זהובים אמנם אם ירצה לשלם זמן יותר מעשרה שנים או לשלם כגון ארבעים לחודש לחמשה שנים או לעשרה ע"פ תשלומיו באיכות ובכמות כן יהי ערך ביתו ונחלתו.

(יד) ועד"ז יכולין לעשות עוד באופן והוא מאחר שיש בין האוה"ע חברה כמדומה שנקראה בריסלער באנ"ק שהם מלויים לכל אדם בטוח לשלם ז' למאה משך י' שנה רצופים, וכזה נסתלק הקרן והרבית שלהם, ומאחר כי יש עמנו ב"ה נגידיים אשר הם בטוחים בבתיים ונחלות ובל"ה לא יבצר שיהי לכולל מקום לבטוח ומאחר שישתמשו בהלוואה זאת מיד לצרכי בנין והתשלומים הם בטוחים כי הוא כמו שכור אתו עד שתשלומיו יגמרו, א"כ יכולין ליקח מעות מן המקום הנ"ל או כיוצא בו ואם למשל רוצה אחד ליקח שטר קנין על חשבון לשלם בשנה ק"ג זהובים אשר הוא קרוב לשכירות המורגל פה לשלם בעד דירה כזאת ע"כ יהיה בכח לראשי כולל ליקח בעדו סכום לערך ב' אלפים ויותר והוא ישלם כן ל' שנה רצופים ואח"כ יהיה לו עולמית.

(טו) שטרי שותפות אקטייען בלע"ז, הוא בדרך משא ומתן ככל שטרות אקטייען שנעשה בכל מקום אצל דרך ברזל ואצל סאבריקען וכו' אשר תכליתם הוא שותפות לרווחים אשר יעלו יתחלקו ביניהם, אמנם אינו דומה שמיעה לראיה הבקיאים פה בינו כי אלו השטרות יהי טובים לא פחות מכל שטרות כאלה ואולי יותר טוב ב"ה כי מתרבה פה הישוב בע"ה גם בשנה זו באו לערך אלף משפחות לבד מבניי הי"ו ושכירות בתים הוא ביוקר מאד, ומה גם אם יעשו בתים ונחלות יכולים להשכירם כמו בכל המקומות חו"ל או בארצות או בחכירות או בשכירות וא"כ חוץ מאשר יקיימו מצות ישוב הארץ יקבלו גם פירותיהן בעוה"ז כאשר מכל שטרות כיוצא כי כל השכירות והרווחים אשר יבואו מאלו חלק כחלק יחולק



## חברה מחזירי עטרה ליושנה

ח

אמנם ערבון אי"א ליתן על זה והזמן יגיד בע"ה כי יצליחו ויריחו למענה ראש אי"ה ואניא לכם לדוגמא הנה הישוב הארץ התחיל להיות להועיל בעיר יפו ע"י חברת קאלאניצ'ן אשר באו מאיראפא ומתחלה באו ממד'נת אמעריק'א שם עשו חברה בין אוה"ע כדי לישב אי"ה ירחם ור"ל אך לא הצליחו כי יד ה' היה בם להמיתם ר"ל ולא נשארו כ"א מעוטים אשר ברחו על נפשם אח"כ נעשה חברה בין אוה"ע לישב אי"ה במדינות ווירטענבערג שבאשכנז, והמה באו עד מקומ' של אמעריק'אנער הנ"ל ומצליחים גם עשו פרי לרוב והתחיל שם הישוב אחת לאחת אשר עשו גנים ופרדסים, ונאמר לי מאיש בקי מהימן דשם כי גן אי"ש שם אשר מן הפירות שלו יש שם הכנסה ששה מאות לירא טורקי לשנה שהוא לערך יותר משבעה אלפים זהובים רק מגן אי"ה ואמרו לי כי אפילו חלק אי"ה מחמש מאות של הפירות לא נשאר בא"י, ובעיני ראיתי כן כי יומם ודילה לא ישובותו אשר שולחים על ספינות תיבות אין מספר עם פירות פארמאג' אלען פארמאג' צען וכן פירות לימוניס ואבטיחים וכו' ואם כי רוב מן הנשלח נתקלקל על הדרך מחמת כי הספינה גדולה וואס"אר אינו הולך כ"א שני פעמים לחודש ונצרכים לשלח גם על ספינות מלחים הנקרא זעגעלש"יף וע"י שמתעפש בדרך הים ומתקלקלין אפ"ה המיעוט הנשאר משלים כ"כ רווחים כאלו כי ביפו הם בזול ובביתי קנו שם שמונה פארטאגלין הנ"ל בעד ה' פרוטות שהיא צל אי"ה טובים ומתוקים אשר לא ראיתי כיוצא בם בחו"ל, ומעתה יכולין לשער מה שבאמצע הזמן יכולין להרוויח מהם בפרט אם השביל הברזל יוגמר עד לפה כמה יעלה ההכנסה (ואם כי קיימ"ל בש"ע חו"מ סי' של"א דאין מוציאין מפירות ארץ לחו"ל כבר מבואר ברמב"ם פ"ד דה' מכירה דזה דוקא ביינות שמנים וסלתות וכן מוכח מגמ' ב"ב דף פ"ט ואכמ"ל), ואם כזה ממקום אחד מה גם בכיכר הירדן וכיוצא שומנה של הארץ אשר הכל שמם ארץ פרי למלחה וגו' ה"י וכן שם בכיכר הירדן אין צריכין כל השנה כולי ליתן מספה לצאן כ"א יש להם די שבועם כל השנה וכנודע מבני גד ובני ראובן וכו' והכשבים פה הם יותר מכפלים בגדלם ובשמנם מאשר בחו"ל ומה היו יכולין לעשות מן עשירות האלו ומצמרם וגו' וכיוצא בו בשכם צומח צמר גפן לרוב ובהרבה מקומות אשר התולעת המשי מתגדל אך אין מנהל מבני ואין מחזיק בידם ה"י. (טז) אם יש גשמי ברכה אז הארץ תתן יבולה לרוב אך אם ח"ו עצרו הגשמים אז באלו המקומות אשר ישנו מעינות כמו ביפו שם מושכים מן המעינות להשקות את הגנים וכן בגבולי ירדן וכנרת יכולין לעשות כן ובכל מקו' שר המעינות וע"כ גם בעת היוקר שערים ר"ל כאן הכל יותר בזול מאשר ראיתי בחו"ל רק העניים הם במצור מדלית איסר ה"י, ובפרט כעת שמביאים בספינות מכל המקומות סביב למי שיש לו כדי פרנסתו ההכרח אינו במצוק היוקר כ"כ כמו בשאר מקומות חו"ל אשר ראיתי כי תל"י פה פירות וירקות חרשים לבקרים אשר לא נמצא כיוצא בם בכל המדינות אשר ראיתי, ורק בירושלים אשר אין בה מעינות, המים גורם הוצאה רבה ה"י אך גם זה היה אפשר לתקן בקל ע"י צנורות הנקרא וואסערלייט'ינג כאשר הם בערי אירא"פא וע"כ יהי ישועה גדולה לירושלים לא לדבר בענין להנצל מהוצאה רבה כ"א גם הבריאות הגוף יתמיד כי אם גם כי המי הגשמים פה בחסדי ה' הם טובים צלולים ומתוקים למטר השמים נשתה מים מכ"מ מאחר שהם בבורות משנה לשית ע"כ בפרט האנשים הבאים מחדש רובם טובלים בפרט בשנה ראשונה עד שיורגלו מחולי הקדחת ר"ל ואם כי אינו מסוכן והולך עד רגליו בזה ודא כמו קדחת של חו"ל ר"ל, מכ"מ יסורים רבים הם



והוצאות רפואות פה ע"כ לרוב ה"י. ע"כ כמה היה המצוה והישועה אם היה מושכין מים לעיר. וכן כתב בס' תבואת הארץ שבדוק ומנוסה שכל השותים פה רק מן מעין מי השלוח שהוא סמוך לעיר הם בריאים ונצלים מן הקדחת ר"ל וישנו קרוב במקום "ברק מעין גדול ומים טובים לרוב וישר ס' משה מונטיפי"ר נ"י כאשר היה פה השתדל שנעשה צינור ונכנסו המים לעיר בצינורות אך כאשר נסע מפה ואין ממונים ע"ז להשגחה תמידיות נתקלקלו ונתבטלו ע"כ צריכין ראשי ממונים של ישוב הארץ להשים לבם ע"ז ויכולין לעשות ג"כ באופן שלא יהי' נזק לכולל בהוצאות אם יעשו כמו שעושין בערי אייראפא ע"י צינורות וואס"ער לייטונג של ברזל עד שמושכין המים לכל בית ובית וכל בעל בית ישלם בעד זה סכום קצוב לשנה וגם פה אם יעשו כן קרוב לודאי שירוויחו ולא יפסידו ויעשו תיקון גדול לעה"ק בזה בע"ה:

(יג) כמו שבחול'ל יש מכת המדינה לפרקים ע"י ברד ר"ל אמנם הברד פה אינו מוזק כ"א מתקן דע"י ברד או שלג אם ירד מתרבה מאוד באיכות ובכמות השמן וזית שהיא ברכת הארץ בע"ה אך נגד זה לפרקים הארבה מכת המדינה ר"ל ע"כ הנראה לעשות כמו שעושין באייראפא "חברה" בטחון אסעקוראנץ בקע"ו על היוק הברד כן יכולין לעשות כן על הארבה ר"ל או שהכולל בעצמו יעשה כן אסעקוראנץ ע"י חברה של שטרי אקטיע"ן על זה או יבקשו להם על זה מחברת בטחון אסעקוראנץ של שארי מדינות להגן על ישוב הארץ כמה דאפשר בע"ה. (יד) ועתה נסדר על איזה אופן יוכל להיות הישוב כי אם גם כי הרשות נתונה ויכולין לישוב בכל מקום וישנו ג"כ הגנה של הממשלה יר"ה. מכ"מ הלא תראו גם במדינות אייראפא אם גם שישנו הגנה מן הממשלה יר"ה דשם. מכ"מ כל מדינה עושין גם לעצמם שמירה יתירה בכל עיר ועיר ע"י אנשיהם אשר הם שומריהם ונקראים בלע"ז זיכערהייטסמאנשאפט. וגם אנחנו צריכין פה לשומרים כאלו אשר יעמדו תחת הורמנא של הממשלה יר"ה. ועל שמירת השדה כבר יצא הורמנא של ממשלה יר"ה. כ"כ שאם ימצא גנב אשר יגנב בשדה או כרם יכול גם לירות עליו חץ פתאום בלי שום טענה ומענה למען יהי' הצמחים יטוחים מגול. ע"כ לחכלית ישוב הארץ צריכין להעמיד שומרים מבית ובחוץ אשר יהיו שומרי המקום הישוב בכלילה בעיר וגם מבחוץ לשמור על השדות וכרמים.

(טז) עוד צריכין להשים על לב מאחר שמטרתנו לעשות ישוב הארץ הוא ע"פ שקול הדת כרצון ה' ית' ע"כ הנסיון ייכית שלשימור להדת הוא. שיהי' מקוב הישוב של ישראל מובדל ומופרד מן האוה"ע לא שח"ו אנו ממאסין האומות כ"א הלא תראו הכהנים היו צריכין להיות מופרשין מן ישראלים (חגיגה פ"ג) מפני שלהם מצות אחרות שאין הישראל מצווה עליהם שלא ילמדו ממעשיהם הם או ילדיהם. כן גם זה מאחר שאנו מצווים תרי"ג מצות והאוה"ע מצווים רק 7 מצות אם שהם בני עוה"ב בזה. מכ"מ מאחר שהם אין מצווים לעשות המצות שלנו צריכין אנו להתרחק שלא יהי' ויתערבו בגוים וילכדו מעשיהם וגו' ח"ו ע"כ מה טוב שיעשו דהם ישראל שכונה בפני עצמו לא רחוקה כ"כ ממקום ישוב שלהם בשביל המסחר אך לא לישבה.

(כ) וע"כ להגיע אל תכלית הישוב הטוב בא"י נראה שיהי' עדי"ו הראשים ישיגוהו לעשות עדרים עדרים באופן שכל זמן שיתקבצו אצלם מנין מאה משפחות שהם יגל אשר רצונם ליקח להם מקום לשבת כאשר הגיע להם ע"י גורל או שטר או מן הכולל בצדקה או ימנו ביניהם כנהוג שרי עשרות שרי חמשים ושרי מאה



## חברה מחזירי עטרה ליושנה

**ראש דגל ואחרי שיהי** נגמר אלו מאה בתים עם הנחלות כראוי ילכו לשם כולם מווינים ובדרך זה על מקומם יבאו בשלום ושכנו באין מחריד בע"ה אם גם בלאו הכי יש שמירה מן הממשלה יר"ה כבר כתבנו כי בכל מדינות כגון מלכות קיר"ה מכ"פ צריכין שמירת המדינה עצמי כהנ"ל ומכש"כ פה לישוב במקומות חדשות שצריכין לכנוס באופן היותר משומר ועי"כ אשר חמושים יעלו ב"י ויסעו, יהי' חתת אלקים על כל הסביבות שלא יעלה שום פורץ בע"ה והם יהיו מצורעים תחת שומרי הממשלה יר"ה כאשר הם טובנים והולכים.

**כ"א** וע"כ עשרה אחוז מן מאה צריכין להיות תמיד על המשמר חמשה בתוך העיר בפרט בלילה וחמשה רוכבי סוסים אשר יסבבו בשדה למען לא יבא מחבל על השדות וכרמים ובעת הנצרך יוסיפו או ימעטו כפי ראות עיניהם ואלו עשרה יהיו חודש חליפות חודש וכל זמן שהם על המשמר שאין יכולים לעסוק בפרנסתם יש להם חיזוק מן הכולל, אלו השומרים ברגלם מוכנים בשם שומרי"אל ואלו הרוכבים בסוסים השוכנים שם בפרט בלילה בדרכים ושדות מוכנים בשם לוחמי"אל וע"פ חקי הממשלה יר"ה יהי' כוחם קבוע בש"ק צריכין להשכיר ולהעמיד שומרים מן משרתיהם בני נח וכלי זינם ויהי' תמיד מוכן גם בש"ק באופן שאם ישמעו קול תרועה בחצוצרת לסימן שיאספו כולם על המשמר וכה"ג ישיגו לפרקים אם הכל על המשמר וכוה גם בש"ק מותר כמבואר בש"ע וכתורה יעשו.

**כ"ב** הראשים ישיגו לישב מקומות זה אחר זה ע"פ סדר השבטים כאשר נפוצו ביחזקאל שיהי' דג"ל או ע"פ גורל או ע"פ סדר התולדה כגון יקנו נחלה תחילה בחלקו של יהודה כי תחילה צריכין לישוב א"י ואח"כ חלקם של שבטים שבצבר הירדן שאינו כי"כ כמו א"י ויקחו נחלה למשל בחלקו של שבט יהודה וישלחו הנוגים לבנות באופן המועיל והמשומר לפי הנראה חמישים בתים בצד ובאחוריהם החצר והדייר ומקום מגורר לגן וכו' וכן בצד שני זה אצל זה כולו פסוגר והבית הכנסת והמקוה ובית הרב והשוחט והמלמד ובית השופט פרנס ראש דגל יהי' באמצע מב' צדדין כמובן, ומשני צדדי המקום שער לסגור בקללה, ובזי"ט ובש"ק לא יפתח כלל, וישלחו לפניהם מרגלים כמרגלי יהושע בן נון ויחקרו וידרשו בכל מה דאפשר כי זה הוא קנין ובנין עולם ובאמונה יהי' עושים ואחרי שיקנו יודיעו לרבים שקנו נחלה בחלק שבט פלוני והם יקבלו נגד זה כי אשר יבקשו להם ביתם ונחלתם שם ואם ברצונם ילכו לשם מספר כנגד מנין הבתים מה טוב, אמנם אם יתרבה יותר המבקשים מן הבתים או ע"פ גורל לפני ה' יחלק איש על שבטו ואם יבא אלי' זיע"א ויאמר שאין זה חלק שבטו או יחליפו מקומתם, וישתדלו שבטם שבטים ובפרט בכל מקומות מיוחדים יהי' מבני ניםוס א' כגון אשכנזים היו שבט מיוחד, וספרדיים היו בחלק שבט מיוחד ומערכיים היו בחלק שבט מיוחד, וכיוצא שישנו כמה מיני כחות כנודע כל כת וכת מאחר שהם מקבלי תורה שבכתב ותושבע"פ וכתב בש"ע הטהור, יהי' לכולם מקום מיוחד להתנהג ע"פ דרכם ונמוסם ושלום על ישראל.

**כ"ג** הבתים יהי' מצוירים ע"פ סדר א"ב ומיד כאשר יתחילו הבנין יהי' קבועים ומצוירים ע"פ גורל לכל אחד ביתו ונחלתו ועי"כ אם ירצה להקדים עצמו לילך לשם ולהשיג על אופן הבנין או ירצה להוסיף לו מכספו לבנות עליה או חדרים להוסיף ולישב שם מיד כרצונו יעשה.

**כ"ד** הראש שר מאה ישיגה שיהי' במקומו הנצרך לחיות האדם וכן רפואות ורגילים ומילת ורפא באפשר וכן סנדלר וחייט וחורש ברזל וחנוני והמוציא



ומביא לבי דואר והכל ככל הנצרך או במקומם או סמוך להם ויהי קבוע להם יום שוק ביום ה' או בע"ש אשר יודיעו כן לסביבותיהם ואחת לאחת יאספו ויתרבו כיד ה' הטובה ית"ש.

(כה) אם ירצו רבים יותר בנחלת שבט אחד מאשר של שאר שבטים אין רשות להרבות לזה או לזה כ"א ע"פ סדר ואח"כ ירבו ויוסיפו בכמות המקומות ובאיכות התושבים בכל מקום אמנם אם ירצה א' בעצמו לבנות לו בית או נחלה מכיסו לשלם או כטוב בעיניו יבחר נחלתו ובתנאי שאם ירצה לבא בתוך גבול בני הכולל צריך לקבל עליו חקי הכולל והמיעוט צריך להיות נגרר אחרי רוב בנמוסם ומנהגם.

(כו) טוב להקדים לישב אלו מקומות אשר שוכנים שם אבותינו וצ"א כגון סמוך על קברו של רחל אמנו וצ"א וכן על קברו של נתן הנביא וכן על קברו של אליעזר ואתמר ועל קברו של יהושע בן נון וכו' וכיוצא בו להתחיל באלו מקומות אשר הם מצוינים בזכרון קודש מאבותינו וצ"א ועיי' יתרבו הבאים שם לזהירא ותפלה וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם וצ"א להגן ולהרבות הישוב. וגם יראו תמיד לשכון על מעיינות לשכון על פני המים בע"ה.

(כז) ואם כי כתבתי כי רק במספר מאה ילכו על נחלתם זה רק בדרך עצה טובה אמנם אם עשרה ב"א ירצו ליקח להם מקום לשבת סמוך למקום א' וכיוצא מאחר שתליי אין פחד בזה"ו רשות בידם רק שלא יבטלו התפלה והלימוד בהשגחת שר עשרה וכחוקי בני הכולל:

(כח) הראשים הממונים על ישוב הארץ לא לבד על היישוב בפנים צריך להיות להם השגחה כ"א גם על הישוב מבחוץ וכשאחד מבני הגולה ירצה לעדות לאי אזי יכתוב אל הראשים ויודיעו להם מעמדם באר היטב, מה מלאכתו ומה ביכלתו ומהות בני ביתו וכו' והם ישיבו לכך אחד ע"פ סופריהם עצתם הטובה אם יוכל ליקח נחלתו לעני בדרך צדקה ולהבינוני בדרך שכירות, ולעשיר באופן היותר המועיל ולהכין לו ולספרו באמת וצדק:

(כט) וכן יען שרוב היסורים הוא על הדרך אם אין לאדם מודע שהוא כהפקר כנודע ע"כ צריך להיות קבוע להכנסת אורחים מן בני הכולל אשר יתאמצו בזה בכל מקובות הנצרך כגון בנמד נא אמן (אלכסנדריא יפ"ו בירית חיפ"ה תובב"א ויהיה מושכרים מוכנות ספינות לכולל והקבוע לזה יעלה בזמן ביאת הספינה לקראתם ועל הספינה יהיה דגל הכולל שהוא דגל של ד' גוונים כגון לבן ירוק ארגמן, ותכלת, ועיי' מיד כייר מקומו למסור עצמו עם ב"ב אל הספינה ההיא אשר יוציאם ואשר יביאם אל מקום בשלום, וישתדל ג"כ להשכיר לו ככל הנצרך לו עד יבא אל מקומו:

(ל) צריכין להיות קבועים לקיים מצות עלית רגל ויכול להיות עדין כי ישתדלו אצל הממונים על הספינות שיקלו לבני הכולל המחיר תשלומין ועיי' יתרבו הבאים ודבר זה אפשר להשיג בקל ע"י השתדלות הן אצל ראשי הספינות הן אצל ראשי מרכבת הברזל כנודע ועיי' יכול להיות שכד דגל שהם מאה אם יתנו לכל אחד רק עשרה פיאסטער"ר שהוא לערך זהב אחד עסטרין בכל רגל שיכולים לשלוח עכ"פ א' ע"פ גורל לצליית הרגל, בחליפות, ועכ"פ צר כ"ן להשתדל כן שהי' לבני חברה והכולל המחיר יותר פחות ו. אשר יביא כל אחד פתקא התעודה שהוא מבני החברה או כולל שהי' מחירו קצוב ע"פ ערך כאשר ישיגו, ואם בתוך הזמן יתרבו העולים דרגל יכולין להשיג ספינה מיוחדת בתבשילי



# כולל העברים

כשרים אשר תצא תמיד לר"ח ניסן למען יגיעו על הפסח לירושלים וכן בריח אייר למען יגיעו להילולא דרשב"י ודרי"מ בעל הנס זיע"א ואזו צריכין לנסוע דרך חיפה ומשם יעלו אח"כ לירושלים תובב"א על חג השבועות. וכן ספינה אחת תצא בריח אלול.

**(לא)** כבר כתבנו הדרכים איך אפשר להשיג ישוב הארץ חוץ מדרך צדקה. אמנם גם מזה ומה אל תנח ידכם כנאמר ושב"י בצדקה. ע"כ נודיע ג"כ באיזהו אופן השג תשיג ידינו בע"ה לעזור גם לעניים אל ארצם ואל נחלתם וזה הכלל צריך להיות אצלינו ע"פ שאחז"ל לישיב סתירות הקרא (דברים י"ט) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ וגו' ונאמר אפס כי לא יהי בך אביון וגו'. כאן בעושינ רצונו כאן שאין עושינ רצונו ח"ו. ע"כ למה לנו לעשות באופן שאין עושינ רצונו ח"ו כגון ליחן לעני דירה או גם נחלה לפי שעה שישב בה ב' או ג' נים ואח"כ דורקו לחוץ דממ"נ רעה היא לו אם ישב בדוחק ובצער אי"כ לא נעשה מצוה מבראשונה ואם ישב ברווחה ואח"כ צריך לצאת. בגפויבא ובגפויצא ומורגל בטוב ככמדרש טוב אם לא היה נותנים לו טובה שהיא רעה ועדיין נשאר עני כ"א יזכינו השי"ת לעשות מצוה רצויה לפניו באופן כי לא יהי בך אביון וגו' מה שיתנו לו שהי' לו ולורעו עד עולם ובדרך כבוד לא יטילו בגורל ח"ח וע"ה וכו' שהוא בזיון התורה גם לא יתנו להם רק חדר אחד. כי אין זה דרך אניעות שישב איש ואשתו ובי"ב בחדר אחד כמובן וקו"ח שאינו דירת ח"ח. וגם ע"י גורל סתם יביאו יחד כל מינים שהוא ואפילו ע"ה חסיד ארז"ל אסור לדור בשכונתו קו"ח ע"ה סתם לישיב עם ת"ח במור אחד על שם מקביו צדקה בקערה א' כדי בזיון התורה ח"ו וכן לא יעשה כ"ג אשרי משכיל אל דל וגו' עשות חסד וצנע לכת וגו'. והוא הראשים יראי ה' אנשי אמת אשר איים נוגעים כלל וכדת הכתוב בתורה הזאת (יוד סי' רנ"ז וכו') ישקלו למי ראוי לו במוידם ביתו ונחלתו ולפי כבודו. ואח"כ ישלחו לו על בי דאר או בדרך חכמה הרצויה שטר קנין (אבליגאטיא) לביתו ואין צריך לשום אדם לידע אם פלוני שילם בעד שטר זה או לא שילם וישב בתוכו בכבוד בשלו. זה ביתו וזה נחלתו לעולם ולא יהי בך אביון כי יברכך ה' אלקיך וגו' :

**(לב)** הלא תראו כי זה לערך ט"ו שנים רצופים כבר מקבצים ממון ומרעישין פני תבל במכ"עובשדוחים על בנין בתי מחסה המכונה פילגערהוייס אצלם ועד מה הגיעו אחרי כל הרעש הזה ס"ה לערך כ"ח דיורים ישנו שם עניים והם נותנים רק לעני חדר א' זולת ששה דיורים שיש להם בית ואכסדרה כעין שני חדרים (חוץ מזה ג' חדרים אשר יושב בו עושר א' בשביל ק"ק וחוף מזה בית של השר ראטשילד נ"י אשר יש בו ג"כ ששה דיורים) וע"פ גורל מרדיפים הדיורים בכל ג' שנים כנודע וכשתחבונן באלו תראו שעדיין לא הגיעו אחרי כל המעשים אלו במשך ט"ו שנים רצופים אפילו לערך בנין בית "אחד של בתי כרכים שבחור"ל כי בתי כרכים שבחור"ל לא יפתחו להם מג' חדרים והמה לא הגיעו עוד ס"ה למספר זה אם כי קורין לכל חדר בית להלהיב המתנדבים. אך אינו אלא "חדר ומה תדעו כי בדרך זה א"א להגיע לבנין ירושלים קו"ח לא לישוב הארץ. אם לא שעיקר צריך להיות ע"פ סדר ישוב העולם בשטרות כהנ"ל. וגם בצדקה תכוננו שנתאמץ בעז"ה יותר ויותר לעשות קופות וחברות וכו' כהנ"ל הא חדא שנית שכל הנשאר בקופת הכולל שבח יותר על ההוצאה וכל ק"ק צריך להיות מיועד לישוב הארץ שהוא תכלית מאוויינו. שלישית יש עוד דרך אשר בזה יכולין להושיע אביון בעז"ה והוא הלא קבועים פה כוללים אשר מהם יש החזקה



לבני א"י, ונודע בזמן אשר לא השיגה ידי ראשי הכולל ליתן לעניים את המגיע להם או מוכרים להם שטרות על הכולל והם חריפי לזבינא אפילו אצל אה"ע פה כי הם בטוחים וכל כולל יכול להשיג ערבנות ע"י בנין קבועים וכדומה ע"כ אם אמור יאמר אל לבו אלו המקבלים למה לנו שיהי חיותם תלוי למרחוק בידי בור"ד ובגמ' (סנהדרין דף פ"א) ואל אשת נדה וכו' זה הנהגה מקופה של צדקה ע"ש וגדול הנהגה מגיעת כפו יותר מ"ש וכו' ע"כ אם יבקשו לעשות להם דרך להנצל ממתנת בור"ד ולהציל עכ"פ בניהם שאי יהי מונחים על הקצבה יכולים להשיג כזה ע"פ בחירותם "לא "בהכרח ח"ו. באופן זה הנה נחלה כזאת להחיות נפשו וביתו צריכין לזה למשל ב' אלפים כסף נוסף על זה צריך בעד זריעה וכן קנות פרה לחליבה וצאן ובקר וכל הנצרך עד שיאכלו מן החדש ג"כ ס"ה נאמר לערך ג' אלפים, ומעתה אם לוקחים זה מן השולחני כמו (מבריסל"ער באנק) צריכין לשלם בכל שנה ר"י זהובים משך ל' שנים לשלם הקרן והרווחים כנודע, ומעתה אם היה מקבל כן מן הכולל החזקה לשנה פה לא הספיק לו ללחם לפי הטף כי צריך שכר דירה ומים וכו' משא"כ בדרך זה בעז"ה זוכה בשלו ויכול לפרנס עצמו ומי שמקבל פחות מסכום זה מן הכולל עכ"פ יכול להשיג ע"י ערבות הכולל לשכור בית ונחלה מן בעלי "טרות אקסיע"ן ואם יש לו יותר מן הכולל יכול להוסיף נחלתו או שיהי לו לעזר עד שיצליח בעסק בעז"ה, אמנם צריך לידע מאחר שהכוללים לוקחים על עצמם לשלם ל' שנים רצופים והם יוכלו לעשות כן כי הבית והנחלה הם ערבים להם אך אם אחד שבק חיים ב"מ בתוך משך ל' שנים ובן אין לו ב"מ אז צריך לאשתו לשלם אח"כ התשלומין אלו כשכירות שכל זמן שאינם כלים התשלומים, הבית והנחלה הם משעובדים להכולל שלו ואם אין לו יורשים אז ישוב נחלתו אל הכולל ואם יש לו ה"ז שודא דדינא ובדרכים אלו אפשר להושיע אביוני ארץ וחוט המשולש לא במהרה ינתק למען דא יהי בך אביון כי יברכך ה' אלקיך כיר"א :

לג) כבר כתבתי שכל הדברים צריכין להציע לפני מועצה הכוללת ואזידעך באיזה אופן שיהיה המועצה כוללת צריך להיות תמיד נגמר ע"י אסיפה בירושלים ועד"ז כל א' יתן ז"ב א' לצורך נסיעת הנבחרים ויבחרו כל אלה ג' אנשים אשר ישלחו לירושלים וישבו שם למועצה הנ"ל ולמען שהיחיד יהיה בכחו לעמוד בעד דעת רבים ע"כ הנצרך באופן המועיל הוא כן, מאחר שיצא הספר הזה כבר ידעו עכ"פ ראשי פרקים על מה שיש להם לדון וכאשר יסכימו ליסד הכולל אז מיד לפי שעה יתחילו בדב"ו להעמיד קופות ולבחור להם כל עשרה מנהיג וכו' כחקי הכולל הכתובים בזה כעת, ואחרי שנדע פה שכבר מוכנים ליסד הכולל כפ הנצרך במספר וכו', אז נודיע לרבים חצי שנה קודם כגון בחודש תשרי נודיע שבר"ח ניסן הבע"ל יהי התחלה למועצה כוללת ובמשך הזמן זאת ישבו יחד כל עשרה עם מנהיג שלהם וידונו על כל פרט ופרט וע"פ שיקול הדעת להוכיח או לגרוע וכן יכתבו בספר סוף דעתם על כל דבר, ואחרי גמר עצתם בענין יחתמו שמם כולם על הסכמת דעתם, ויבחרו שר האלה, אח"כ ישבו גם יחד כל שרי עשרות ויעשו עד"ז מועצה ויכתבו דעתם והסכמתם ויבחרו ויחתמו, אח"כ ישבו 'חד שרי מאות עד"ז ויעשו ג"כ כהנ"ל, ומי אשר יהי לו ירוב דעות שהוא שר האלה הוא יעלה להאסיף, כוללת ועמו עוד שנים אשר יבחרו ברבים באסיפת כל האלה וע"כ צי"ן לבחור ג' יחד כדי שישלחו מכל הצדדים כגון צריכין לשלוח עכ"פ גדול בחורה למען יהי בקי לשקוד כל דבר ע"פ שקל תורת ה'



## חברה מחזירי עטרה ליושנה

שהיא אור לנו וגם צריכין אשר בקיאים בהיות העולם וכגון הנצרך לשוב הארץ אשר בקיאים בענינים המבוקשים לפנינו כמובן.

לד) הנסיון הראה לנו שכמה פעמים החניף וגנב לבב הציבור מי שרצה להיות הגבחר ואחרי שנבחר עשה מה שלבו חפץ, ע"כ בדעתנו להעמיד ערה הנקראת בשם "משגיחים" אצל מועצה כוללת ולעשות עד"ז, כל מי שנבחר צריך להביא כתב תעודה חתום משר מאה ושר חמשים ושר עשרה בשם כולם, מלבד זה צריכין לשלח כל אלו הספרים אשר יצאו מדעת הציבור הן במועצה ראשונה של כל עשרה הן של מועצה השנית של שרי עשרות ושל שרי מאות כולם, ישלחו לכאן חתום מכל עדה בחתימותיהם, וכאן יבוקרו על ידי המשגיחים לדעת תמצית דעת הרוב על כל פרט ופרט, והמשגיחים אין להם פתחון פה אצל מועצה כוללת זולת אם ישמעו שאחד מן המשולחים מבקש להסכים על דבר היפך דעת שולחיו או יזכירו להודיע כי אין להם רשות לעשות דבר היפך דעת שולחיו זולת להוסיף לזכות זכין לאדם שלא לחובה לעשות היפך הסכמתם ואם יראו שהוא מן הנצרך לשנות צריך לשאול אותם תחילה ע"י מכתב או ע"י טלגרף (לה) אם המצא ימצא שנבחר ע"י שוחד ממון או שוחד דברים שעשה שום השתדלות על בחירתו או בחירתו בטלה, וכן לא יבחרו אחד אשר יאמר ליסע על הוצאותיו כי אין ציבור עני ואין עניות במקום עשירות:

אמנם אם ירצו יכולים לבחור להם מן היושבים לפניהם בא"י וישלחו לידו כתב בחירתם וגם ישלחו ספרי הסכמת דעתם כמבואר, ואם כמה שבטים יבחרו באחד אז יש לו בשעת הסכמה כה שדעתו מכרעת כמספר בוחריו כגון אם בחרו אותו ג' שבטים דעתו כג' במספר, כמו שיהי' הבחירה כוללת על שר האלף נשיא שהם כן יבחרו ג"כ כזה ראש נשיא על כל הכולל אשר ע"פ רוב דעות יעמוד וישב בירושלים עה"ק תובב"א כ"ל.

לז) פה כבר יהיה מוכנים ע"י ממונים על זה בתים לשבת בעד הנבחרים ואשר יהי' להם בם כל צרכם, והתחלת המועצה כוללת יהי' תמיד ביום ג' וקודם זה בשני יתענו וגם אחיהם בני הגולה יתענו עליהם שידריכם ה' בדרך ישרה ויצליחו דרכיהם וביום ג' אח"כ בחצות לילה ילכו אל כותל המערבי כולם ויאמרו שם תקון חצות ואח"כ כל ספר תהלים ואחר כל ספר תפלה מתוקנת אשר יהי' מוכנת מפה ובשעת אמירת י"ג מדות יתקעו בשופרות כאשר המנהג פה להריע על אחיהם הנתונים בצרה בגולה ה"י ואח"כ ביום ג' יתחילו המועצה בשעה קבועה בעזרת ה' אלקי ישראל ית"ש.

לח) ראשית ידונו על הכללים ואח"כ על הפרטים כגון אם יעשו בתי חינוך זה הוא כלל ובאיהו אופן יעשו, זה הוא פרט, ועד"ז כל הכללים אשר יבינו שנצרכים עליהם רשיון הממשלה יר"ה ע"י יעריכו תחילה וישלחו מיד אל איש הממונה המיועד בכל עיר המלוכה של בני הכולל בכל מקום שהם או ע"י ציר מיוחד הוא יעריכם לפני הממשלה יר"ה דשם ואם יהי' מן הנצרך לשנות דבר אז יודיעו ע"י "הנס" טלגרף וישנו כפי הנצרך במדינה הלו ולא יסעו מפה עד שידעו מכל המקומות שנצרכים להשיג עליו הרשיון הנצרך מן הממשלה של כל בני הכולל יר"ה, ובתוך משך זה העיכוב ידונו על הפרטים, ואחרי הסכמות מועצה כוללת ידפיסו את כל המורס תקנות וסדורי הכולל בכל משפטיו וחוקיו וכן יעשה: לח) בענין הבחירה צריכין להשים על הלב לפני מי בוחרים ואח"ל המעמיד דיין שאינו הגון כאלו העמיד אשרה ח"ו ועתיד הקב"ה לפרוע ממעמידו ועדת



חנף גלמוד ח"ו כ"א אנשי אמת אשר היו מוכין ולוקין ונחנו נפשם על גדרי ישראל כרשי ומדרול שם, ואם כי כתבתי לעיל לבחור מעשירי עם בשביל בטחונת הממון וכפרשי ז"ל שם שאינו נצרך לשום אדם, זה רק אם נשלמו שאר תנאים ולא לעשות הטפל עיקר כי כסף יש לו תשלומין כגון ע"י והכהן הגדול מאחיו גדלוהו משל אחיו או שיתנו הממון ביד מהימן וביותר בתוך (עפינטליכע קאסא) אך יראת שמים אין לו תשלומים ע"כ דעו את אשר לפניכם ומי עתיד לפרוע כי לא לפני חנף יבא, והבחירה תהי' בהצנע לכת באופן שיוזק כל אחד פתקא בתוך תיבה המיוחד שלא ידעו מי הבוחר וכן ילכו ע"פ רוב דעות:

(ל"ט) אחרי שיוקבע השבטים יהי' לכל שבט דגל שלו הקבוע לשבטו ע"פ מדרש והנה על קרא (במדבר ב') איש על דגלו באותות לבית אבותם וגו' פירשי ז"א כל דגל יהי' לו מפה צבועה תלויה בו צבעו של זה לא יהי' צבעו של זה ומתוך כך כל אחד יכיר את דגלו וכו' ע"ש, וברבה שם במקומו כתב, אמר הקב"ה מפני מה נתאוותם לעשות דגלים חייכם שאני ממלא משאלותיכם שנא' ובשם ה' נדגוד ימלא ה' כל משאלותיך וכו' ע"ש, ושם שבט ראובן מפה שלו אודם ועליו דודאים שמעון מפה שלו ירוק ועליו מצוייר שכם לוי מפה שלו של ג' גוונים כבן שחור אדום ומצוייר עליו אורים ותומים, יהודא מפה שלו תכדת כשמים ועליו מצוייר אריה, יששכר מפה שלו שחור ככחול ועליו מצוייר שמש וירח, זבולון מפה שלו לבנה ועליו מצוייר ספינה, דן מפה שלו דומה לספיר ועליו מצוייר נחש, אשכנז במדרש לתפיות חולק ע"ז בשם כ"י וכתב שמצוייר עליו נשר ע"ש הטעם, גד מפה שלו מעורב שחור ולבן ומצוייר עליו מחנה, נפתלי מפה שלו דומה לאדמומיות היין ועליו מצוייר אילה וכו' ע"ש ברבה וכן יעשו, ובתנחומא כתב שם וז"ל הנה על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום הגי יהודה חגיך שלמי נדריך וגו' (נחום ב') אמר הקב"ה בעוה"ז נתאוותם לדגלים ומלאתי משאלותיכם ולע"ל בזכות הדגלים אני גואל אתכם ומדלג על הקץ ובזכות אבות שנקראו הרים שנאמר קול דודי הנה זה בא ומדלג על ההרים מקפץ על הגבעות וגו' ע"ש (ובסודן של דבר דגל עולה ל"ז מלוי ס"ג וע"ה ואותיות א"ם לתקן בזה ענין שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך וגו' והמ"י):

(מ) אשר כתבתי שיבחרו ג"כ בעת אסיפה כוללת ראש נשיא על כל הכולל לפי הנראה שהוא יהי' מיוחס לשבט יהודה תמיד ליתן מקום וכבוד למלכות ב"ד זי"א שיתגלה בב' א ואם הנשיא הנבחר אשר צריך לישב תמיד בירושלים תובכ"א אין ידו משגת לעצות ולישב שם צריך הכולל לתומכו בדרך כבוד לפי כבוד הצבור כענין והכהן הגדול מאחיו וגו' גדדהו משל אחיו, והמועצה הכוללת יכריע על כל אלה, וכן אם יבחרו אותו על עולמית כענין מעלין בקודש ולא מורידין או רק לפי שעה על זמן קצוב ועל הכל דעת רבים יכריע:

(מא) השר האלף כאשר יעלה למועצה צריך להעמיד אחד על מקומו או מן הגזברים או מן שרי מאה וכיוצא אשר ישא עליו את משמרתו עד שיחזור, ועל דבר שנתחדש לטובה בירושלים יודיע מיד לבני הגולה ע"י הנס טעלגראף ואחרי אשר יהי' גזברים הנשיאים ונשיא כולל וישיגו רשיון הממשלה יר"ה, ויהי' נשלם הכולל על מכונו בעוה"ז יעשו שמחת מצוה על גמרו של מצוה ברבים לחוג חג לפני ה' לתודות והלל ובזכרון ירושלים ת"ו:

(מב) דעו בענין הגורלות אשר כתבנו ובלתי ספק יקחו אותם גם בני נחומצד הדין אסור לישראל למכור או להשכיר בית בא"י לב"ב כמבואר (י"ד ס"ק קנ"א



## כולל העברים

(כו') ואין זה מצד פירוד לבבות ח"ו כ"א גבולות שם ה' בעולמו כל העולם כלו שיהי' מיושב מכל האומות וזה הארץ צבי המעט שישבו בו ישראל וכן נתן גבול לישראל שלא יהי' להם רשות בעזרת כהנים וכו' ומאחר שהדת מחייב כן אין להרהר, וגם הדעת מכרעת שאם יעשו כן לכל גוי א"כ הלא הם מרובים ועולים ברוב לא"י, א"כ אימתי תתישב א"י יישראל גולים וסורים זה רבות הימים בלי שום ארץ ונחלה על שמש לזכרון עולם. ע"כ צריכים להקדים שאם יצא הגורל על ב"נ או הבחירה בירו או שימכור בית ונחלה אשר עדה לו בכסף מלא לישראל כרצונו או הכולל יקבלוהו בעד המחיר אשר עליו בהוצאות בנינו בנכיון ה' למאה ועד"ז הוא בשטרי קנין אבליגאטיע"ן הנ"ל, וכן בניי אם ירצו למכור לישראל חבירו או להניחו הכולל בעד כסף בנינו בנכיון ה' למאה הרשות בידו;

(מג) כבר כתבנו שכל כל דבר צריך להיות ממונים מיוחדים הן ע"י הבקאים בדבר לעשות בהשכל ודעת, הן ע"י המשגיחים לעשות באמת וצדק, והלא תראו לב מלכים אין חקר כמה הם מוליכים ממשלתם לאפסי עולם ע"י ממונים ושרים בסדר יפה ונאה וע"ז אמרו חז"ל של רשות וכו' והקב"ה נותן בינה והשכל לעשות דבר דבר על אופניו ואל ימנע טוב מבניו ואל תהי מפליג לכל דבר ורק שלום ואמת יהיו;

(מד) כעת כתבתי רק ראשי פרקים גליתי טפח וכו' פתחתי רק פתח כמחט סדקית עד שאדע איך יפול דבר אם אזכה בתפלתו של יעב"ץ זי"ע"א (תיאורה דט"ז) ועשית לי מרעה שיודמנו לי רעים כמותי לבלתי עצבי וכו', ויאמרו נא אחיכם מנדיכם ה"י אשר נתן להם ה' עושר וכבוד וחכמה ורוב בניני העולם נעשה על ידם ע"י חכמתם תבונתם ועשרם כי רב ה"י, עד מתי תכלו כחכם בבית הנכרי ולא תבושו ולא תכלמו כי ארצכם שממה וראיתם ושש לבכם בראותכם כל עיר על תלה בנויה ועיר אלקים מושפלת עד שאל תחתיה ה"י ואין פונה ואין עוזר ואין סומך כל העוברים ספקו כף חרקו שן, שרי העמים זה אל זה שואלים ואלינו אומרים הלא לכם גדולה ועושר וכבוד שרים בגוים וכו', מה נשיב להם בני עזבוני ואינם טוב להם למות במצרים מלחיות בירושלים ה"י, ומאלו צדוקים אין אנו במקשים טובתם ולא להם לבנות וגו' אין להם חלק ונחלה בציון (נחמי ב'): אמנם יראי ה' וחשבי שמו אשר עוד להם חלק וצדקה וזכרון בירושלים באמת אלו ישימו על הלב דברי נחמי הנ"ל וקומו לעזרת ציון בכל מאמצי כח בכל מיני מחשבת ואין מעצר לה' להושיע ברב או במעט קומי אורי כי "בא אורך וגו' בב"א;

(מה) דבר זה שקול אצלי אחרי שאנו רואים עז' כמה עמדו עזרא ונחמי על נפשם שלא לקבל טובה מן הכותים אם גם שאמרו נבנה עמכם כי ככם נדרוש לאלקינו (עזרא ד') הנה ראו וידעו כי טובתם של רשעים רעה היא ארס מעורב בדבש ר"ל וטוב מעט ביראת ה' וגו', ואם כי נשארו מעט מהרבה ה"י ההולכים בדרכיו אחרי תורת ה' באמת בלי שום שינוי וגרעון כ"ש מתורה שבכתב ומתורה שבע"פ כמסורה לני מאבות אבותינו זי"ע"א, ונתקיים דברי גמ' (סנהדרין דצ"ז) אין בן דוד בא עד שנהפך כל המלכות (רוב מאן מלכי רבנן) לרעת צדוקים ואין תוכחה ע"ש כי לא יועיל תוכחה ה"י בדור מחרף ומגדף אשר האמת נעדרת ככל סימני עיקבא דמשיחא וזה כלל גדול בתורה אם עובר אדם באקראי גם על גופי תורה ר"ל, מאחר שמורה שעבר עבירה ויצרו אנסו או אע"פ שחטא ישראל



הוא. אך אם נעשה לו היתר או גם קובע עצמו לבטל אפילו דקדוק אי מד"ס  
היפך מדרש חכמים ז"ל בזה יצא מן הכלל ונעשה צדוקי. אם גם שמקיים כל  
שאר דברי תורה מא' עד ת' בכל מיני זהירות ובמקומו בספר יבואר זה ביסוד  
מוסד בדור"ל בעז"ה (וע' סנהדרין דצ"ט) ודא לבד העושה כן כ"א המשבח לכוזה  
בוזה הדיבור מסכים לדבר כזה. נעשה צדוקי כאלו היה כופר בדיבורו בתורה ר"ל  
כי ע"פ שרשי דת לענין פקירה אנכי ה' אלקיך וגו' ודבר אחד מד"ס הוא בשיקול  
אחד ככתוב ברמב"ם ז"ל, וזה הוא כלל יתד שלא תבוט, וסמך לדבר שמעתי כי  
יחטא איש לאיש באשר הוא בוד או ופללו אלקים יש לו תקנה ואם לה יחטא  
שאמר שראוי לעשות כן ונעשה כהיתר או גם כמצוה לעשות בזה היפך מדרש  
חכמים ז"ל מי יפלל לו. ועתה שאי סביב עיניך ותתבונן היטב וע"פ דרז"ל אין  
העולם נידון כ"א ע"פ רובו, ובכ"מ רוב נקראים כל (עירובין דכ"ז) ותראה שנתקיים  
כן אם שמהם עושים לש"ש זה דא מעלה כי גם הצדוקים עשו לש"ש כמוכח  
(יומא דף י"ט וכז') והנגלות לנו לעשות ככל דברי תורה זאת בלי שינוי וזו כ"ש  
ח"ו. ולפי' כבר באנו לכולי חייב ה"י רוב ככל כהנ"ל וכולו הפך לבן טהור הוא,  
ומעתה צריכין אנו להשיג על הלב מי ומי ההולכים לחבר אותם, לפי דרך מדת  
האמת אין לחבר כ"א אך ורק מעט הנשאר וכאשר אמר ה' לגדעון גם בעשרה  
אלף לא באלו כ"א בג' מאות אושיע אתכם וגו' וכתב שם בילקוט וכן יהי' דע"ל  
ע"ש. וע"ז תמכתי יסודותי בספרי לב העברי כאשר תמצא ביאר דברים בסוף  
חלק ד' שם בס"ד. ועד"ז בלתי ספק ישועתו קרובה לבא טוב מעט ביראת ה' וגו'  
ואין מעצר לה' להושיע וגו' ועד"ז ישועתו יותר נכון ובטוח בעז"ה וא"א לגלות  
דברים סגורים חזקו ואמצו לבבכם וגו', ולהצטרף פומבי יש לחוש לתערובות שלא  
לבא לעדת חנף גלמוד ר"ל ואין לדחות רגלי השכינה ח"ו. וכן שמענו ממר"ן  
רבינו בעל חת"ס ז"ל שאמר לא כמו שאתה סובר רק אשר בשם ישראל יכונה כי  
היהודים מעוטים הם והמזרחים מרובים ולא במי חטאת תלי' מילתא כי תראה  
כ"פ ישנו אשר רודף מצות ומעש"ט והוא ת"ח וכאשר מגיע לממון נתבטל והרי  
שהוא מומר לממון. וכן כזה כאשר מגיע לכ"ש פגם כבוד שלו עבר ובטל כאילו  
אין לו אלקי ח"ו והרי הוא מומר לכבוד. ועד"ז עד שמגיע לבניו והרי הוא מומר  
לבנים וכן האריך בזה בדיבור להסביר איך אתם המעט, וגו' ע"כ ביותר צריך  
שמירה יתירה בל יתערב זר ה"י וכהכלל הזה אשר התחלנו בו איזהו חכם הרואה  
מן שגולד את הילד וד"ל וכן עשה משה בעת פרזון ויאספו אליו רק בני לוי  
אשר אביו לא הכיר ואת בניו לא ידע וגו' וכן עלו ממצרים וחמושים עלו בני  
וגו' ודרשו חז"ל א' מחמשים ובגמ' רק ב' מששים רבוא (סנהדרין דף ק"א) וכן  
כתב שם בברייתא תניא ולקחתי אתכם לי לעם וגו' מקיש יציאתן לביאתן רק  
שנים מס' רבוא אמר רבא וכן לימות המשיח שנא' וענתה שמה כימי נעורי וגו'  
ושם א' מעיר ושנים ממשפחה אחד מזכה עיר שנים מזכים משפחה וכו' ע"ש  
ולא מרובכם חשק ה' כימות עולם בכל ענין טוב מעט בכונה וכו', אמנם מצד  
אחד בא גם מדת ההסד בטענותיו ואומר בימי עזרא ונחמי' לא רצו לקבל מן  
הכותים אשר לא מבני' המה ואם ע"כ הלכה צדוקים הם ככותים ועוד יותר גדרו  
מהם מאחר שנתגדלו בכשרות ופקרו (כמבואר בתשו' של רדב"ז ז"ל) מ"מ מי  
ידוע אם בעת כזאת אחרי אורך הגלות הזה הכהנים יאמרו דחוק ולא לקרב הרי  
בגמ' אמרו (עירובין דמ"א ג') דברים מעכירין את האדם על דעתו ועל דעת קונו  
כותים ורוח רעה ודקדוקי עניות ר"ל הרי שכלם יחד שאלו דומים כמו רוח



## כולל העברים

רעה ה"י ויכול להיות מי שלבו לשמים מכ"מ דוחק הפרנסה ויתערבו בגוים גרם כל אלו ה"י, ומאן מפ"ס ויכול להיות שמה"ד יאמר הללו ע"ז והלכו בדרכי הגוים ללשונם ולמודם שהוא כע"ז (כדאיתא בתד"א פכ"ד) והללו ע"ז א"ש כהם דלטורין ושנאת חנם שקשה מע"ז ג"ע ש"ד (יומא ד"ט) ואם אלו פקרו בשל"ם סימני בני יעקב של"ם גם מאלו אשר פקרו בג' סימנים יש באומה זו "ביישנים רחמנים ע' (יבמות דע"ט) ומאן מפ"ס, ואין תקנה לפ"ז כ"א ככתוב (מד"ר פ' אמור) הדס יש בו ריח ואין בו טעם כך יש ישראל שיש בהם מעש"ט ואין בהם תורה. לולב יש בו טעם ואין בו ריח כך יש ישראל וכו' עד אמר הקב"ה לאבדן א"א אלא יתקשרו כולם אגודה אחת והם מתכפרים אלו על אלו (והם מתקנים אלו את אלו) שנא' ואגודתו על ארץ יסדה וכו' ע"ש. וע"כ הדעת נוטה להכריע בספק זה כי "העבר" אין. ובמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד ע"כ כל אלו אשר יקבלו עליהם שלא יעברו עוד בשאט נפש. על דרכי תורה כמ"ש ב"ש"ע ופוסקים ולא יצאו ממנהגי אבותיהם בעניני יהדות וכחוקי בני כולל ולחוש שמא פיו ולבן אינם שוים א"כ אין לדבר סוף. וזה פשוט שכל זמן שעודם מחזיקים בדרכיהם בקהלם אל תחד כבוד ישראל בהתחברך לרשע, פרץ ה' מעשיך וכו' כי במדרש לא כתיב כ"א לחבר עם הדס וערבה שאין בהם טעם וריח שהם רקים מתורה ומעש"ט, ולא ח"ו עם הקוצ והדרדר (ע' סוכה ד' ל"ב) הולכי בדרכי גוים, ואוחזי דרך מינות שהיא צרעת ממארת אשר האויר מוזק ח"ו, אמנם רבים אשר אם גם שהלכו עמהם לבס בל עמם ומחכים לפתח תקוה לשוב אל דרכי אבותיהם ואם כן אמרה תורה כל באיה לא ישובו וגו' מאחר שמצינו (עירובין דכ"ז) אין למדין מן הכללות וכו' ואין הולכים בפקוק נפש אחרי רוב מאחר שהוא מודה ועווב דרכו אין אפשר לדחות בפרט אחרי אורך הגלות הזה ודבר זה ספק נפשות הוא אשר צריך הרבה שיקול הדעת ואולי הוא כעין פלוגתא דר"ג ור"א (ברכות דכ"ח) והמועצה כוללת יכריע בזה ותכריע לסדר כל הענינים האלו מי להכניסו ב"כולל ומי להכניסו רק בחברה לפי שעה עד מועד מועדים, ועכ"פ כל אייר לבו לשמים יהי נכון דבו ובטוח להודיע לנו שהוא מוכן לכנוס עמנו בברית וישלם ה' פעלך "אשר "באת וגו' כאשר תקע גדעון בשופר נאספו אליו ל"ב אלפים, כל ברכים אשר לא כרעו לבעל ואם כי ה' רצה אח"כ רק בג' מאות גם הם קבלו שכרם בשלום כדרשו רז"ל חישוב לעשות מצוה וכו' ונצטרפו אח"כ לישועת ה', משה צעק מי לה' אדי ויאספו אליו כל בני לוי וגו' וקבלו שכרם לדורי דורות, עם עזרא ונחמ"י עלו גם מאשר נכשלו בנכריות ובניהם חצי מדבר אשדודית וקבלו אח"כ לפרוש עצמם מהם ומדרכיהם וישבו בתוך בניי (עזרא י'), ובנו ירושלים ובנו המקדש, ולבי אומר לי ע"י נביאות (ישע"י סי' נ"ד) רני עקרה דא' ילדה פצחי רנה וצהלי לא חלה כי רבים "בני "שוממה מבני בעודה אמר ה' הרחיבי מקום אהלך וגו'. המכוון שהשי"ת מנחם אותנו אשר אנו בוכים ומתאוננים על זרע ישראל אשר הם אבודים בארץ אשור והם שוממים בגוים הבטיח ה' אשר תאמר ציון מי ילד לי כל אלה וגו' ובני נכר הנלוים על ה' לשרתו וגו' שאי סביב עיני, וראי כולם נקבצו ובאו לך וגו' ואתנך דברית עם להקים ארץ להנחל נחלת שוממה וגו' (שם מ"ט) עד כי עוד ירבו לצוץ ציץ ולעשות פריי "בני "שוממה אלו הבנים אשר היו נראים לנו כשוממים וסריסים מעל ה' מבני בעולה כי יש קונה עולמו בשעה א' עשו חיל יותר עוד מאלו אשר נראית לנו לבני בעולה שהם שלמים



בתורת ה' כן הבטיח ה' כי גדולה תשובה שמביא ישועה לעולם ומביא גאולה לעולם לקיים מה שנא' והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש בב"א:

### עוד פרטים שונים

(א) אשר כתבנו לעיל בענין בתי חינוך, אחר דרישה מצאתי כי בא"י צריכין להיות רק בין מלמדים מפוזרים לכל מלמד מספר יידיים הקצובים לו ורק צ"ל ע"פ סדר הלימוד הקבוע לבני כולל ובהשגחה כהנ"ל, ושמעתי מוקנים שגם בחו"ל יותר טוב אם אין כולם יושבים יחד בבית א' מפני כמה טעמים והמועצה כוללת יכריע, ובמקום שיש גזרת המלכות כבר כתבנו שיה' מסודר באופן המועיל לצאת ידי שניהם שלא לעבור על חקי הממשלה יר"ה כמו שקיי"ל דינא דמלכותא דינא:

(ב) כל מי שיהי מקובל בחברה או בתוך הכולל יקבל מכתב תעודה בדפוס ע"ז כעין הנקרא בלע"ז (לעגיטימאטיאנ'ס קאר"ט) ואין לו להמתיק סוד. בעניני חברה וזולת בדומה לו, וכן יסוד חברתינו הוא ע"ד זה שכתב (בתניא דבי אלי" פכ"ג ופכ"ד) שהעיד שם אבא אלי' זיע"א במה זכו אבותינו במצרים לגאולה, וז"ל יוצאי מצרים מצוה אחת היתה בידם והיתה לפני הקב"ה יותר ממאה מצות ומהו המצוה אחת שהיתה בידם שעשו כולם "אגודה" אחת "וכרתו" ברית לגמול חסד זה עם זה ולשמור ברית מילה (שמירת הברית קודש) ושלא להניח לשון בית יעקב ושלא ילמדו לשון מצרים מפני דרכי ע"ז עכ"ל ועש"ה, ומעשה אבות סימן לבנים גם אנחנו עושים אגודה אחת כזאת, ולא רק אגודה לפנים כ"א "כריתות" ברית בלב בקשר אמיץ לפני ה' אלקינו ואתם הדבקים בה' אלקיכם וגו', וע"כ צריכין ג"כ לגמול חסד וע"ז כאח נאמן במה דאפשר באהבה עזה ונפש חפצה, ואם יתרמי אחד מן החברים בדרך הן עני הן עשיר וישנו שם מבני חברה או כולל והי' הספר הנ"ל לו לעד לכנוס לבית א' מן בני החברה או בני הכולל ואיש את רעהו יעזרו להיות לו לאח ליד ולפה ככל הענין כאשר הוא מן היצרן לו בעז"ה, עזב יעזוב עמו כל א' מן החברים באפשר הן לבני הכולל הן בני החברה, וענין החברות זה גלה לן יעקב אבינו זיע"א שבקש לגלות את הקץ ונסתם ממנו, אמנם ההכנה לקץ אמר "האספו וגו' והקבצו וגו' וכתב שם במד"ר וז"ל נעשו בניי "אגודה" אחת הכינו עצמיכם לגאולה, שנאמר וכתוב עליו לבני ישראל חבריו מה כתיב אחריו ועשיתי אותם לגוי אחד וגו' עכ"ל ובגמרא (סנהדרין ד' צ"ז) עתיד האמת לי"ך עדרים עדרים והולך לו וכו' ע"ש:

(ג) הבחירה למועצה כוללת אשר כתינו צריך להיות במקדם קודם הנסיעה לא פחות מב' חדשים והתודיע הנה מיד מי שבחרו כדי שיהי כדי לחקור ולשוב ע"י השרים אם לא נעשה הבחירה שלא כהוגן כגון ע"י שחדים וכיוצא ה"י:

(ד) כל אשר מקבלים בפרט בא"י החזקת טובה אפילו בדרך רחוק הן מן מסית' עכ"ם כידוע הן מן אפיקורסי ישראל או מן צדוקים לא יהי' בכולל, והמעו' אשר בא' מעורב, כבר ישפטו עליו הראשים כמה שיכולין לקבל ועל ראשי הכולל הדבר מוטל להשגיח לא יחסר המוג שיהיה להם נגד זה כדי חיותם מן הכולל;

(ה) טוב להשתדל במועצה כוללת שיבחרו גדולי ישראל למען יהי' מושב ב"ד הגדול בירושלים וכך דבר הגדול מכל בני הכולל בעניני ד"ת יבא אליהם ויותר נראה שכל דבר שיהי' טרם יצא לחק יביאו לפניהם והם ישקלו ג"כ ע"פ שקד תורת



## כולל העברים

ה' שלא יצא סניף דבר שאינו מתוקן ה"י וע"כ הסדר הנראה כך הוא כל חקי הכולל יבואו תחילה למועצה כוללת לקיים ואח"כ לב"ד הגדול ואח"כ לנשיא לקיים בחותמו והחוט המשוש יגו' וכן יהי' לע"ל:

(ו) בעניני נשואים אשר כתבנו שיהי' השגחה וחיוזק מן ממונים מיוחדים לזה מן הכולל טוב גם אם יהי' קצוב לפי ערך לשלם אשר ישלם כל אחד בכל חודש בעד ילדיו ובעד העני' ישלם הכולל וכפי ערך התשלומין כן יקבלו נדוניא. אם יהי' ביכולת של הכולל או שיכולים לעשות כן ע"י חברה אוה"ע הנקרא אסקוראניץ אשר אם משלמים שם כ' שנים. לערך עשרים זהובים לשנה נותנים ט"ז מאות ויותר כנודע ואני רק כמזכיר. אמנם במועצה כוללת אשר שם יהי' חכמים ובקיאים בהיות העולם המה יחמרו ויתאמצו עדין להגיע למען כי לא יהי' כך אביון וגו' כי א"י צריך זה כעת יותר ויותר לממן דא יפלו תחת רשת רשעי הדור שר"י. וע"כ לא תשמעו גם לאלו אשר אומרים שע"י ישוב א"י יהי' ביטול תורה ח"ו. כי אדרבא אם אין קמה אין תורה. גם הדורות נתמעטו לא כימים הראשונים אשר בני נעורים נפשם חשקה בתורה כחשכה כאורה לא פסקו מן התורה מתוך הדחק משא"כ בדורות הללו רובם אם אין להם מלאכה הבטלה מביא לידי שעמום ח"ו. וע"י יגיעת שניהם משכחת עון בע"ה. ורק ע"י זה צריכין להשגיח כאשר הנסיון יוכיח שלא ישבו פה בין העמים ולא ישבו פחות מעשרה במקום א' ושיהי' עליהם השגחה מן שרי עשרה וכחק של בני הכולל. ולא יהי' נצרך לבריות דכיון שנצרך אדם לבריות פניו משתנה ח"ו נוטה מדרך אמת ואינו מרגיש בעצמו. וק"ו מי שצריך לצפות על מתנות של עבריינים ר"ל זה כמו אדם של עכנאי מזיק לנפשו מה גם לזרעו ה"י ורק ע"י עבודת אדמה יכולין ללמוד תורה יותר כי בעל מו"מ הוא תמיד טרוד משא"כ אם יושבים כהבטחת ה' איש תחת גפנו ותאנתו ועתדה בשדה לך וגו' אז רק כדאמר רבא לתלמידיו לא תראו קמי לא ביימא ניסן ולא ביימא תשרי כי היכי דלא לטרדו במוזני כולי שתא ורוב הזמן ובליילה ובש"ק יכולין ללמוד תורה בטהרה בע"ה. ומפורש כן ברבה כשישראל רצו לכנוס לא"י בא התורה בקובינא ואמרה שע"י ישוב הארץ זה פנה לכרמו וזה לזיתו תורה מה תהי עלי' א"ל הקב"ה שבת בן זוגך וכו' ע"ש וגרנה של תורה בלילה בפרט בימות החורף וכו' והרי שהקב"ה בחר יותר בישוב הארץ ע"ש וראה מ"ש בתניא דבי אלי' פ"ה וכן בילקוט וישב וז"ל וכי על יוסף הי בוכה אלא אמר שמא נתחייבתי על שנשאתי שתי אחיות או שמא נהניתי ממונו של לבן ושל יצחק ובטלה הברית שכרת לי הקב"ה וכו' ע"ש ומעתה בין תבין אשר לפניך. עד כמה יש להתרחק מהנאתם של רשעים ה"י ואמרו עתידין לעמוד על הקרקע (יבמות ס"ג) כהנ"ל. ע"כ צריכין להעמיד בציון. אשרי כל ירא ה' אשר יגיע כפיהם יאכלו וגו' עד שיקויים ומלאה הארץ דעה את ה' וגו' ואז ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו' בב"א :

(ז) הלא נודע כי ירושלים דא נתחלקה לשבטים ע"כ יהי' פה מכל י"ב שבטים וי"ב נציבים להם וכל שבט יהי' מקושר לשבטו בא"י וכולל מיוחד להם ויעמדו כ"ד משמרות כי ירחיב ה' את גבולינו לכל שבט, וכעת ב' משמרות לכל שבט. אשר שני שבועות לשנה יהי' כל משמר קבועה בביהמ"ד בישיבה קרובה למקום מקדש או לכותל מערבי וכל ימי המשמר מן הקדש לא יצאו אכילתם ושינתם יהי' שם וילמדו בכל יום מעשה קרבנות ברבים וזאת תורת העולה היא העולה ויתפללו על אחינו שבגולה ומה טוב אם יוכלו להתענות ואשר יצרפו עמם כל



שבת ושבט אשר המשמר שלו הגיע וכאשר נהגו אנשי מעמד בימים ראשונים וכעין המובא (בגמ' וברמב"ם פ"ו ה' כלי מקדש) ואם אפשר יתחקקו לבתי אבות כל בית אב עבודתו יום א' כמובא (פ"ג שם) ועכ"פ לא יפחתו מעשרה אשר מהם יהיו כהנים לויים וישראל ומה טוב אם הכהנים הם ילמדו ברבים מעשה קרבנות ואיש איש כעבודתו ועל כל מעמד ראש אחד ממונה הנקרא "ראש המעמד כמבו' שם אשר ישגיח ויסדר סדרים וכאשר יברך ה' הכנסות הכולל כן יתרבו ויהיו משמרות קבועים ת"ח אשר ישבו שם על התורה ועבודה בנגלה ונסתר ות"ת ברכים ויהי להם סיוע בריוח מן הכולל :

(ח) בענין החשבון לא די אם ידפיסו במכ"ע הבא רק דפרקים ואינו ביד כל אחד וכדומה כי גם מזה יכולין לבא לרמאות ח"ו והתורה הקפידה והייתם נקיים מה' ומישראל וכו' שיהי' הכל בחשבון צדק ע"כ אך ורק ידפיסו בכל שנה ספר קטן אשר בו יהי' מסודר על סדר א"ב כל שמות המתנדבים כל פרוטה ופרוטה, אמנם בהוצאות ישנו אופנים אשר א"א לכתוב בגלוי כגון בעניני חסד של עניים צנועים וכו' ע"כ הוצאות ידפיסו ג"כ מה דאפשר לפרט ומה שא"א לפרט יכתבו דרך כלל אמנם צריך להיות כתב מפורש בספר וחשבון מיוחד של הכולל כל דבר מפורש וזה הספר צריך להיות מוכן לראות בתוכו לכל השרים אשר ישימו עיניהם בו בכל זמן שירצו והספר חשבון הנ"ל צריכין לשלוח בכל שנה לכל אחד מבני הכולל ולכל המתנדבים בעם ה' וכבר כתבנו כי המעות לא יניחו בטל כ"א ישתמשו בו לקנין קרקעות ובתים בא"י וכה"ג יכולין ג"כ מהם ליקח קצת גורלות (לאזעזע) אשר מהם יהיו רווחים וגם אשר יכולין באלו להשיג הון רב כאשר יעלה ויצליח בעוה"י :

(ט) אם ירצה א' מבני הכולל ליתן בנו לשמש בישיבה זצל רב צריך להיות רק אצל רבני מנהיגים מבני הכולל אשר ילמוד עמו כקצוב מראשי חכמי הכולל ובהשגחה על מזונו ועל אכסניא שלו שלא יהי' בין הנשים שלא יכשל ביחוד וכיוצא דברים המסוכנים בישיבות ה"י ולהשגיח ולהתאמץ באמת ביראת ה' למען וכל בניך למודי ה' ולא יכשלו בחיצוניות ולא בצחוק וקלות ראש וכו' בשום זמן שבעולם כ"א בספרי יראת ה' ותורתו יקדשו עתם ובמס' דרך ארץ של עם ה' במדות ומעש"ט להקים זרע ביעקב ישראל א ר בך אתפאר כיר"א :

(י) ואבדוי אתכם מן העמים להיות לי דרו"ל אם אתם מוכדלים מן האומות אתם שלי (פי' לעיל סי' י"ח) ע"כ צריכין להזהר בכל מיני מחשבת להיות עם לבד ישכון בנמוסי דת ותכסיסי יהדות שלא ישנו שמם אפילו בין העמים כאשר יקרא שמו בישראל כן יקרא גם ביניהם כגון אהרן ולא אדאל"ף וכו'. ובענין לשונם ומלבושם כבר כתב מפורש לעיל וכאשר יצא הפכ"ד משבעים זקנים מזקני ישראל מאז בזה מובא בס' לב העברי ח"ב ובמקום שא"א להזהר במלבושים קבועים לישראל מפני גזרת המלכות ה"י, אך עכ"פ בעת התפלה צריכין להיות מצויינים כ' ק יהי' קבועה מן חור"י הכולל וכן במקום שאין שם עשרה מבני הכולל שיכווין לעשות להם מנין או אם הבה"כ ומנהגי בה"כ בעיר הוא בשלמות כדרכי ישראל כמנהג אבות אבותינו זיע"א ויתפללו שם במלבושים המצויינים לבני הכולל המלבושים אלו אשר הלכו בו אבות אבותינו זיע"א כגון באשכנ"ז הנקרא הייביל ברעטעל ומאנטיל ובפוכין מלבוש שטריימיל וכו' ובפיאות הראש והזקן, וכן כיוצא בכלמקום כמעשה אבות אבותיהם נחי נפש זיע"א. ושאל זקינך ויאמרו לך, עד שיתבררו לנו מלבושי יהודה וישראל הראשונים זיע"א, ובדרכיהם נלך להחזיר עטרה ליושנה בעוה"ה הרועה אבן ישראל :



## כולל העברים

יא) בענין בחירה למועצה כוללת אשר כתבנו לעיל מבני כולל שבא"י יהי' ה' מן אלף נבחרים ומכל עיר שבא"י אע"פ שאין בהם לפי ערך חשבון זה מבני הכולל יבחרו עכ"פ א' לעיר ומבני הכולל שבירושלים יבחרו א' מן מאה (שהוא שר המאה) אשר יהי' אצל הנבחרים למועצה וגם קודם ואחרי מועצה כוללת אלו יהי' תמיד קבועים להתאסף פ"א או ב"פ בשבוע לישב באסיפה יחד איזה שעות להתיעץ על עניינים הנוגעים לבני הכולל הן הנוגע לא"י הן לבני הכולל של כל בני הגולה עד שיתאספו כל העדרים על הבאר ומציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים יב) בענין א"י אשר כתבתי לעיל דעו לא כתבתי כ"א כפי מה שהוא בירושלים עיה"ק ת"ו אשר אני יושב בה ושהוא המצוה המובהקת לישב בה כמבואר בחש מר"ן בעל חת"ם סופר זיע"א. בפרט כל זמן אשר אין בה כמספר ב' אלפים וכו' רבבות אז כל העולה כאלו פדה השכינה מגלות וכ"כ בספר טוב הארץ. וכל המוקדם להשלים מנין זה אשרי לו לפני ה' לדורי דורות. ודבר זה יש ללמוד מגמ' מפורשת (ב"ק דפ"ג) דאמרינן שם זה שנעדר עובר ע"י גורם לשכינה שיסתלק מירושל' ר"ל מפני שע"כ הי' יכול להשלים המנין הנ"ל לגרום עישרה שכינה בישראל שנא' שובה ה' רבבות אלפי ישראל וכו' ע"ש. א"כ ק"יח מידה טובה שהיא מרובה א' מה' מאות שיהי' עאכ"כ שחרם כפול עליהם ועל טפיהם ליתן שכר למביאיהם ואפ"י עוברים שבמעי אם יאמרו שירה שהיו מהראשונים למנין כמובח מגמ' הנ"ל. מכ"מ מי שאין היכולת בידו לתפוס מרובה עכ"פ יתפוס המועט וישב בא"י עכ"פ, ושמעתי מאנשים נאמנים שבשאר א"י כגון חברון צפת טבריא וכו' תוכב"א יכול לפרנס עצמו בקל יותר בערך החצי מאשר נצר בירושלים שהיא ישיבת כרכים, וכן הוא בגמ' (כתוב' דק"י) מנין שישביח כרכים קשה שנא' ויברכו העם לכל האנשים המתנדבים לישב בירושלים וגו' ע"ש, וכן מפורש ברבה פ' בראשית דנוח לאדם לפרנס לגיון א' מן הזיתים של גליל עליון מלפרנס יד שבארץ יהודה ע"ש ובכל זה לא יאמר האדם צר לי המקום לישב בירושלים :

יג) איתא בגמ' (יבמות דפ"ו) דקנסו הלויים בימי עזרא משום דלא היו בקיאים בשיר בכלים ע"ש בתוס' וכן הוא בילקוט עזרא סי' ז' חד מ"ד משום שלא עלו לא"י ד"א שם היו אלא שלא היו יכולין להקיש בכנורות עכ"ל אם גם דלש"ש התכוונו משום איך נשיר את שיר ה' וגו' כדאיתא ברש"י זיע"א (קדושין דס"ט) מכ"מ קנסם מחמת שמצינו בכ"מ שגזרו רז"ל משום מהרה יבנה ביהמ"ק א"כ צריכין להיות כהנים ולוויים תמיד מוכנים לעמוד על משמרתם ועוד מאחר שזאת תורת העולה היא העולה, ודרז"ל כל העוסק בסדר בנין הבית מעלה עליו הכתוב כאלו עסק בבניינו ע"כ כל העבודות הללו נעשה ע"י ונשלמה פרים שפתינו וגו' אמנם בזה"ז מי עוסק באלו ענינים וגם הכהנים והלויים לא דרשוהו והטעם כי קצירי לב אנן היי'. כולי האי ואולי אחרי כל היגיעות לידע את האסור ואת המותר הלכה למעשה אמנם צריכין להשים על לב גם זאת תורת הבית ועבודת בית אלקינו שהוא כמעט רוב התורה ולעשות עכ"פ ביה"מ לשיבה אשר יהי' קבועים רק לכהנים וללוויים ללמוד סדר עבודתם ויקבלו סיפוקם מן בני הכולל בפרט מאלו העוסקים בעבודת הארץ חקף תרומות ומעשרות והביאו את כל מעשר אל בית ה' ובחזוני נא בזאת אם לא אפתח לכם ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די אמר ה', וגם טוב שבין כל מאה מבני הכולל יחלקו ש"ס מדרשים וזהו וספרי מוסר לפי ערך לכל אחד ולעשות סיום כולל ביום מיוחד :



## חברה מחזירי עטרה ליושנה

לג

(יד) סור מרע ועשה טוב ראשית דבר "סור" מרע ואח"כ תבא אל "עשה טוב ע"כ אם נרצה שיהי' להכולל קיום לדורות ב"נ"ה צריכין אנחנו לעשות הסכמה גמורה וקשר אמיץ שלא לקבל הנאת רשעים בשום אופן כי דבר זה גורם ח"ו ערו ערו ער היסוד ר"ל, ומזקנים תתכונן פוק חזי מה שכתב בגליון רש"א (יוד סי' רמ"ו) בשם גדולי הפוסקים דאפי' מנהג טוב אם המתקן הוא רשע אין לקבל ממנו ע"ש, ועיין מהר"י אבוה"ב ז"ל אני לא ראיתי רק שמעתי זה מפיו של כבוד הגאון הגדול וכו' ראשון לציון כקשית ממחר"ר אברהם אשכנזי הי"ד שנשאל על א' שה' נחשד למינות והי' רוצה לתקן במקומו ב"כ בכל יום כאשר הוא בא"י והשיב הר"י אבוה"ב ז"ל זה ודאי מנהג כשר וישר הוא מ"ע בכל יום אמנם מאחר שפלוגי הנחשד למינות ויצה לתקן זאת עי"כ אין לקבל תקנתו ע"כ והבן, וע' תוס' (פסחים דף מט) וקו"ח אצל ממונו כיון שנהנה ממנו נעשה ככלי חרס שנשבר וכיון שנשבר אין לו תקנה ר"ל, קו"ח רשעי הדור שבזמנינו ה"י, אפיקורסים גרועים מעכ"ם (חר"מ סי' ל"ד) וצדוקים גרועים מאפיקורסים, כי האפיקורס פיו ולבו שוה ואינו רמאי והצדוקי הוא אפיקורס (עיין סנהדרין דצ"ט) והוא "רמאי שאומר שהוא יהודי ואינו יהודי כי היהודים לא נשתנו בלימודיהם דרכיהם ובנימוסיהם מאשר היו בימי אבות אבותינו זיע"א כן היו וכן יהיו לעולם בשמם לשונם ומלבושם חכמתם מנהגם וכל חהלוכם מנהג אבותיהם בידיהם לא נשתנו ולא ישתנו, ואלו עושים מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס, לבן ביקש לעקור את הכל ח"ו (ואמר שכוונתו לטובה וכי מסית עכו"ם אין כיונתו לטובה להביאם לעוה"ב שלהם ר"ל) ולא לחנם מזורה הרשת הם עושים נדבות מחשב עד קצה פן אפילו אחרי עשרים שנה ויותר יעלה בידו לצודד נפשות ר"ל דעו כי הם כורע עמלק אשר כל תחבולות דקרקר ביצתם של שארית שלומי אמוני ישראל ה"י איך אפשר להכשילם ולהמשיכם מזאת תורת אלקיהם ולקיים שובי שובי השולמית וכו' כמפורש כתב דרכם זה מפי אליהו זיע"א (תנא דב"א פכ"ד) עד קרא אל תתן ה' מאויי רשע וגו' איך מתחילה רואה להחזיק עצמו בעיני הבריות שיאמרו ראיתם פ' זה כמה הוא צדיק כמה הוא כשר וכו' עד לבסוף עמד ומחריב כל המדינה ר"ל ע"ש, ע"כ דעו את אשר לפניכם אפילו אם יעמדו עוד ויאמרו ליתן לכם שדות וכרמים לקיים מצות ישוב הארץ אל תקבלו מהם אל תאמינו ברע, נאמנים דברי ר"ל שאמרו טובתם של רשעים רעה היא והמחניף לרשעים סוף גופל תחתם ר"ל וכאשר יאמרו משל הקדמוני מרשעים יצא רשע כי רשעים יצה"ר שופטם ושר של אדם הוא יורד ומסית עולה ומסטיין נוטל רשות והורג ר"ל ודומה לנר המתעה (פעהרפיה"ר ליכט בלע"ו) אשר מוליך דרך גגות ופרדסים עד שמביא את אדם בתוך אשפה עמוקה שא"א עוד לצאת ממנה אח"כ נרו כבה, ואסביר ק' למען תבין ג"כ ע"פ שכל אנושי הלא ירושלים היא לבן של ישראל וע"כ כל זרע ישראל שמו עיניהם ולבם אל המקום הזה להחזיקו באהבה שא"א לפרד ממנה ונודבים לקופת רמבע"נ זיע"א וכדומה לקופת א"י באמונה אל מקום קבדות אבותינו זיע"א ועי"כ ה"י להם עד היום לבני א"י מזה המעט שארית בארץ להשיב נפשם לעמוד על עבודת ה' ותורתו, ודבר פשוט הוא שלבני סוררים אשר אינו אוהבי ה' ותורתו קו"ח שאין לו אהבת ציון, וכל מה שנתן לפי שעה הוא, רק ע"ד שאמר השועל דגים עלו אלי ויטיב לכם וכו' (ברכות ס"א) את נפשם יבקשו וצ"ו יתנו לאלו החוגפים אותם שנה ושנים ושלוש, דינרין ודינרין כזרקין חטים לפח, והנה זה דבר פשוט שיראי ה' באמת יפרשו מהם וגם יראי



## חברה מחזירי עטרה ליושנה

ה' מבני הגולה לא יחזיקו כיוצא בהם כי הלא יאמרו אנשי שקאלע"ס יש להם יותר וכו', למה להם לחזק ולבקש כאלו בחברות ציון ולהחזיקם בקופת רמב"ן ז"ל וכו', ואפיקורסים יחזיקו בהם באפשר, כי חמד רשע מצוד ועד כמה עד שמביאם לשוחה עמוקה פי זרה באשפה שאינו יכול לצאת ממנו ה"י אח"כ נהפך המסיה למסתין וכי הוא אוהב ציון (בתמ"י) רק את נפשו ביקשו עד לבסוף נעשה מלאך המות נוטל רשות והורג ר"ל ותבין מאד, וכל אלו הפנפכים הפוסחים על שתי הסעיפים המראים פנים לכאן ולכאן ומתדמה בלבבו כי יחכם להיות גז כבי' אתרי רכשי אך תדע סופם כי רכש א' ימשוך רגל א' מצד זה ורכש א' ימשוך רגל השני מצד זה ויקרעו אותו כדג מעל גבם או שיפול מעל שניהם וישבר מפרקתו ויהי קרח מכאן וקרח מכאן וד"ל, וכן מסר לנו מר"ן האר"י זיע"א על הגמ' אין בן דוד בא אלא בדור שנולי חייב או כולי זכאי ר"ל או רשע לגמרי או צדיק לגמרי או יהודי בשלימות או ארמאי, ושיהי' הדבר כן כאשר כתבנו פה ימים יבררו לא יפול צרור ארצה בעה"י, אמנם אין אנו מכריחין הבחירה נתונה רק אני את נפשי הצדתי להנהירם ולהוריהם מראשית אחרית, ובתוך הכולל שלנול הזהיר להתרחק מקצה אחרון מטובת רשעים להיות "סור" מרע "ועשה" טוב בטובתם של צדיקים בטובת אחיו בניי הנאמנים לה.

טו) ועתה ישראל לעשות חברה בשם הוא דבר קל רק העיקר הוא לחבר הלבבית ולתקן עון שנאת חנם ודילטור אשר גרם בעוה"ר להחריב בית אלקינו ולפור אותנו בד' כנפי הארץ ה"י (יומא ד' ט') ומרגלא בפומי על מדרשו של רשב"י זיע"א קוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא רמו לדעת כשם שישירים דרכיה ומ"מ פושעים יכשלו בהם כי יש להם תלונות על הקב"ה ח"ו, ואפילו לצדיקים ג"כ יש להם קושיות כענין הודיענו נא את דרכיך וגו' וצדיק אתה ה' כי אריב עליך רק משפטים לא אדע וגו' ומכ"מ ה' הצדיק אך החסרון ידיעה אצילנו וכן על התירה כמה קושיות הם מכ"מ לא יכפור בתורה ח"ו וכ"כ צ"ע מצא לו תירץ, ותורת אמת נתן לנו כן אם על ישראל שגיאות מי יבין תמצא קושי' גם צע"ג מכ"מ בצדק תשפט עמיתך כשם שעל תירה גם אם ה' לך קושי' גדולה לא אמרת בשביל זה כאפיקורס שהמשנה שקר ח"ו כ"א אמרתי חסרון ידיעה היא כן על נפש מישראל אל תאמר בקל שקר הוא ח"ו, כ"א גם צע"ג עליו בעיניך כשתדרוש היטב תמצא תירוצ, הוכח תוכיח עמיתך ולא תשא עליו חטא עון שנאת חנם (זוהר הקובע עצמו נגד ד"ת אין טוענין למסית והלא משנאיך ה' אשנא וגו' ואינו דומה לישראל אם גם חוטא לתאבון באקראי ה"י) ואהבת ישראל תכסה על כל הפשעים ובת"נ"ב"א פ"ד כתב בנ"ל דרכן של בנ"א אומרים התורה קדמה שנא' ה' קנני ראשית דרכו וגו' אני אומר ישראל קדמו שנא' קודש ישראל לה' ראשית וכו' ע"ש וכל הגדול יצרו גדול ר"ל ע"כ שמעתי שטוב שיתפלל כל א' מיד כשיאר השחר תפלה קצרה יהי' מפניך ה' אלקינו כשם שהשמש תאיר לארץ כן תאיר לבני ולבב כל ישראל לאהבתך ולאהבה זה את זה וקיים בי ובהם מקרא שכתב אור זרוע לצדיק וגו' ואתם הדבקים וגו' כיר"א, גם שילמוד בכל יום לכה"פ דף א' מס' תדב"א ז"ל מסוגל לכ"ד ומה טוב אם ילמוד כן ברבים, טז) תכלית המעשה כל אשר בלבבו לחנך את ידו לצרף עצמו עם החברים הנמנין לדבר מצוה יודיע דבריו כעת אלי, ויכתב שמו ומקומו ובי דאר שלו שהוא אדרע"ס, וגם יכתב אם רצונו לכונוס לכולל או לחברה, וגם יכתב מהותו ואם יכול להחזיק הכולל בדבר קצוב או בלקיחת שטרות הנ"ל ואם הוא יודע



ספר ויודע לכתב לה"ק את הכל ידיע, ואם הוא יודע גם שארי חכמות חיצוניות וללעז בלעז ג"כ יודיע כי גם כאלו יהי' מן הנצרך "העבר" אין. במדרש רבה פ' לך כתב כי היה א"א ע"ה מצטער ע"י מ"ב שנים שהיה עובד ע"ז א"ל הקב"ה לך טל ילדותיך וגו' ע"ש הענין כי הבק"ע מפרש טוב לשמוע גערת חכמ' מאיש שומע שיר כסילים וגו' הענין מי שאין יודע כלל משיר כסילים אינו יודע נ"כ להבחין ולהוכיח משא"כ מי ששומע וידע הוא יודע יותר ע"כ להכות באגרף רשע מאחר שמכיר במעשיהם וכן אאע"ה ע"י שהי' בקי בע"ז הי' יודע להוכיח אוה"ע וזכה לנפש אשר עשה בחרן, וזה מאחר שבשגגה בא לידו ועשה תשובה הפך לו הקב"ה זדונות לזכויות כגמ' (יומא דפ"ו) בעושה תשובה מאהבה ועוזב דרכו ע"כ אמר לו ה' לך טל ילדותך אדרבה מכת זה תול כטל אמרתך לעשות פרי קודש, וזה אם אנה לידו בשוגג או ע"י גזירת מלכות אונס רחמנא פטרו ועד"ז במקום שבעלי תשובה עומדים וכו', אמנם אם יאמרו ח"ו אחטא ואשוב לעבוד ע"ז ע"י שא"א ע"ה עבד ע"ז וזכה מה שזכה, הוא רשע בעונו ימות כי זיזבא לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו ואל תפנו לאלילים וגו' (א"ח סי' ש"ז) וע"ז נאמר כל באיה בשאט נפשם ח"ו לא ישובו אין להם תקנה כענין האומר אחטא ואשוב וכו': ועד"ז כל מהותו ומהות ביתו יודיע בשרטיות, ואם הוא במקום אשר הרבה חפצים לכנוס בכולל או גם העדה כולי אז מיד יכולין להתחיל לבחור שרים ולהעמיד קופות ולעשות רב שלהם לראש כגון ראש בית אב או שר מאה וכו' ויודיעו הדברים, ואל תאמרו למה לנו שרי עשרות, כי מאחר שהתורה אמרה כן מוכרח שהוא בהכרח ואביא לך לדוגמא הרי מצוה אחת תפילין שהיא שמונה עשר שבתורה וקרקפת דלא מנח תפילין הוא פ"י בגופו רח"ל וזה הוא דבר שבפרהסיא אפ"ה ראו עד כמה בים נכשלין ומיחיין על המצח ולא על שערות חמוח ואיזהו תפילין, ולא יועיל כל התוכחות אם אין מתקנים בטובל את הקשר וכדומה וזה בדבר שבפרהסיא קו"ח דברים שבצנעה כל עשרה שבישראל צריכין מנהיג עשה לך רב פי' רמב"ם ז"ל אפילו קטן ממך ודרך של ישראל להיות שפלים ועלובין ונוחין זה לזה, ואל תבהל לאחור אם תמצא בספר זה דברים שאינם כרצונך, כי אולי גם נמצאו בו דברים רבים שאינם "כרצוני", אמנם כי ידעתי כי בכמה מקומות הוא נצרך כך, ומאחר שכלא"ה אין לו קיום כ"א עד המועצה כוללת, ולחוש ללעג השאננים מעולם לא חששתי והפ"מ בפתחה כתב אם כל דבריו טעות הם ורק דין א' יצא מכל ספרו לאמיתו כדאי הוא לו כל הטרחות, ואנן מה נאמר אפ"ו על צד ספק מני אדף לקיים נפש א' מישראל ואמר עקיבא מוטב להיות שוטה כל ימיו ולא ש"א רשע לפני המקום, ח"ו, ופן ואולי נמצא לנו מקום לה' וגו', לא עיד בימים הראשונים כאשר חרפו וגדפו אותי ונשבעתני בחרפה די והותר, אמרתי תל"י שהמציא לי מקום לכפר עונותי כי עונותי ומעמד הדור הם כדי לישב בתעניות, עד שיושחרו שנים ה"י ומה אעשה כי אינני בקו הבריאה ל"ע והרופא הזהיר שלא להתענות, אמרתי בזאת יכופר עון, אך כעז ראיתי עולם הפוך י' כל אשר מנשאים ומשבחים במכ"ע וכדומה סימן הוא שיש לו יד עם פושעים, וכל אשר ישפילו ויחרפו זה סימן שהוא אדם גדול ביראת ה' אמת לאמיתו ורחק מרשעים (וכגמ' גיטין דף ז' א"כ השבח שלהם הוא "גנאי וגנאי שלהם הוא "שבח ולפ"ז אחרי כל השבחים הללו אשר קבלתי מהם לא אדע עוד במה לכפר עוני מעתה אין לנו רק להשען אלא על אבינו שבשמים אשר אמר "בחסד "ואמת "יכופר "עון, גם דע כי הרבה דברים "חסרתי והרבה דברים



## כולל העברים

הותרתי אשר עוד לא הגיע הזמן לעשות כ"א אחת אחת ואם תפסת מרובה לא תפסת תפסת מועט תתפוס, וברש"י ז"ל (משלי ס"ד) ראמות לאויל חכמות בשער לא יפתוח פיהו וגו' הענין כי האויל אומר מתי תעלה בידי כל זה וע"כ אינו מתחיל כלל וחרדת אדם יתן מוקש וגו' משא"כ החכם שונה היום מעט ומחר מעט וכי ע"ש, ע"כ עשה אשר בכוך וה' עושה בכחו ואל תהי מפליג לכל דבר, ודע לא יעלה על דעתך כי שררה אני נוטל ח"ו לא מני' ויא מקצתו כ"א העבדו' הוה כעת אשר עלי מוטל כמשא כבד יכבד עלי אך מה אעשה כי אני יש לי רשות לעשות ובשאר מדינות שאין עוד הורמנא דמלכא ע"כ א"א שיתעסקו כ"כ וא"א לבקש הורמנא כעת על דברי רוח בלי הכנת דברים ומועצה כוללת, אמנם אני מחכה השעה שאוכל לשוב אל בית הספר שלא לבטל אפילו שעה קלה, כי נפשי חשקה בתורה אשר שולחנה גדיל מכל השולחנות וכתרה גדול מכל הכתרים, ותאמינו כי מעצמי אני מתחרט חרטה גמורה אם פלטה קולמסי בלי מתכוין דברים הנראים לרמות רוח ח"ו ואני מכיר ערכי הדל והשפל, ירחם ה' ואתכם הסליחה, אדרע"ס . . . .

נסיים בזכרון דברים ואי יפטור אדם מחבירו כ"א מתוך דבר הדכה מתוך כך זכרהו, ברמב"ם (פ"ו ה' ב' הבחירה ה' ט"ז) פסק ואמר למה קדושה ראשונה קיימ"ל קדשו לשעתה ולא קדשה לע"ל מפני שהי' כבוש רבים וכיון שנלקח הארץ מידם בטל הכיבוש משא"כ קדושה שניה בימי עזרא לא קדשה בכיבוש כ"א בחזקה ע"ש והקשה הכ"מ ז"ל איני יודע מה כח גדול לחזקה מכח כיבוש ותו בראשונה שנתקדשה בכיבוש וכי לא הי' שם חזקה אטי מי עדיפי חזקה בלא כבוש מחזקה עם כבוש וצ"ע עכ"ל, והוא צע"ג על כל ההלכה ריווח (זבחים ק"ו) שרק קדושה שניה קדשה לע"ל, והנראה בזה לתרץ הלכה זאת הוא, כי הבטיח ה' ע"י נביאיו כי לע"ל כל זרוע רשע ישבר וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ושעשע יונק בחור הפתן אשר לא יריעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי ואר"י כבקר יאכל תבן וגו' וכן על כל העולם נאמר וכתתו חרבותם לאיתים וחניתותיהם למזמרות ודא ישא גוי אל גוי חרב וגו' (ישעי' ב') הרי מכל הנביאים אנו רואים שבימי משיח צדקינו ב"ב יתבטלו כל מיני זרוע וכן אמרו במשנתנו אין אד"י בא אלא לרחק המקורבים "בזרוע ואין אד"י בא אלא לעשות שלום בעולם כי הקב"ה לא חפץ בזרוע, והרי את התורה אשר נתן לפנינו את החיים ואת הטוב ובכל זה נאמר "ובחרת בחיים וגו' בדרך בחירה ולא בהכרח, וא"כ מאי נ"מ אם ההכרח בא ע"י חרב או ע"י עשרה מכות בדרך נס מאחר שבהכרח עושה בזרוע מפני כל אשר לאיש יתן בעד נפשו אמנם בימים הראשונים אשר היו משוקעים במ"ט ובתועבות פראים הדבר דומה כמו מי שאחזו רוח רעה ר"ל ההכרח הוא לחבשו וליסרו עד שישוב אל דעתו, וכן אם לילד חסר דעה נתן הבחירה מה יהי בסופו וע"ז נאמר חושך שבטו שונא בנו וגו' ע"כ באותו זמן הי' הקב"ה מוכרח להוציא את ישראל ממצרים וליתן להם נחלתם ביד חזקה ובזרוע נטוי' באותות ובמופתים, אמנם לא חפץ ה' בדרך זה, ע"כ אמרו קדושה ראשונה קידשה "לשעתו רק באותו זמן ולא לע"ל כי לע"ל אשר כבר נתגדלו האומות ויש להם דעת להכחין, הקב"ה יעשה סיבות למען ומלאה הארץ לדעה את ה' ואם יתנו בנדיבות לבם כי יאמרו הלא כולנו שרים יש לנו כל עולם ומלואה יהי' גם לישראל נחלתם המעט, וכאשר אמר כורש ואמר בירושלמי כי כן יהי' לע"ל, ואז אם ברוח נדיבה או במקח נותנים זה הוא קודש לה' קודש גם לע"ל כ"א לה' הארץ ומלאה וגו'



## חברה מחזירי עטרה ליושנה לה

ונתנו למי שירצה מכ"מ נראה כגזל ח"ו והקב"ה שונא זה (כגמ' סוכה דף ל') וע"כ גבי מקדש שהי' ע"י קנין גם בבית ראשון ע"כ בו פסק רמב"ם ז"ל שם שקדושתו ראשון גם לע"ל. וכן הוא ברבה פ' וישלח פ' ל"ט וז"ל א"ר יודן בר' סימן זה אחד מג' מקומות שאין אוה"ע יכולין להונות את ישראל גזל הוא בידכם ואלו הן מערת המכפלה וקבורת יוסף ובית המקדש שכולם ע"י קנין וכו' ע"ש. משא"כ בא"י קדושה ראשונה ע"י כיבוש לא קדשו לע"ל אם כי הי' ג"כ חזקה מצד הדין. חזקה כזאת ע"י כבוש מלחמה אין זה קודש לה' לע"ל. משא"כ קדושה של עולי בבל ברוח נדבה ורצון לבו של מלך פרס אמר להם להחזיק ע"כ כל מקום שהחזיקו עולי בבל הרי הוא קודש "לשעתו" ולעתיד לבא ומעתה תבין טעם דברי ירושלמי שגם גאולה עתידה תהי' בראשונה כאשר הי' בימי בית שני כי דבר זה הכרח הוא שאל"כ א"א שיחול קדושה לע"ל כ"א ברצון לב או בקנין ולא בזרוע בשום אופן כ"א בחירות רצוניות תמידיות לקיים מה שנאמר ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים בב"א. ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

ת ו ש ל כ ע

### קטע מוזקדמת ספר תיספות בן יחיאל על תנ"כ

הנדפס בשנת תרס"ו

... אשר נכללת בקונטרס המע"ה (ר"ת מחזירי עטרה ליושנה הקדושה) אשר יצא לאור בשנת תרל"ג בעת רצון מילתא ובאותו זמן הי' מפורסם במכ"ע של המדינה כי הי' אז עומד א"י להמכר עם סוריא כמו חצי בחנם בשביל צרכי המערכה הנצרכת אז בשביל המלחמה אשר היתה אז כנודע וע"כ הייתי מכריו ומעורר בכל מיני כחות האפשרות אולי ימצא לנו מקום. ומה גם שהי' בנקל אז להשיג רשיון לנו על זמן על כל הארץ חפשי בלא מס הכבד ורק אם היו דורשים לה אך בעיניהם הי' ללעג וקלקס וכמשוגע איש הרוח ג' ר"ל ובכל זאת לא הניח מו"ח הק' את דרכו לקודש ואתם ראיתם את הגל הזקן בדרכיו כנודע איך פיזר את קונטרס המעל"ה בכל תהלוכותיו ואז לא הי' עוד בית ואחווה ומושב כזה בא"י לב"י ומאותו זמן התחיל הישוב א"י להתכונן והוא הי' הראשון אשר נתיסד על ידו את "פתח תקוה בראשונה כאשר נקנה על ידו בצד עשרים משפחות י"א להושיבם בה ולו שמעו אז לקולינו המתקדשים היכן כבר היינו עד עתה. אך לא די לא שמעו בעצמו נעשו תחבולות כאילו עד אשר גם שללו מאתנו את נחלתנו כדי שלא להניח מדרס הרגל לנו על טהרות הקודש ויצאתי על זאת גם בקונטרס "שמרו" משפט למען עשות משפט כמשפט ולהציל עשוק מיד עשוק ולעשות משפט אלמנות ויתומות ואין פונה ואין עוזר מן המתקדשים על זאת ורק דעו שמשפט בקשתי ואם להימין או להשמאל אם רק שלשה רבנים ידרשו משפט כמשפט הי' נעשה ויפן כה וכה וירא כי אין איש למבקש האמת לאמתו לשמור דעו ומעתה אל מי מקדושים נפנה בדור יתום כזה הי' ובכל זאת אין להתירשל יכוז להיות כי גם בדורינו יעמדו עוד לתחי' מי יתן והי' אך אם גם דברינו עומד לדורות להבאים ישרש יעקב האמת יורה דרכו גם טרם ביאת משיח. וצער לי מאד כי ידעתי גם ידעתי כמה אשר נענשו על ככה ר"ל וכמה וכמה אשר הי' בידם כח למחות ולהוציא לאור משפט אמת הן על הפרט הן על הכלל הי' ולא לחנם הי' מצוה הרב האר"י הק' להלמידו הרב מהר"ח שיכוון מאד בתפלתו



## כולל העברים

בפרט בתפילה של השיבה שופטינו כבדאשונה וכו' ככ' בשער רוח'ק (דף י"ב)  
מכלל כי דא ב"י כולי ב"י וככ' ציון במשפט חפדה גו' ולהקדים משפט לצדקה  
ככ' בתורה ולעשות ע"י ג' שאינם נוגעים ואם לעשות תקנות על תקנות עליות  
על עליות כל זמן אשר אין היסוד נאמן כתורה (ה' צדקה) לשוא שקד שומר  
כי אנו אין לנו כ"א לנו ונשובה לה' ויורינו מדרכיו ונלכה באורחותיו ג'  
ומתה נחזר להתבונן מה ה' הפועל יוצא גם בזה מן הנקנה על ידינו כי נחוסף  
עכ"פ עיר אחת בא"י לב"י ואשר קניתי בעד ג' אלפים שוה עתה חמישים אלף  
ונחוספו מאחרי עוד כמה וכמה מושבות נפלאות אשר לרובם מן המתחדשים  
נעשו יותר מן הנתקדשים ומה נעשה מן הידיעה לא נוכל לבטל את הבחירה.  
עכ"ל השייך לעניינו

## תורה גלויה

הנני מגיש בזה את מיטב ברכתי ורב תודות, לכבוד הנהלת המפעל

### "מעיז החכמה"

(מפעל עזר מרכזי להוצאת ספרים וסיוע למחברים)

וביחוד לנשיא המפעל הרב הגאון המפורסם חכם וחסיד, רב פעלים

ואיש המעשה אציל הרעיון ועדין הנפש כש"ח

מהור"ר יהושע סג"ל דייטש שליט"א

רב בקטמון-ירושלם

על הסיוע החשוב להוצאת הספר.

יצליח ה' בידי המפעל לבצע את משימתו הנשגבה ותפקידו הדגולה  
אשר עיני קהל התורני נשואות לו על קיומו להגדיל תורה ולהאדירה.

המ"ל

## ואלו יעמדו עד הברכה שטייעו להו"ל הספר

ר' זאב דוב הי"ו ב"ר מרדכי זיידל זצ"ל לודמיר

ר' מנחם מנדל הי"ו ב"ר אברהם הכהן זצ"ל פרידמן

ר' יעקב לייב הי"ו ב"ר ישראל איסר זצ"ל לעזוי

ר' שלמה זלמן הי"ו ב"ר נחום בר"ד זצ"ל

ר' שלמה זלמן הי"ו ב"ר נחום בר"ז זצ"ל

ר' טוביה פרשיל הי"ו